

# Lätt att hitta - lätt att låna

Sammanställning av remissvar  
på utredningen av bibliotekens fjärrlån

---

## Del 1: Sammanfattning



Foto: KB

KB dnr 50-554-2009

2010/2011



## Innehållsförteckning

Innehållsförteckning .....	3
FÖRORD.....	8
UPPDRAG .....	9
Referensgrupp: .....	9
INLEDNING.....	10
SAMMANFATTNING .....	10
KÄLLMATERIALET.....	12
METODEN .....	13
SVARSFREKVENNS OCH BAKGRUNDSINFORMATION .....	14
Svarsfrekvens .....	14
Bakgrundsfrågor.....	15
Antalet anställda, varav fjärrlånepersonal .....	15
Antalet fjärrlån.....	17
Antalet fjärrlån IN.....	18
Antalet fjärrlån UT .....	19
DELFRÅGA I:a ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR BIBLIOTEKENS NATIONELLA MEDIESAMARBETE ÄR .....	20
Fördelning av svaren i webbenkäten.....	20
TILLSTYRKER .....	22
Forskning och högre utbildning.....	22
Folkbibliotekssektorn .....	22
AVSTYRKER .....	23
ANNAN SYNPOINT.....	23
DELFRÅGA I:b .....	23
Fördelning av svaren i webbenkäten.....	24
TILLSTYRKER .....	25
Forskning och högre utbildning.....	25
Folkbibliotekssektorn .....	26
AVSTYRKER .....	26
ANNAN SYNPOINT.....	27
DELFRÅGA I:c .....	27

Fördelning av svaren i webbenkäten.....	27
TILLSTYRKER .....	29
Forskning och högre utbildning.....	29
Folkbibliotekssektorn .....	29
AVSTYRKER.....	30
Forskning och högre utbildning.....	30
Folkbibliotekssektorn .....	31
ANNAN SYNPUNKT.....	31
Forskning och högre utbildning.....	31
Folkbibliotekssektorn .....	31
Organisationer och övriga .....	31
DELFRÅGA I:d.....	32
Fördelning av svaren i webbenkäten.....	32
TILLSTYRKER .....	34
Forskning och högre utbildning.....	34
Folkbibliotekssektorn .....	34
AVSTYRKER.....	34
Forskning och högre utbildning.....	34
Folkbibliotekssektorn .....	35
ANNAN SYNPUNKT.....	35
Forskning och högre utbildning.....	35
Folkbibliotekssektorn .....	35
Organisationer och övriga .....	36
FRÅGA II: INSATSER PÅ NATIONELL NIVÅ.....	36
Fördelning av svaren i webbenkäten.....	36
TILLSTYRKER .....	38
Forskning och högre utbildning.....	38
Folkbibliotekssektorn .....	38
AVSTYRKER.....	39
ANNAN SYNPUNKT.....	39
Forskning och högre utbildning.....	39
Folkbibliotekssektorn .....	40
Organisationer.....	40
FRÅGA III STATLIGT STÖD TILL DET NATIONELLA MEDIESAMARBETET .....	40
Fördelning av svaren i webbenkäten.....	41
TILLSTYRKER .....	42

Forskning och högre utbildning.....	42
Folkbibliotekssektorn .....	43
Organisationer och övriga .....	44
AVSTYRKER .....	44
ANNAN SYNPUNKT.....	44
Forskning och högre utbildning.....	44
Folkbibliotekssektorn .....	45
Organisationer och övriga .....	46
FRÅGA IV: ENHETLIGA RIKTLINJER.....	46
Fördelning av svaren i webbenkäten.....	46
TILLSTYRKER .....	48
Forskning och högre utbildning.....	48
Folkbibliotekssektorn .....	48
AVSTYRKER .....	49
ANNAN SYNPUNKT.....	49
Forskning och högre utbildning.....	49
Folkbibliotekssektorn .....	49
Organisationer.....	50
FRÅGA V: EN ENHETLIG POLICY.....	50
Fördelning av svaren i webbenkäten.....	50
TILLSTYRKER .....	52
Forskning och högre utbildning.....	52
Folkbibliotekssektorn .....	52
Organisationer och övriga .....	52
AVSTYRKER .....	53
Forskning och högre utbildning.....	53
Folkbibliotekssektorn .....	53
ANNAN SYNPUNKT.....	53
Forskning och högre utbildning.....	53
Folkbibliotekssektorn .....	53
Organisationer.....	54
DELFRÅGA V:a KURSLITTERATUR .....	54
Ja, det är önskvärt med en enhetlig hantering.....	54
Nej, det är inte önskvärt med en enhetlig hantering.....	55
Det är kanske önskvärt med en enhetlig hantering/på sikt.....	55
Vet ej / avstår/ ej aktuellt.....	55

Svårt att svara, frågan är för komplex .....	55
Svårt att få att fungera .....	55
Löses genom digitalisering och/eller centrala avtal .....	55
Svarat, men ej på frågan .....	55
DELFRÅGA V:b BARNLITTERATUR, SKÖNLITTERATUR M.M. ....	56
FRÅGA VI: INKÖP ISTÄLLET FÖR FJÄRRLÅN? .....	57
Första delfrågan: Kan inköp av beställda medier ersätta ett fjärrlån som förstahandsalternativ i de fall de går att anskaffa snabbt och till en rimlig kostnad? .....	58
Andra delfrågan: Skulle fjärrlåneverksamheten i så fall i första hand kunna omfatta medier, som inte längre går att förvärva? ....	59
FRÅGA VII: ENHETLIGA DISTRIBUTIONSPRINCIPER, OLIKA TRANSPORTLÖSNINGAR .....	60
Fördelning av svaren i webbenkäten .....	60
TILLSTYRKER .....	61
Forskning och högre utbildning .....	61
Folkbibliotekssektorn .....	62
AVSTYRKER .....	62
ANNAN SYNPUNKT.....	63
FRÅGA VIII: EN ANVÄNDARANPASSAD TEKNISK INFRASTRUKTUR, LÅNTAGARINITIERADE FJÄRRLÅN .....	63
Fördelning av svaren i webbenkäten .....	63
TILLSTYRKER .....	65
Forskning och högre utbildning .....	65
Folkbibliotekssektorn .....	66
Organisationer .....	66
AVSTYRKER .....	67
ANNAN SYNPUNKT.....	67
FRÅGA IX: EN GEMENSAM NATIONELL KATALOG FÖR OLIKA BIBLIOTEKSTYPER .....	67
Fördelning av svaren i webbenkäten .....	68
TILLSTYRKER .....	69
Forskning och högre utbildning .....	69
Folkbibliotekssektorn .....	70
Organisationer .....	71
AVSTYRKER .....	71
ANNAN SYNPUNKT.....	71
Forskning och högre utbildning .....	71

Länsbiblioteken .....	71
Organisationer .....	71
Enkätfråga 34: Önskad funktionalitet sett från användarens synvinkel .....	72
<b>Enkätfråga 35: Önskad funktionalitet sett från bibliotekets synvinkel.....</b>	<b>74</b>
FRÅGA X: ETT NATIONELLT BIBLIOTEKSID .....	76
Fördelning av svaren i webbenkäten.....	76
TILLSTYRKER .....	78
Forskning och högre utbildning.....	78
Folkbibliotekssektorn .....	78
AVSTYRKER .....	79
ANNAN SYNPUNKT.....	79
APPENDIX .....	86
Anställda som arbetar med fjärrlån .....	86
Enkäten.....	90
Respondenterna kategoriserade efter fjärrlån in och fjärrlån ut 2009 .....	99

## FÖRORD

Under senvåren 2010 blev jag tillfrågad om jag kunde åta mig att sammanställa svaren på den remiss KB och Kulturrådet planerade att genomföra. Efter en kort betänketid åtog jag mig uppdraget, utan att ana vad det skulle föra med sig i arbetsbörda att bearbeta cirka 140 svar där somliga svar är imponerande fylliga. En preliminär rapport presenterades för referensgruppen i mars 2011, därefter har omarbetningar och justeringar gjorts.

Nu skriver jag juni 2011, och jag konstaterar att min bild av Sveriges bibliotek har fått tydligare konturer. Att genom remissvaren få tillgång till ett fantastiskt material som både avspeglar den bredd och variation som finns mellan biblioteken, och det djupa kunnande hos alla bibliotekskollegor som svarat på våra tidvis stela frågor är ett privilegium.

Det vilar ett stort ansvar på mig att förvalta detta värdefulla källmaterial på bästa sätt. Min förhoppning är att jag har gjort det rättvisa och att de flesta kommer att känna att just deras svar har haft betydelse för den beskrivning jag gör.

Med ett så omfattande material är det oundvikligt att jag tvingas förkorta och förenkla långa, mycket intressanta resonemang som förtjänat att få utrymme.

Med färdigställandet av de två rapportdelarna av remissvaren har jag uppfyllt det uppdrag som ålagts mig. Min förhoppning är att rapporten blir ett välkommet bidrag i det stundande arbetet att besluta fortsatt inriktning för det nationella fjärrlånesamarbetet.

På KB:s och Kulturrådets vägnar tackar jag alla respondenter för den tid och de insatser som gjorts för att ge oss detta rika material att ösa ur!

Elisabet Ahlqvist

Juni 2011

## UPPDRAG

Avdelningschef Gunilla Herdenberg, Avdelningen för nationell samverkan, Kungliga biblioteket uppdrar till handläggarna Britt Sagnert och Elisabet Ahlqvist att remittera utredningen *Lätt att hitta - Lätt att låna* (KB dnr 50-554-2009) till representativa svenska bibliotek för att genom detta förfarande hämta in bibliotekens synpunkter på utredningen.

Expertgruppen Sverigebiblioteket ska användas som referensgrupp för att stämma av remissens frågeställningar samt urvalet av respondenter.

Remissförfarandet ska göras i de verktyg för enkäter som KB förfogar över och de insamlade svaren ska redovisas enligt god sed i en rapportsammanställning.

Utöver respondenternas svar ska även en sammanfattning göras.

Britt Sagnert ombeds ansvara för remissfrågor och respondenturvalet.

Elisabet Ahlqvist ombeds ansvara för bearbetning och sammanställning av insamlade svar.

Enheten för Samordning och utveckling ansvarar för att publicera remissammanställningen i rapportform.

Februari, 2010

Gunilla Herdenberg

Avdelningschef

Nationell samverkan

## REFERENSGRUPP:

Krister Hansson

Christina Persson

Mats Hansson

Anna-Christina Rutquist

Roland Esaiasson

Lars Björnshauge

Från KB:

Gunilla Herdenberg (ordförande),

Elisabet Ahlqvist (föredragande)

Christina Jönsson Adrial

Britt Sagnert

Karin Carlsson George

## INLEDNING

Förstudien *Rätt bok eller rätt bibliotek* (Annette Johansson, Annjo Konsulteri, november 2008) är utgångspunkt för den utredning av den nationella fjärrlåneverksamheten som initierades hösten 2009 av Kungliga biblioteket och Statens Kulturråd. Utredningen publicerades i januari 2010 med titeln *Lätt att hitta - Lätt att låna* (Annette Johansson, AnnJo Konsulteri, Nils G Storhagen, New Logistics Institute AB).

Utredningens uppdrag har varit att ge förslag till ny modell för den nationella fjärrlånehanteringen utifrån ett användarperspektiv där tillgången till ny teknik och nya medier särskilt uppmärksammas. I uppdraget har också ingått att presentera en vision för landets fjärrlånesamarbete, att sätta mål och att ange riktlinjer för verksamheten.

Under våren 2010 har utredarna redovisat sina förslag och slutsatser vid sammanträden med samrådsgruppen Sverigebiblioteket och KB:s nationella referensgrupp. Vidare har en arbetsgrupp inom Avdelningen för nationell samverkan arbetat fram ett förslag till remissunderlag som behandlats av de båda grupperna.

Valet av remissinstanser har skett i samarbete med expertgruppen för Sverigebiblioteket.

I kretsen remissinstanser har ingått universitets- och högskolebibliotek, specialbibliotek, länsbibliotek, 12 större folkbibliotek, 20 mindre folkbibliotek, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Svensk Biblioteks förening, Svensk förening för informationsspecialister och Sveriges sjukhusbibliotekschefer.

## SAMMANFATTNING

I KB:s enkätverktyg har 131 svar registrerats; varav två är dubletter som har korrigeras i den slutgiltiga bearbetningen. Därtill kommer fem<sup>1</sup> svar i brevform vilket gör att remissrundan har inbringat 134 respondentsvar. Detta motsvarar en svarsfrekvens på cirka 89 procent.

Vid varje fråga har respondenterna haft möjlighet att kommentera i ett separat fält. Kommentarererna är tidvis utförliga och belysande, sakfrågan men även utredningen och enkätutformningen kommenteras. Det finns diskussioner och synpunkter på utredarnas ideologiska ståndpunkt och på utredningens omfattning etc. I min text sammanfattar jag huvudsakligen kommentarer i sakfrågan.

I den mån det har varit möjligt har jag lyft in resonemang från brevsvaren och bilagorna, material som inkommit utanför webbenkäten. Brev och bilagor berör också intressanta områden och frågeställningar som inte remissfrågorna berör, som inte redovisas i sammanfattningen.

Frågorna och ställningstagandena är bitvis överlappande vilket har gjort att respondenterna har haft svårt att svara, utan hänvisar i sina svar till andra frågor och kommentarer.

I vissa fall har ställningstagandet kopplats ihop med inskränkningar eller förutsättningar, i flera fall är det likartade resonemang i kommentarerna från både de som tillstyrker och de som avstyrker, vilket jag tolkar som att respondenterna har haft svårigheter att svara renodlat antingen för eller emot utredarnas förslag. Men båda respondenterna har haft samma bevekelsegrund eller tolkning av konsekvenserna. Detta pekar mot att

---

<sup>1</sup> Ett svar inkom i ett sent skede av bearbetningen och redovisas därför som svar i brevform. Svaret är inte heller registrerat via webbenkäten. Ingen omräkning av fördelningar och beräkningar har gjorts med undantag av Figur 1: Grafisk översikt över ställningstagandena i remissens frågor.

textkommentarerna emellanåt har ett större värde än själva ställningstagandet, eller åtminstone att de inte kan frikopplas från varandra och ställningstagandena uteslutande ses som statistiskt material.

I många fall har respondenterna inte lämnat en textkommentar, varför den sammanfattande texten skenbart kan ge intryck av att många invändningar finns. Ett exempel är fråga I:d, tillstyrkes, UH-biblioteken, där sex av sju textkommentarer innebär inskränkningar, men allt som allt tillstyrkte tolv bibliotek. Det tolkar jag som att det är sex bibliotek som tillstyrker utan inskränkning och sex bibliotek som tillstyrker under vissa förutsättningar.

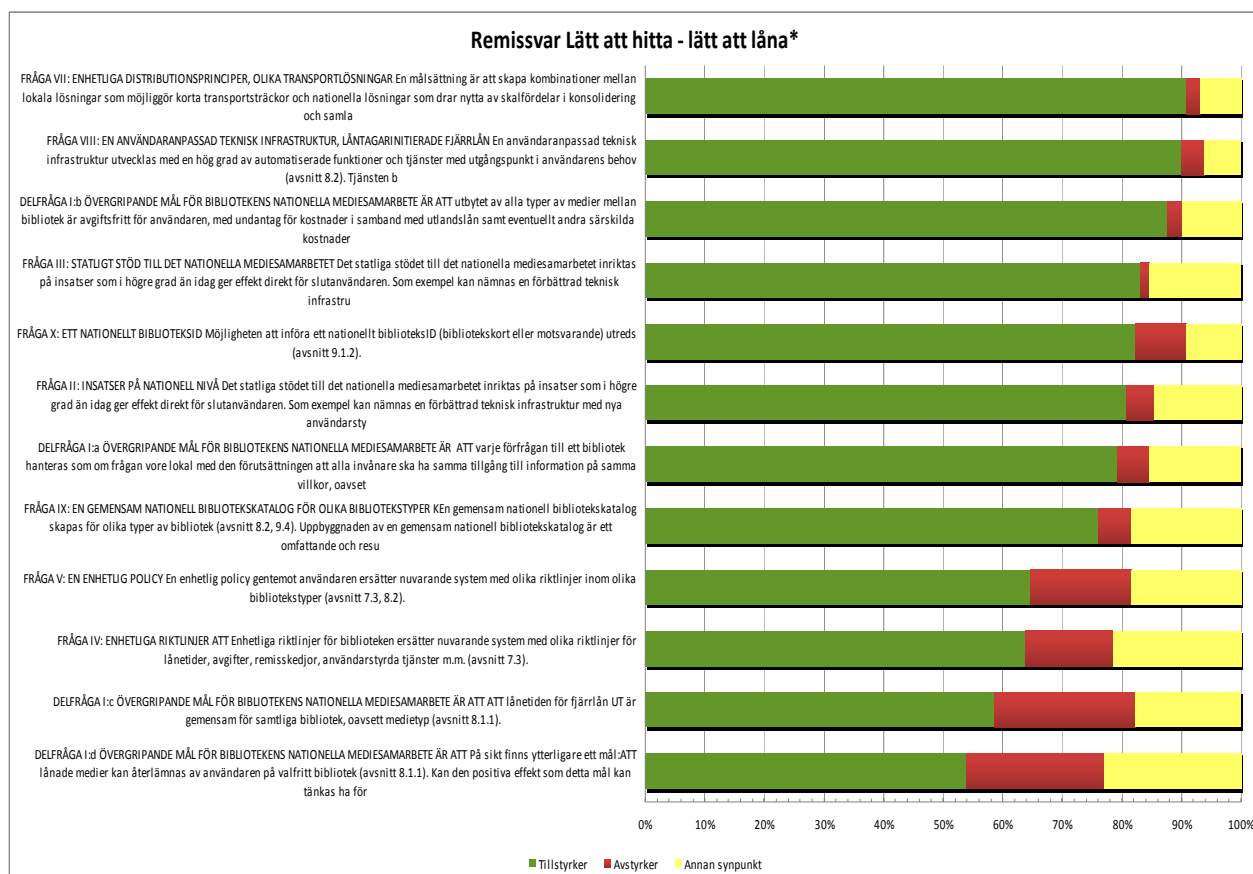
Enkätfråga 34 och 35 har av många respondenter upplevts som oklara och svaren har varierande värde, flera respondenter har gett liknande svar (även identiska svar förekommer) på båda frågorna, och respondenten uppfattade inte skillnaden mellan de två perspektiven.

I enkäten ställdes också några få bakgrundsfrågor: antalet anställda, varav antalet fjärrlånepersonal samt uppgifter om antalet fjärrlån IN och UT 2009. Efter en genomgång av de insamlade svaren drar jag slutsatsen att respondenterna på dessa enkla bakgrundsfrågor kan anses vara representativa för sina respektive grupper. Kerstin Assarsson Rizzis<sup>2</sup> kartläggning visar en likartad bild, liksom biblioteksstatistiken 2009<sup>3</sup>.

---

<sup>2</sup> Humanistiska specialbibliotek. Rapport från en kartläggning av 31 bibliotek utanför högskolan. Kerstin Assarsson Rizzi. (Augusti 2010) s. 23, 27

<sup>3</sup> Bibliotek 2009. Kulturen i siffror 2010:4 [http://www.kulturradet.se/sv/publikationer\\_/Bibliotek-2009/](http://www.kulturradet.se/sv/publikationer_/Bibliotek-2009/)



## KÄLLMATERIALET

Källmaterialet för remissammanställningen består av 131 svar i Kungliga bibliotekets enkätverktyg Query & Report (Artologik), tio stycken bilagor som skickats via e-post till Elisabet Ahlqvist samt fem<sup>5</sup> stycken svar i friform utanför enkäten som skickats till KB.

### SVAR I FRIFORM HAR SKICKATS FRÅN

Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) (daterat 2010-08-25)  
 Göteborgs universitetsbibliotek (GUB dnr A4 2281/10)  
 Kungl. skogs- och lantbruksakademien (daterat 2010-08-25)  
 Skolan för vetenskaplig information och lärande, KTH (KTH Dnr L2010-0067, Doss 22)  
 Naturvårdsverkets bibliotek (daterat 2011-01-23)

### BILAGOR UTÖVER ENKÄTSVARET HAR INKOMMIT FRÅN

Chalmers Tekniska Högskola  
 Karolinska institutet, Universitetsbibliotek

<sup>4</sup> \* Korrigerade webbenkäter

<sup>5</sup> Naturvårdsverkets biblioteks svar inkom i ett sent skede av bearbetningen och redovisas därför som svar i brevform. Svaret är inte heller registrerat via webbenkäten. Ingen omräkning av fördelningar och beräkningar har gjorts med undantag av Figur 1: Grafisk översikt över ställningstagandena i remissens frågor (del 1). I textkommentarerna del 2 och i förteckningen i del 3 redovisas Naturvårdsverkets biblioteks svar.

Linnéuniversitetet  
Länsbiblioteket i Örebro Län och Länsbibliotek Västmanland i samverkan  
Länsbibliotek Dalarna  
Norsjö bibliotek  
Stockholms stadsbibliotek  
Södertörns högskola (SH dnr 1022/36/2010)  
SUHF (SUHF dnr 10/060)  
Tekniska Museet

#### FÖLJANDE AVSTÅR FRÅN ATT LÄMNA REMISSYTTRANDE

Svensk Form, biblioteket  
SFIS  
Handelshögskolan, biblioteket  
Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap  
Naturhistoriska riksmuseet  
Röhsska Museet, biblioteket  
Statens geotekniska institut (SGI)

#### METODEN

De 129 svaren i webbenkäten har behandlats som en enhetlig grupp, enkätens samtliga svar har flyttats till Excel för att underlätta bearbetningen, bl.a. har rättning av givna svar gjorts i Excelbladet. Genom sorteringar och bearbetningar av delmängder av svaren har fördelningarna kunnat brytas upp t.ex. sektorsvis. Provberäkningar med andra faktorer som grund; t.ex. bibliotekets storlek och antalet fjärrlån IN och fjärrlån UT har inte påvisat några intressanta tendenser, varför dessa beräkningar inte redovisas i sammanställningen. Mest utslagsgivande för hur respondenterna svarat är sektorstillhörighet. I sammanställningen redovisas alla organisationer under en gemensam rubrik trots att det i webbenkäten fanns olika kategorier. Centrum för Vetenskapshistoria, Kungl. Vetenskapsakademien och Almedalsbiblioteket hade på grund av missförstånd avgivit två svar. Bådas dubbla svar har svar omvandlats till ett svar enligt respondentens önskemål. Almedalsbiblioteket ingår i kategorin "övriga" eftersom Almedalsbiblioteket är ett sambibliotek och inte renodlat kan svara inom någon specifik kategori.

Fördelningen av svaren visas i en liggande stapel, i tabellform och i listor. Först redovisas en fördelning av samtliga svar i en liggande stapel och en tabell. Därefter redovisas varsin stapel för sektorn *forskning och högre utbildning* och *folkbibliotekssektorn*. Forskning och högre utbildning utgörs av svaren från universitets- eller högskolebiblioteken, specialbiblioteken och nationalbiblioteket. Folkbibliotekssektorns fördelning baseras på svaren från Länsbiblioteken, lånecentralerna, samt större och mindre folkbibliotek.

Därefter återges respondenternas kommentarer i fritextfältet i webbenkäten. Kommentarererna är sammanfattade av sammanställningens författare Elisabet Ahlqvist.

Rapportens Del 2 "Ställningstaganden frågorna i webbenkäten" redovisar respondenternas ställningstaganden fråga för fråga i alfabetiskt ordnade listor.

# SVARSFREKVENNS OCH BAKGRUNDSINFORMATION

## SVARSFREKVENNS

Den 7 juni skickades utredningen på remiss till cirka 150 remissinstanser inom skilda bibliotekssektorer. Remissvar togs emot t.o.m. den 30 september.

I KB:s enkätverktyg har 131 svar registrerats, varav två är dubletter som har korrigerats i den slutgiltiga bearbetningen. Därtill kommer fem svar i brevform vilket gör att remissrundan har inbringat 134 respondentsvar. Detta motsvarar en svarsfrekvens på cirka 89 procent.

**TABELL 1 – ANTAL INKOMNA SVAR VIA WEBBFORMULÄRET - SEKTORSUPPDELAT**

Antal sektorsvis	Antal svar	Fördelning %
Forskning och högre utb.	73	56,6
Folkbibliotekssektorn	52	40,3
Organisationer	3	2,3
Övriga	1	0,8
Summa	129	100,00

**TABELL 2 – ANTAL INKOMNA SVAR VIA WEBBFORMULÄRET – PER RESPONDENTGRUPP**

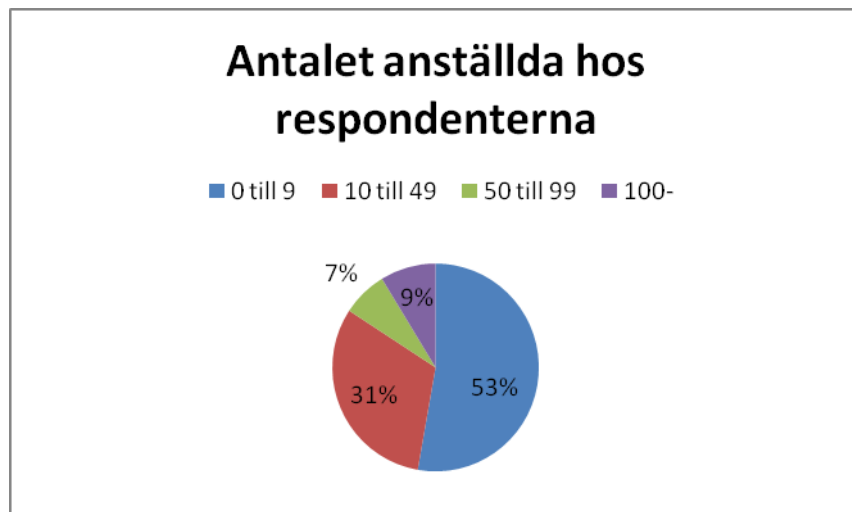
Antal per grupp	Antal svar	Fördelning %
Nationalbibliotek	1	0,8
Universitets/högsk.bibliotek	34	26,4
Specialbibliotek	38	29,5
Länsbibliotek	18	14,0
Lånecentral	3	2,3
Större folkbibliotek	11	8,5
Mindre folkbibliotek	20	15,5
Föreningar	3	2,3
Övriga	1	0,8
Summa	129	100,00

## BAKGRUNDSFRÅGOR

I avsnittet bakgrundsfrågor är endast de bibliotek som svarat via webbenkäten beskrivna, då bakgrundsuppgifter saknas från brevskrivarna.

### ANTALET ANSTÄLLDA, VARAV FJÄRRLÅNEPERSONAL

Av respondenterna överväger bibliotek med få anställda, 0-9 anställda utgör 53 % av respondenterna, ytterligare 31 % svarar för bibliotek med 10 till 49 anställda. Svaren från de största biblioteken utgör en mindre andel av de insamlade svaren.



Antal anställda per bibliotekstyp	0-4	5 till 9	10 till 24	25 till 49	50 till 99	100 -
Nationalbibliotek	0	0	0	0	0	1
Universitets/högsk.bibliotek	5	4	8	9	2	6
Specialbibliotek	27	7	3	1	0	0
Länsbibliotek	3	8	4	2	0	0
Lånecentral	1	1	0	0	0	0
Större folkbibliotek	0	0	1	1	7	3
Mindre folkbibliotek	1	10	9	1	0	0
Övriga	0	0	0	1	0	0
Summa	37	30	25	15	9	10

I kategorin 0-4 anställda överväger specialbiblioteken, 73 % av respondenterna är specialbibliotek, universitets- och högskolebiblioteken 13 %, länsbibliotek, lånecentraler och mindre folkbibliotek utgör resterande inom kategorin.

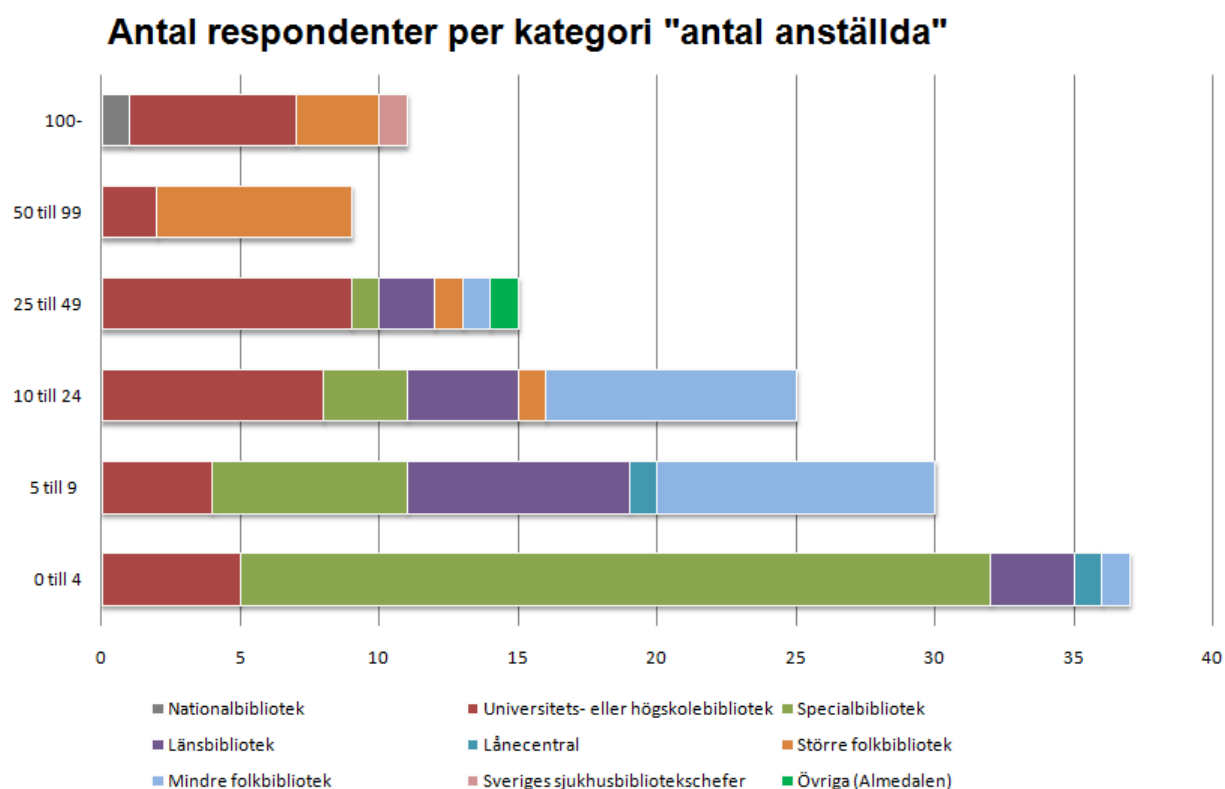
5-9 anställda fördelar sig jämnare mellan mindre folkbibliotek (34 %), länsbibliotek (27 %), specialbibliotek (23 %) och universitets- och högskolebibliotek (13 %). En lånecentral har markerat kategorin och motsvarar 3 %.

Gruppen med bibliotek 10-24 anställda fördelas relativt jämnt mellan de mindre folkbiblioteken (35 %) och universitets- och högskolebiblioteken (32 %). Länsbiblioteken utgör 16 % och specialbiblioteken 12 %.

Universitets- och högskolebiblioteken är den största gruppen respondenter inom intervallet 25-49 anställda med 65 % av respondenterna i den gruppen. Länsbiblioteken står för 14 % (2 st.) båda grupperingarna av folkbibliotek samt specialbiblioteken representeras av ett bibliotek vardera (7 %)

Gruppen 50 till 99 markerades av sju respondenter från större folkbibliotek (78 %). Två av svaren är från universitets- och högskolebibliotek (22 %), gruppen omfattar totalt nio bibliotek.

Bibliotek med hundra eller fler anställda markerades av elva respondenter, 55 % från universitets- och högskolebibliotek, 27 % från större folkbibliotek, samt nationalbiblioteket och föreningen Sveriges sjukhusbibliotekschefer.



I enkäten tillfrågades respondenterna som en följdfråga till antalet anställda även "varav fjärrlånepersonal". Frågan är tämligen fritt tolkad och svarsfältet är öppet vilket har gjort att respondenterna svarat på många olika sätt på frågan, både antal personer som är involverade och en omräkning till antal tjänster. Samtliga svar redovisas i Appendix.

Gruppen 0-4 anställda har markerats av 37 respondenter varav nio har angett 0 fjärrlånepersonal, sju respondenter svarar mindre än 1, resterande som svarat på frågan har svarat mellan 1-2 personer med ett undantag, där man svarade 4 personer.

I gruppen 5-9 anställda har fyra respondenter angett mindre än 1 tjänst, åtta svarade 1 tjänst, sex svarade mellan 1-3 personer, två svarade 4 personer och sju svarade att fjärrlån inte är en separat arbetsuppgift utan sköts av alla eller i informationsdisken etc.

I gruppen 10-24 anställda har fyra svarat 1 person, åtta respondenter svarar mellan 1-2 personer, en svarar 4 och en svarar 5 personer. En respondent svarar 8 personer och en 12, men dessa arbetar med alla förekommande arbetsuppgifter.

I gruppen 50-99 anställda svarar tre respondenter 0,75 till 1 person, tre respondenter svarar 2 fjärrlånepersonal, en respondent svarar 4, 5 och en annan 8 fjärrlånepersonal, där två respondenter tillägger att ingen av personerna arbetar med fjärrlån på heltid.

Bibliotek med hundra eller fler anställda har fem respondenter markerat cirka 4 personer, Lund 7,7 heltider, Uppsala cirka 7,5 och KiB anger cirka 14 personer.

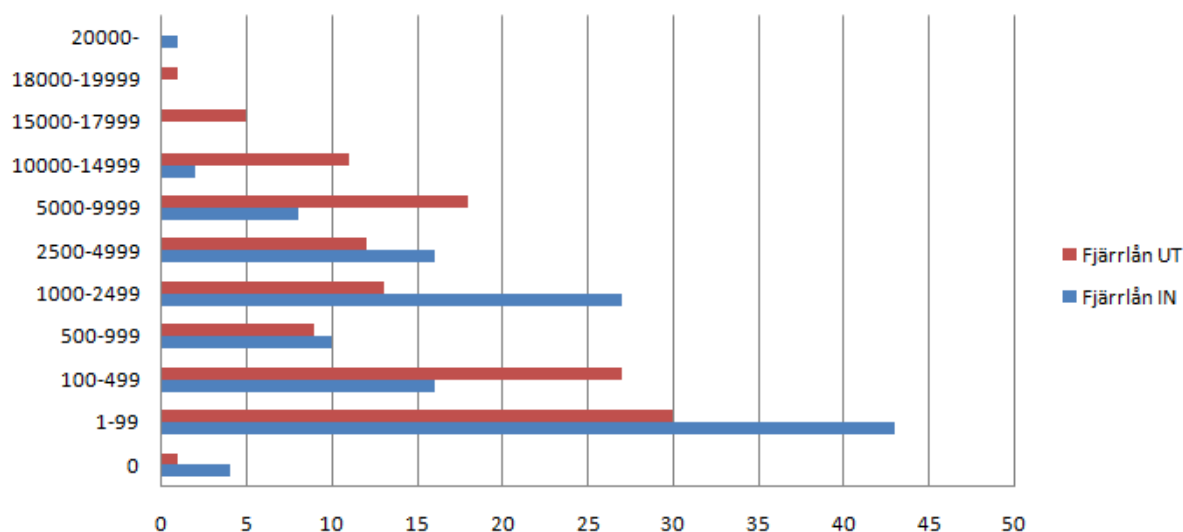
#### ANTALET FJÄRRLÅN

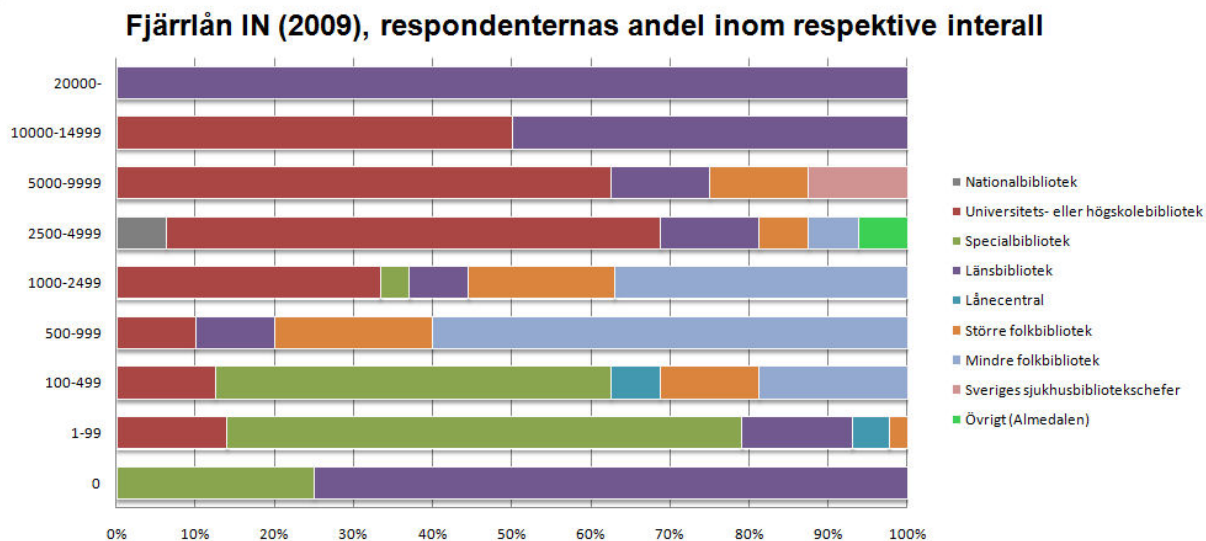
Respondenternas fördelning som fjärrlånebibliotek har undersökts genom delfråga 5 och 6, antal fjärrlån IN och fjärrlån UT 2009. Föreningarna är inte inkluderade i redovisningen. I Appendix finns två grafer över antalet respondenter från respektive tillhörighet fördelat på intervallen för fjärrlån IN och UT.

Fjärrlån IN domineras av bibliotek med 1-99 inlån, ca 34 % av respondenterna valde kategorin. Drygt 21 % markerade 1 000-2 499 inlån och cirka 13 % vardera för 100-499 respektive 2 500-4 999 inlån. Få respondenter är riktigt stora inlånare, cirka 8 % av respondenterna valde alternativen med fler än 5 000 inlån för 2009.

När det gäller fjärrlån UT är de två kategorierna 1-99 och 100-499 mera jämnstora med 24 % respektive 21 % av respondenterna, tillsammans dominerar de respondentgruppen. Cirka 28 % av respondenterna är de stora utlåarna 5 000 och uppåt. Mellangruppen 500-4 999 utlån utgörs av cirka 26 % av respondenterna.

**Antal respondenter per antal fjärrlån 2009**





I gruppen 0 fjärrinlån återfinns tre länsbibliotek och ett specialbibliotek.

1-99 lån utgörs till största del av specialbibliotek (65 %), FoU-biblioteken och Länsbiblioteken står för 14 % vardera.

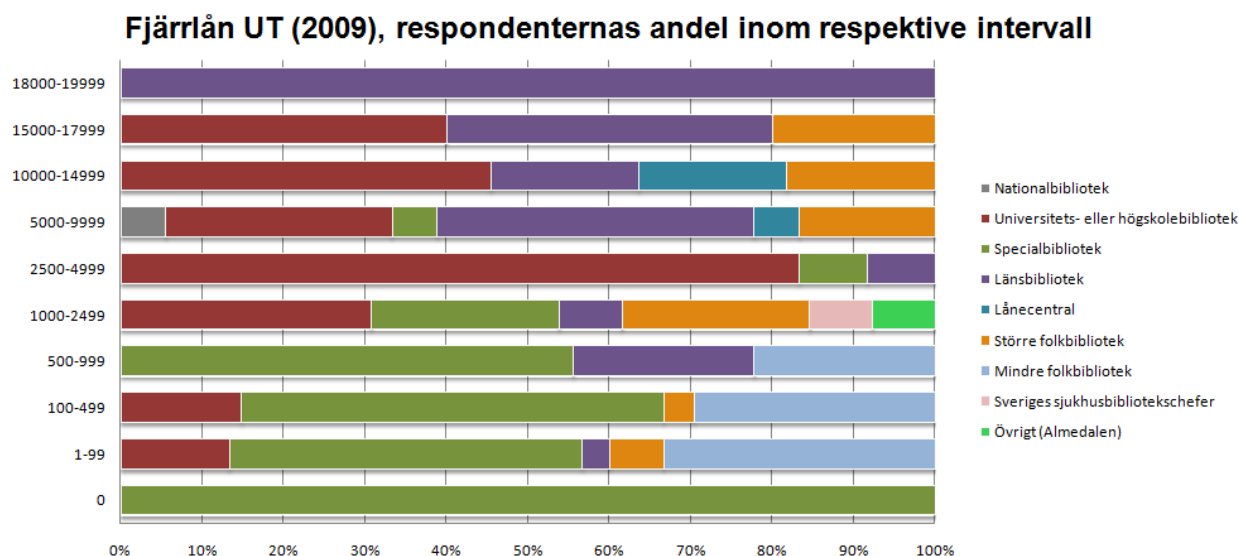
Hälften av respondenterna i intervallet 100-499 är specialbibliotek. Mindre folkbibliotek utgör 19 %, större folkbibliotek och FoU-biblioteken markerades av 13 % vardera.

Intervallet 1 000-2 499 inlån utgörs i huvudsak av mindre folkbibliotek (37 %) och FoU-bibliotek (33 %) och större folkbibliotek (19 %).

Gruppen 2 500-4 999 inlån domineras av FoU-biblioteken (63 %), länsbiblioteken utgör 13 %.

FoU-biblioteken dominerar även nästa intervall 5 000-9 999 inlån med 63 %, med en jämn fördelning på 13 % för övriga tre typer: länsbibliotek, större folkbibliotek och Sveriges sjukhusbibliotekschefer.

Fler än 10 000 inlån har markerats av ett FoU-bibliotek och två länsbibliotek.



Respondenter som markerat mellan 1-99 inlån domineras av specialbiblioteken med 43 %, mindre folkbibliotek utgör 33 % av gruppen.

Över hälften av respondenterna i gruppen 100-499 inlån är specialbibliotek (52 %), hela gruppen utgörs av 27 respondenter. Mindre folkbibliotek utgör 30 % och FoU-biblioteken 15 %.

Även nästa intervall 500-999 inlån domineras av specialbiblioteken 56 %, men det är betydligt färre svarande som markerat intervallet, nio stycken totalt. Två länsbibliotek och två mindre folkbibliotek markerade intervallet.

1 000-2 499 inlån består till 31 % av FoU-biblioteken, specialbiblioteken och de större folkbiblioteken utgör 23 % vardera.

2 500-4 999 utgörs de flesta svaranden av ett FoU-bibliotek (83 %).

Intervall 5 000-9 999 utlån utgörs i huvudsak av länsbibliotek (39 %) och FoU-bibliotek (28 %) och större folkbibliotek.

FoU-biblioteken dominerar nästa intervall 10 000-14 999, dessa svarar för 45 % av gruppen.

De två största intervallen 15 000 och fler utlån har bara sex respondenter, två FoU-bibliotek, tre länsbibliotek och två större folkbibliotek.

# DELFRÅGA I:A ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR BIBLIOTEKENS NATIONELLA MEDIESAMARBETE ÄR

(Enkätfråga 9)

ATT varje förfrågan till ett bibliotek hanteras som om frågan vore lokal med den förutsättningen att alla invånare ska ha tillgång till information på samma villkor, oavsett vilket bibliotek man väljer att använda (avsnitt 8.1, 8.1.1).

## FÖRDELNING AV SVAREN I WEBBENKÄTEN

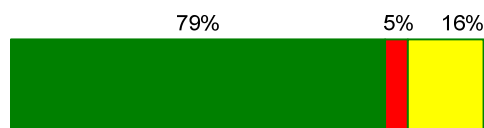
Totalt sett har nästan 80 % av respondenterna tillstyrkt förslaget, det finns en markant skillnad i svaren, beroende på typ av bibliotek/organisation.

Delfrågan är på sitt sätt utredningens portalfråga; kan det nationella fjärrlånesamarbetet vila på grundvalen av att alla bibliotekstyper betjänar alla användare på samma sätt?

Folkbibliotekssektorn är i det närmaste helt enig i sina svar; 98 % tillstyrker utredarnas förslag.

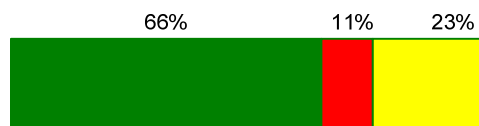
På sektors nivå tillstyrker forskning och högre utbildning till 66 %, uppdelat tillstyrker lärosätena till 50 % och specialbiblioteken till 82 %. Avstyrker gör nästan 8 % av specialbiblioteken jämfört med lärosätenas knappa 15 %. Från folkbibliotekssektorn finns ingen avstyrkan; däremot har 1 större folkbibliotek markerat annan åsikt ( 2 %), liksom 10,5 % av specialbiblioteken och 35 % av lärosätena.

### ALLA SVARANDE



Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %	Antal textkommentarer
Tillstyrks i huvudsak	102	79,1	45
Avstyrks i huvudsak	7	5,4	5
Annan åsikt	20	15,5	19
Summa	129	100,00	69

### FORSKNINGS- OCH HÖGRE UTBILDNINGSEKTORN



### UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEBIBLIOTEK

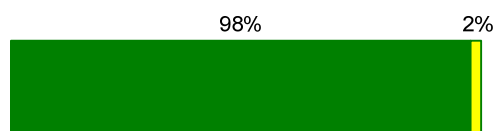
Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	17	50,0

Avstyrks i huvudsak	5	14,7
Annan åsikt	12	35,3
Summa	34	100,00

#### SPECIALBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	31	81,6
Avstyrks i huvudsak	3	7,9
Annan åsikt	4	10,5
Summa	38	100,00

#### Folkbibliotekssektorn



#### STÖRRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	11	91,7
Avstyrks i huvudsak	0	0
Annan åsikt	1	8,3
Summa	12	100,00

#### MINDRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	20	100,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	0	0,0
Summa	20	100,00

#### LÄNSBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	17	100,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	0	0,0
Summa	17	100,00

**Nyckelord:** kommunalt självbestämmande, målgruppen, uppdragets art, demokrati och jämlik informationsförsörjning, bibliotekens infrastruktur, finansieringsformer och uppdragsgivare

## TILLSTYRKER

### Forskning och högre utbildning

Trots att sjutton lärosäten markerat tillstyrkes finns i textkommentarerna resonemang och förbehåll som egentligen innebär att svaret inte är en tillstyrkan i sin helhet för utredarnas förslag: *att varje förfrågan hanteras som om den vore lokal med den förutsättningen att alla invånare ska ha samma tillgång till information på samma villkor.*

Farhågor om att resurserna inte räcker för att möta en ökad efterfrågan från allmänheten finns, målgrupperna är starkt knutna till uppdragsgivaren, dvs. det egna lärosätet, och därför finns hinder och svårigheter att uppfylla utredarnas intentioner. Licenser och avtal samt åldersgräns för låntagarna är andra hinder. Inskränkningar kring kurslitteratur och bibliotekens ämnesinriktning påtalas också som faktorer att ta hänsyn till. En respondent lyfter fram att boklån ev. kan vara lättare att hantera jämfört med artiklar. I två av breven finns en generell acceptans för formulering i fråga I:a, men också invändningar som gör att svaren i princip heller bör hänföras till annan synpunkt.

Specialbibliotekens tillstyrkanden är mer renodlat för utredarnas förslag, *självkärligt* och *instämmer* är ord som förekommer i flera svar, liksom att det är en viktig demokratifråga. Tre respondenter pekar på att det endast är möjligt att komma till biblioteket och läsa på plats, en respondent anger inskränkningar med hänvisning till målgrupp. Teknik och ekonomi nämns också. En bilaga pekar på de små specialbibliotekens speciella situation, som gör att utredarnas förslag blir svårt att genomföra, då specialbiblioteken i regel i första hand betjänar sin moderorganisation, därefter ställer sina samlingar till förfogande i nationellt perspektiv.

### Folkbibliotekssektorn

Länsbiblioteken och länecentralerna har alla tillstyrkt och nämner brukarperspektiv och demokrati som viktiga utgångspunkter, gemensam policy och inköpsförslag som förstahandsval lika så. Kommunernas självbestämmande lyfts fram som ett viktigt hänsynstagande vid formuleringen av en nationell policy. En nationell policy behöver också ta ställning till medieformer, medieplaner och regionalt samarbete som gör bilden mer komplex. Faktorer som infrastruktur och transporter nämns av en respondent, även ekonomiska skillnader kommunerna emellan kan försvåra enhetliga lösningar.

Folkbibliotekens kommentarer går i samma riktning; *”alla invånare ska ha samma tillgång till information på samma villkor”* är en viktig grundförutsättning. I två av bilagorna har barn särskilt lyfts fram som en grupp som också behöver ha tillgång till fjärrlån.

Brukarperspektivet och inköpsförslag som förstahandsval finns med i svaren.

Kommunallagens styreffekter både som en garant för en jämlik informationsförsörjning och som något som försvårar att förverkliga ett nationellt system lika för alla, då biblioteken styrs av kommunala beslut diskuteras av flera respondenter.

Den primära målgruppens behov ställs mot externa fjärrlåneförfrågningar. Ett folkbibliotek lyfter fram högskolornas/ universitetsbibliotekens situation med ett tydligt uppdrag med fokus på den egna målgruppen. Respondenten reflekterar också över vilka medietyper som bör ingå/uteslutas ur ett nationellt fjärrlånesamarbete. Personal- och ekonomiska resurser kan göra att det blir svårt att uppfylla intentionen menar en respondent. Andra respondenter ser det nationella samarbetet som ett sätt för mindre bibliotek att klar sig med knappa resurser, och som ett sätt att skapa en jämlik informationsstruktur.

## AVSTYRKER

Respondenterna pekar på bibliotekens uppdrag från sin huvudman som skäl för att inte anse det möjligt att se alla fjärrlåneförfrågningar som likvärdiga. Respondenterna anser inte att utredarnas förslag kan fullgöras inom de uppdrag man har i dag, där vissa målgruppers behov är styrande. Dock pekar en respondent på vikten av ett samarbete mellan UH-biblioteken och folkbiblioteken när det gäller distansstudenterna. En respondent pekar på att resursbrist gör det ogörligt att uppfylla förslaget intentioner. Ett bibliotek svarar att det är effektivare att börja på sitt eget bibliotek och därefter gå vidare.

## ANNAN SYN PUNKT

Till stor del berör kommentarer samma områden som de från tillstyrkandena och avstyrkandena. Uppdragen och målgrupperna lyfts fram av nästan alla respondenter. Återigen pekar man på att biblioteken styrs i hög grad av ett specifikt uppdrag för avgränsade målgrupper som gör att det blir svårt att ge alla samma service. I SUHF:s bilaga påpekas att utredarnas vision ”*skulle innebära stor påverkan på de enskilda bibliotekens beslutsmöjligheter*” och att det är inte praktiskt genomförbart att nationella regler ska styra över de lokala uppdragen. Ett par respondenter lyfter fram möjligheterna att använda biblioteket på plats, t.ex. hjälp med sökningar, referenssamlingar och walk-in-use av e-resurser. Vidare påpekas att ett fjärrlån inte alltid är den bästa servicen för låntagaren. Resurser, effektivitet och servicegrad är också områden som lyfts fram; man befarar högre faktiska kostnader och merarbete, att anslagstilldelningarna inte kommer att täcka ett större nyttjande. Ett par respondenter ser att det ev. skulle vara möjligt att närma sig utredarnas intention först efter det att den primära målgruppens behov säkrats. Andra menar att det aldrig kommer att bli möjligt att ge service och tillgång till fjärrlån lika för alla medborgare, utan att det är förbihållet den egna målgruppen. Föreningen Sveriges sjukhusbiblioteks chefer stödjer visionen men ser inga möjligheter att i dag leva upp till den, liknande formulering finns från ett större folkbibliotek, visionen tillstyrks men det kommunala självstyret och lokala mediepolicyer gör att det inte är genomförbart. Service-skillnaderna mellan de olika bibliotekstyperna är acceptabla.

Det finns också invändningar mot att biblioteksväsendet uppfattas som en enhetlig struktur, i ett svar skriver man att utredarnas förslag *är en fundamental förändring av hela strukturen*. Med de uppdrag och strukturen som finns i dag är det inte genomförbart. Även om det är möjligt för allmänheten att beställa fjärrlån via biblioteket är service och förvärv anpassat efter anslagsgivaren och målgrupperna, och stödjer sig på Högskoleförordningen 6 §. Textkommentarer och framför allt ett flertal av bilagorna och breven invänder också mot att utredarna inte beskriver det nya medielandskapet och de förändringar som det medfört när biblioteken i allt högre utsträckning köper e-resurser. Att bibliotekens möjligheter att tillhandahålla e-material styrs av avtal och licenser diskuteras också både i textkommentarerna och framför allt i bilagorna och brevsvarerna. Nationellt lånekort nämna som lösning för att hindra spärrade låntagare att gå vidare och använda nästa bibliotek.

## DELFRÅGA I:B

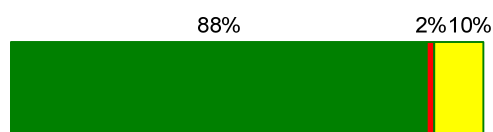
ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR BIBLIOTEKENS NATIONELLA MEDIESAMARBETE ÄR

ATT utbytet av alla typer av medier mellan bibliotek är avgiftsfritt för användaren, med undantag för kostnader i samband med utlandslån samt eventuellt andra särskilda kostnader (avsnitt 8.1.1, 8.2).

#### FÖRDELNING AV SVAREN I WEBBENKÄTEN

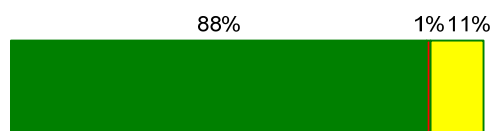
88 % av respondenterna har tillstyrkt utredarnas förslag, i den här delfrågan är de båda sektorerna i stort sätt eniga i sin uppfattning, avstyrkanden kommer endast från tre respondenter, tretton har annan åsikt, var av åtta hör till sektorn forskning och högre utbildning.

##### ALLA SVARANDE



Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %	Antal textkommentarer
Tillstyrks i huvudsak	113	87,6	45
Avstyrks i huvudsak	3	2,3	2
Annan åsikt	13	10,1	13
Summa	129	100,00	60

##### FORSKNINGS- OCH HÖGRE UTBILDNINGSEKTORN



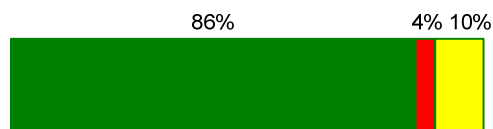
##### UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	28	82,4
Avstyrks i huvudsak	1	2,9
Annan åsikt	5	14,7
Summa	34	100,00

##### SPECIALBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	35	92,1
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	3	7,9
Summa	38	100,00

## FOLKBIBLIOTEKSSEKTORN



### STÖRRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	10	83,3
Avstyrks i huvudsak	1	8,3
Annan åsikt	1	8,3
Summa	12	100,00

### MINDRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	17	85,0
Avstyrks i huvudsak	1	5,0
Annan åsikt	2	10,0
Summa	20	100,00

### LÄNSBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	15	88,2
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	2	11,8
Summa	17	100,00

**Nyckelord:** fjärrlånekopior, fakturering, kommunalt beslutade avgifter, porto/transportkostnader, avgift som styrmedel, skillnader mellan medietyper, nationell depå, professionella artikelleverantörer

Utredarens förslag är att fjärrlånen är kostnadsfria för användarna, med undantag av utlandslån, i övrigt specificeras inte några skillnader mellan t.ex. medietyp, boklån eller kopior etc. Detta har noterats i många kommentarer, framför allt har detta faktum framhållits i svaren på fråga I:a, bilagorna och breven. Flera respondenter, bl.a. SUHF, lyfter fram att den depå i Bålsta som är under uppbyggnad som nationell resurs och saknar en beskrivning av detta i utredningen. Att många bibliotek köper fjärrlånekopior från professionella artikelleverantörer har inte heller belysts av utredarna i tillräcklig omfattning, båda aspekterna är relevanta för fråga I:b och avgiftsfriheten.

## TILLSTYRKER

### Forskning och högre utbildning

Av dem som tillstyrker från universitet och högskolor nämner hälften kostnader för fjärrlånekopior som en nödvändig kostnad så länge som biblioteken tar ut avgifter, dvs. avgiften biblioteken emellan hamnar hos slutanvändaren. Här används ord som *faktisk kostnad* och *självkostnadspris*, och en respondent gör jämförelser med när slutanvändaren själv skriver ut material som biblioteket självt förfogar över, då också en koplekostnad uppstår. En respondent pekar ut faktureringen av kopior som ett onödigt och kostsamt arbete. En respondent föreslår utredning av gratis kopior. Tre respondenter berör problematiken med avtal/licenser i samband med fjärrlånekopior, då det i många fall inte går att göra en elektronisk överföring. Ett bibliotek menar att det är en lättare situation med boklånen jämfört med kopior.

Specialbiblioteken lyfter fram svårigheterna med specialsamlingarna som ofta innehåller objekt olämpligt för fjärrlån av bevarande- och åldersskäl, där kopiering eller digitalisering kan vara ett alternativ, men som gör att kostnader uppstår. ”Andra särskilda kostnader” bör specificeras anser en svarande, portokostnaden är ett problem menar en annan. Sex respondenter framhåller detta som självklart och viktigt, studenternas situation lyfts fram, liksom att alla oavsett inkomst ska ha möjlighet till fjärrlån och avgiftsfrihet som en förutsättning för det fria informationsutbytet.

#### Folkbibliotekssektorn

Länsbiblioteken och lånecentralerna tar upp liknande resonemang, var kommer kostnaderna att hamna och vem beslutar? Flera respondenter nämner detta ur olika perspektiv; inom/utom det egna länet, mellan bibliotekstyper, att avgifter beslutas genom politiska processer i kommunen, att vissa bibliotek riskerar att drabbas extra hårt av koplekostnader. Även förhållandet mellan medietyp och ev. kostnader belyses. Att avgiftsfritt skulle förenkla för alla förs fram av en svarande och två menar att det är en viktig förutsättning (för ett demokratiskt samhälle).

Folkbiblioteken för fram liknande argument; anför bibliotekslagen, att det är en grundbult och rättvisefråga och det kommunala självstyrets inverkan på avgifter.

Från folkbiblioteken lyfter man också fram att det förutsätter att alla bibliotek sinsemellan har samma princip för ”särskilda kostnader”, t.ex. reservationsavgifter. Men, man ser också avgifter som ett sätt att styra beställningsvolymerna för att inte belasta systemet, en respondent öppnar för försöksverksamhet. Farhågor finns att ett fritt beställningssystem leder till ökade volymer, beställningar för ”säkerhetsskull” som inte avhämtas, och att slutanvändaren i slutänden inte har fått optimalt stöd för sitt informationsbehov. Liknande resonemang finns i ett brevsvaret som pekar på de erfarenheter som gjorts i Danmark där upp till en tredje del av beställt material aldrig avhämtas. Ett samtal kring fjärrlånebeställningarna kan hjälpa och leda slutanvändaren till ett bättre utfall och minskad belastning för biblioteken då onödiga beställningar undviks.

Ett folkbibliotek introducerar ett resonemang med klimatavgifter på olika transportsystem, där man skriver ”*I grunden är det bibliotekens kvalitetsarbete som ska garantera klimatsmartaste transportsystemet för dokumentleveranser*” regionala kluster med korta transportavstånd är önskvärt. Man resonerar också om låntagarens ålder; minderåriga bör inte kunna beställa fritt, en avgift för ej uthämtat material förs också fram som förslag.

#### AVSTYRKER

Två respondenter har lämnat synpunkter; den ena resonerar om de avtalsbundna elektroniska resurserna och dess begränsningar samt kostnader för kopior. Den andra har

farhågor för ”okynnesbeställningar” om fjärrlånen blir kostnadsfria, och ser avgiften som ett styrmedel.

Ett brevsvar har också lyft fram avgifterna som ett styrinstrument för att styra användningen av en begränsad resurs.

#### ANNAN SYNPUNKT

Åter igen är kopior det område som flest kommenterar, de flesta tar betalt till självkostnadspris för artikelkopior då de är förenade med kostnader för förbrukningsmaterial samt hantering. Avgifterna kan också vara grundande i politiska beslut på kommunnivå. Flera respondenter ställer sig frågande till om utredarna inkluderar kopiorna eller ej i sitt förslag.

Portokostnader nämns också som en möjlig avgift för slutanvändaren, flera respondenter menar att det är svårt för biblioteken att ensamma bära kostnaden för porto/transport. Mot detta resonemang går ett länsbibliotek som menar att transporten ofta inte är den stora kostnaden, i stället lyfts avgifter på speciella medietyper fram. För att undvika att somliga bibliotek med sämre ekonomi utnyttjar andras särskilda satsningar på t.ex. spel, e-böcker eller talböcker bör det vara möjligt att belägga dessa med avgifter. *”Möjligheten till avgiftsfrihet ökar om man i stället för stora nationella lösningar väljer att satsa på modeller med funktionella biblioteksregioner.”*

En respondent menar att medier med ”hyresavgift” (t.ex. DVS-filmer, TV-spel) ej bör fjärrlånas.

## DELFRÅGA I:C

ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR BIBLIOTEKENS NATIONELLA MEDIESAMARBETE ÄR ATT lånetiden för fjärrlån UT är gemensam för samtliga bibliotek, oavsett medietyp (avsnitt 8.1.1).

#### FÖRDELNING AV SVAREN I WEBBENKÄTEN

Sammantaget har 59 % tillstyrkt förslaget. Förslaget tillstyrks av 77 % inom folkbibliotekssektorn, men har inte samma stöd hos forsknings- och högre utbildningssektorn, där 49 % tillstyrker. Delas sektorerna upp i undergrupperna har lika många (38 %) tillstyrkt som avstyrkt av universitets/högskolebiblioteken, 23 % markerade annan åsikt. Av specialbiblioteken får förslaget lite större stöd, nästan 58 % är för, 26 % mot och 16 % av annan åsikt. Inom folkbibliotekssektorn stödjer mindre folkbibliotek och länsbiblioteken förslaget (85 % respektive 82 %) medan de större folkbiblioteken är avvaktande, sex bibliotek svarar tillstyrkes, tre avstrykes och tre annan åsikt.

#### ALLA SVARANDE



Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %	Antal textkommentarer
Tillstyrks i huvudsak	76	58,9	33
Avstyrks i huvudsak	30	23,3	21
Annan åsikt	23	17,8	23
Summa	129	100,00	77

#### FORSKNINGS- OCH HÖGRE UTBILDNINGSEKTORN



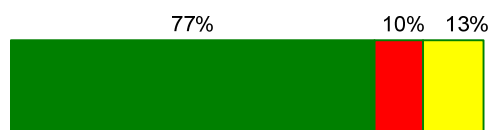
#### UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	13	38,2
Avstyrks i huvudsak	13	38,2
Annan åsikt	8	23,5
Summa	34	100,00

#### SPECIALBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	22	57,9
Avstyrks i huvudsak	10	26,3
Annan åsikt	6	15,8
Summa	38	100,00

#### FOLKBIBLIOTEKSSEKTORN



#### STÖRRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	6	50,0
Avstyrks i huvudsak	3	25,0
Annan åsikt	3	25,0
Summa	12	100,00

#### MINDRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
-----------------	------------	--------------

Tillstyrks i huvudsak	17	85,0
Avstyrks i huvudsak	2	10,0
Annan åsikt	1	5,0
Summa	20	100,00

#### LÄNSBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	14	82,4
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	3	17,6
Summa	17	100,00

**Nyckelord:** Generöst, öppen lånetid, flexibilitet, självbestämmande, medietyperna avgör, rättvisa, pedagogisk klarhet, administrativa lättnader, synkroniserade lånetider fördel för alla.

#### TILLSTYRKER

##### Forskning och högre utbildning

Trots att de fem universitets- och högskolebiblioteken svarat tillstyrkes visar kommentarerna att utredarnas förslag, *samtliga bibliotek oavsett bibliotekstyp* i sin helhet inte finner full acceptans. Man pekar på behov av att undanta vissa delar av samlingarna. Specialsamlingar, obligatorisk kurslitteratur och medier med kö nämns som kategorier där man vill ha möjlighet till undantag och lokala avvikelser. En respondent ser en stor pedagogisk utmaning med att informera låntagarna om skilda villkor för fjärrlån och lokala lån. En respondent förordar ”öppen lånetid” inom vissa gränser. Fyra av specialbibliotekens fem svar framhåller att undantag måste få finnas för t.ex. referenslitteratur och unikt/oersättligt material.

Ett brev summerar: *Utredningen tar förtjänstfullt fram uppgifter om användningen och kostnader för fjärrlån och föreslår att ett enhetligt regelverk införs. Vi delar uppfattningen att ett nationellt regelverk behövs för de bibliotek som önskar medverka i fjärrlåneutbyte. Detta bör regleras i avtal.* Jag tolkar det som att svaret är ett principiellt tillstyrkande även för lånetider då Johansson och Storhagen skriver på sid.60 i utredningen att det föreslagna regelverket även innefattar lånetider.

Ett annat brev skriver: *Det vore av stort värde att få till stånd **gemensamma nationella regler beträffande lånetider och lånepolicy**. En förutsättning är naturligtvis att uppslutningen blir stor, inte minst bland de största biblioteken. Viktigt för tillgängligheten är också att låneverksamheten är i gång året runt och inte stängs under sommarmånaderna.*

##### Folkbibliotekssektorn

Ett tiotal av respondenterna är i princip för utredarnas förslag utan inskränkningar. Det blir en förenkling för både låntagarna och de inblandade biblioteken är huvudtemat, att låntagarna ska kunna förstå bibliotekens olika principer för fjärrutlån kan inte förväntas. Enhetligheten kommer att lägga grunden för bättre service. I kommentarerna finns också

viktiga synpunkter, även om svaren i princip är ett fullt tillstyrkande, t.ex. att fjärrlånebeställningen i första hand ska betraktas som ett inköpsförslag, och först efter prövning gå till fjärrlån.

Lånetidens längd kommenteras; både kort och lång lånetid förordas. Kort lånetid för t.ex. nyinkomna böcker, speciella medieslag etc. för att öka cirkulationen. Lång lånetid för att det besparar biblioteken i båda ändar arbete med omlån samtidigt som det ger låntagaren bättre service med längre tillgång till materialet. *Äldre medier kan gärna ha samma lånetid, det uppmuntrar till ökat lån av andra medietyper.* En gemensam minimilånetid föreslås av en respondent, en annan skriver att *en gemensam och generös lånetid är önskvärd.* En gemensam lånetid anses kunna fördela belastningen och gynna kortare transporter då lånetidens längd inte längre blir en parameter vid valet av tillfrågat bibliotek, och skapa rättvisa för låntagarna.

Ett antal kommentarer är ett principiellt tillstyrkande, men med någon inskränkning, t.ex. för lånetiden på speciella medier eller delar av samlingarna, framför allt delar där beståndet är begränsat. En rädsla finns för att slutanvändarna skulle missbruka systemet genom att i grannkommunen beställa fjärrlån på medier som har kort lånetid som lokallån på det närmaste biblioteket. Även självbestämmande på kommunal nivå påtalas, nationella rekommendationer kommer i konflikt med lokala regler; att det kommer att bli svårt att samordna även om det vore önskvärt. Transporttiden nämns också som en faktor att räkna med.

## AVSTYRKER

### Forskning och högre utbildning

Femton avstyrkanden hänvisar till att det är orimligt för biblioteken att behöva anpassa sig till nationellt generella lånetider; varje bibliotek bör själva besluta lånetiden för att kunna betjäna sin målgrupp på bästa sätt. Det enskilda biblioteket har en god överblick över både materialet och användarnas behov och bör därför fatta sina egna beslut om lånetiden. Behovet av differentierade lånetider, baserat på materialtyp, bibliotekstyp och ålder på materialet, framhävs. Vissa bibliotek har unika titlar och dessa och bör hållas tillgängliga för forskarna som använder biblioteket på plats. Den egna målgruppens behov kan i vissa fall ha stor betydelse för fjärrutlåningstiderna, och i andra fall kan annat vara styrande som t.ex. om inlånet sker till ett forskningsprojekt som har behov av att behålla litteraturen under en längre tid.

En hög tillgänglighet är önskvärd genom att hålla kort lånetid på mycket efterfrågat material, kurslitteraturens särställning lyfts också fram. Kurslitteraturen kan i många fall inte lånas ut alls, och i de fall fjärrutlån sker behöver lånetiden styras av det enskilda biblioteket. Korta lånetider är känsliga för transporttiden, förseningar i leveranserna blir bekymmersamt.

Att resurser och arbetssätt också har betydelse i beslutet för lånetiden framhålls, en öppen lånetid kan vara att föredra för vissa bibliotekstyper och delar av samlingarna då det blir arbetsbesparande för alla parter. Det finns inget behov av att kräva en bok som saknar ny väntande låntagare bara för att lånetiden passerat.

Det kan också finnas problem rent tekniskt med att få bibliotekssystemen att tillämpa olika lånetider för lokal respektive fjärrlån. En respondent påpekar också att det inte finns någon nationellt rättvisa när det gäller de lokala lånens längd, där förekommer det stora skillnader mellan bibliotek av samma typ.

### Folkbibliotekssektorn

Fem folkbibliotek har valt att avstyrka förslaget, kommunalt självstyre förs upp av en respondent, övriga framhåller det blir svårigheter att hitta gemensamma regler och att det finns behov av att kunna hålla differentierade lånetider beroende av medietyp för att undvika att cirkulationen hålls nere på efterfrågat material. Biblioteken behöver kunna ta hänsyn till lokala variationer som låneköer och målgruppernas sammansättning, även de ekonomiska möjligheterna varierar. Ett bibliotek skriver att förutsatt att slentrianmässiga lånetider undviks och en nationell riktlinje finns är rekommendationer att föredra framför bestämmelser. Det ankommer på KB *att noga följa konsekvenserna av ett utbyggt samarbete och särskilt se till vad som händer i ledet som ligger närmast brukaren, små enheter och medietyper som idag inte omfattas av fjärrlåneverksamheten.*

### ANNAN SYNPUNKT

#### Forskning och högre utbildning

Flera respondenter anser att det ärorealistiskt att ha samma lånetid för alla bibliotekstyper och mediatyper, att lånetiden bör kunna varieras beroende på efterfrågan, målgrupp och bibliotekstyp. Flera av svaren är variationer på resonemangen ovan, att olika medietyper inte kan ha lika lång lånetid, t.ex. kan inte en DVD film likställas med en bok med ringa efterfrågan. Kurslitteraturen och referenssamlingarna nämns som delar av samlingarna som behöver regleras av det enskilda biblioteket. Flexibilitet framhävs som viktigt.

Ett bibliotek uppfattar utredarnas förslag som en stark centralstyrning som kan fjärma biblioteket från de lokala låntagarna. De lokala lånens längd skulle behöva förändras som en direkt konsekvens av förändrade fjärrlån UT tider och tvekar om fördelarna överväger nackdelarna.

Bibliotekssystemen kan också innebära begränsningar eftersom det inte går att hantera olika lånetider för olika låntagarkategorier. En respondent efterfrågar en garanterad minimitid som är längre än 2 veckor.

### Folkbibliotekssektorn

I den här frågan ansluter folkbibliotekssektorn till samma bevekelsegrunder som UH-sidan; det är svårt att finna en fördel i synkroniserade lånetider. Respondenterna menar att flexibilitet hämmas och att slutanvändaren kommer att missgynnas, t.ex. att låntagaren inte hunnit ha materialet tillräckligt länge. I stället efterlyser man ett pragmatiskt förhållningssätt med generösa lånetider. Kommunalt självbestämmande och lokal hänsyn samt kännedom om slutanvändarens behov bör få styra. Ett länsbibliotek framhåller vikten av lokala medieplaner där även dessa frågor belyses. En bilaga förstärker ståndpunkten; *Vi ser en risk med att på en övergripande nivå detaljstyra sådant som lånetid. Lokala hänsyn måste beaktas, samtidigt som biblioteken är del i en nationell infrastruktur för lärande och därför på enklast möjliga sätt ställer sitt mediebestånd till förfogande för fler än primäranvändarna.*

Även här finns misstankar om användare som passerar kommungränser för att från grannkommunen via fjärrlån få tillgång till eftertraktat material under en längre lånetid jämfört med lokal lånens lånetider. Det finns också farhågor att material med stor lokal efterfrågan tas ur fjärrlånesamarbetet eftersom man inte vill låsa det med en längre lånetid.

#### Organisationer och övriga

SHUF menar att det är ettorealistiskt förslag att allt material på alla bibliotek ska ha samma lånetid då lärosätenas bibliotek har en särskild uppgift mot sin målgrupp. Bl.a.

SUHF menar att utredarnas förslag kommer att innebära en nationell styrning av de lokala lånens lånetider. Man menar att det är pedagogiskt svårt att förklara varför lånetiden på ett lokalt lån över disk skiljer sig från fjärrlånet, vilket får till följd att fjärrlånetiden skulle bli styrande över den lokala lånetiden.

## DELFRÅGA I:D

### ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR BIBLIOTEKENS NATIONELLA MEDIESAMARBETE ÄR

På sikt finns ytterligare ett mål:

ATT lånade medier kan återlämnas av användaren på valfritt bibliotek (avsnitt 8.1.1).

Kan den positiva effekt som detta mål kan tänkas ha för användaren uppväga den extra arbetsinsats som krävs av biblioteken?

#### FÖRDELNING AV SVAREN I WEBBENKÄTEN

Frågan har lägst acceptans av alla frågor i enkäten, totalt sett har endast 54 % av respondenterna tillstyrkt förslaget, 23 % vardera avstyrkte och markerade annan åsikt.

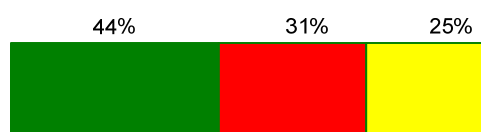
Minst antal tillstyrkanden, 35 %, har lämnats av UH-biblioteken, 38 % är av annan åsikt och 28 % avstyrker. Specialbiblioteken ger en högre acceptans, 50 % tillstyrker, 37 % avstyrker och 13 % är av annan åsikt. Inom folkbibliotekssektorn tillstyrker de större folkbiblioteken (75 %) och länsbiblioteken (88 %) i hög grad, medan de mindre folkbiblioteken är mer tveksamma, 11 stycken tillstyrker, 4 avstyrker och 5 har annan åsikt.

#### ALLA SVARANDE



Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %	Antal textkommentarer
Tillstyrks i huvudsak	70	54,3	36
Avstyrks i huvudsak	29	22,5	25
Annan åsikt	30	23,3	30
Summa	129	100,00	91

#### FORSKNINGS- OCH HÖGRE UTBILDNINGSSEKTORN



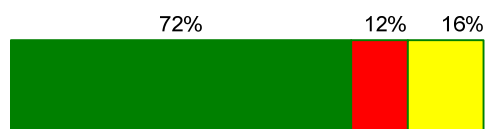
#### UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	12	35,3
Avstyrks i huvudsak	9	26,5
Annan åsikt	13	38,2
Summa	34	100,00

#### SPECIALBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	19	50,0
Avstyrks i huvudsak	14	36,8
Annan åsikt	5	13,2
Summa	38	100,00

#### FOLKBIBLIOTEKSSEKTORN



#### STÖRRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	9	75,0
Avstyrks i huvudsak	1	8,3
Annan åsikt	2	16,7
Summa	12	100,00

#### MINDRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	11	55,0
Avstyrks i huvudsak	4	20,0
Annan åsikt	5	25,0
Summa	20	100,00

#### LÄNSBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	15	88,2
Avstyrks i huvudsak	1	5,9
Annan åsikt	1	5,9
Summa	17	100,00

**Nyckelord:** Transporter, finansiell modell, nationell katalog, legala frågor, ansvar, transporttider

#### TILLSTYRKER

##### Forskning och högre utbildning

Sju av tolv UH-bibliotek har lämnat kommentarer. Av dem har en respondent tillstyrkt förslaget utan några som helst reservationer, en högskola skriver: *många studenter läser på distans, så för dem skulle detta vara en stor förbättring*. Övriga forsknings- och högskolebibliotek som lämnat kommentarer tillstyrker under förutsättning att det inte betyder ökade transportkostnader, att det tillhandahålls fungerande logistik/transporter och möjligheter att avregistrera lånen t.ex. genom nya funktioner i Libris fjärrlån. Specialbiblioteken svarar i princip på samma sätt. Extra arbete tycks för de flesta inte var ett stort problem även om det nämns i ett enstaka svar *Ja, en demokratifråga, men icke på bekostnad av för få personal*. Försöksperiod är också något som nämns.

##### Folkbibliotekssektorn

Länsbiblioteken är överens om att förslaget ställer stora krav på ett fungerande transportsystem, medan arbetsinsatsen förutses bli ett mindre problem. I samband med transporter nämns också oro för ökad miljöbelastning. Ett gemensamt bibliotekssystem eller en nationell katalog nämns också som en förutsättning. Flera respondenter föreslår kompensation till stora nettoutlånare. Låncentralerna pekar också på den extra arbetsinsatsen uppvägs på långsikt om ett nationellt bibliotekskort införs. Rättssäkerheten för användarna måste säkerställas. Folkbiblioteken går på samma linje, logistik och transporter är den viktigaste frågan att lösa, ett par respondenter lyfter frågan om var hamnar kostnaderna för transporter? En respondent menar att det skulle vara ett bra sätt för biblioteken att öka sitt förtroendekapital hos användarna.

Ett par bibliotek pekar på att systemet redan finns på regional nivå, ett länsbibliotek skriver i sin bilaga synergieffekter för fjärrlånearbetet, t ex projekt kring flytande mediebestånd, samverkan om fritt medieflöde mellan kommun- och högskolebibliotek.

Ett bibliotek pekar på att det kan slå ojämnt, men menar att det trots allt är en bra idé.

#### AVSTYRKER

##### Forskning och högre utbildning

De universitets- och högskolebibliotek som avstyrkt och lämnat kommentarer pekar på extra merarbete och kostnader för transporter. Ett par respondenter tar också upp farhågor att böckerna blir liggande en tid på biblioteket där de lämnats in, innan de går vidare till det utlåande biblioteket. Även de legala aspekterna lyfts fram. Det finns farhågor att centralt belägna bibliotek kommer att få en extra stor arbetsbörda p.g.a. av sitt läge.

*”Bibliotekets uppgift inom fjärrlånehanteringen får INTE reduceras till att bli en ren transporttjänst! Bibliotekens centrala uppgifter utgörs i detta sammanhang i stället av dialogen med låntagaren kring det beställda materialet och förhoppningsvis det kvalitativa mervärde denna dialog skapar, för såväl låntagare som bibliotek.”* Man menar också att det är rimligt att låntagaren ansvarar för att returnera sina fjärrlån. En respondent trycker på att fjärrlånat material ska tillbaka till ägarbiblioteket invänder mot flytande samlingar.

Specialbiblioteken som lämnat textkommentarer hävdar att de inte har möjlighet att uppfylla utredarnas förslag, med begränsningar i bemanning, tid och resurser kan

specialbiblioteken inte tillhandahålla en dylik service. Ansvarsfrågan och den faktiska transportkostnaden lyfts upp som problem, liksom miljön. En respondent menar att det blir kaotiskt, en annan använder ordet rörigt.

#### Folkbibliotekssektorn

En respondent menar att de extra kostnader som förslaget medför inte är motiverade, en annan anser att det är slöseri med kompetenta bibliotekarier att ta på sig den extra arbetsinsats som förslaget innebär. En samordning av transporter lyfts upp som förutsättning av två respondenter.

#### ANNAN SYNPUNKT

##### Forskning och högre utbildning

Samma två punkter återkommer från de respondenter som markerat annan synpunkt: kostnader och transporter. Flera respondenter efterlyser bättre underlag med kostnads- och konsekvensbeskrivningar.

Kostnaderna som tas upp är både de för transport eller porto och för den extra arbetsinsats som det skulle innebära. Man efterlyser effektiva finansieringsmodeller för att kunna överväga utredarnas förslag. Man befarar att somliga bibliotek skulle kunna bli hårt belastade och arbetstoppar bildas. Flera befarar att böcker kan ligga för transport allt för länge vilket gör att de inte är tillgängliga för någon. Ett alternativt förslag är förfrankade bokpåsar som slutanvändaren kan använda för att återsända boken.

Flera respondenter trycker på ansvarsfrågan är viktig att belysa, när upphör låntagarens ansvar för lånet? Vems är ansvaret från det att låntagaren lämnat ifrån sig boken på valfritt bibliotek och till dess att den är åter på ägande bibliotek? Det finns också kommentarer som pekar på att det behövs mer systemstöd i form av en gemensam nationell katalog med cirkulationshantering eller i alla fall möjlighet att se enskilda exemplar. Två respondenter har ett utvecklat tankar om nödvändigheten av att kunna veta var i kedjan en specifik bok befinner sig, märkning av böckerna med bibliotekets namn är också nödvändigt. Kravhanteringen tas också upp som en fråga att lösa.

Transporten ses som den svagaste länken, känsligt för både felsändningar och långa transporttider.

Ett bibliotek skriver: Då går vi ett steg till och pratar om ett gemensamt nationellt bestånd? Är det värt de merkostnader det skulle ge i transporter och koordinering? Är det ett behov i dag?

Av specialbiblioteken är tre principiellt positiva, men har svårt att se hur det ska fungera i praktiken och ser risker, två ser det som en kostnadsfråga som inte kan lösas med dagens modell.

#### Folkbibliotekssektorn

Transportfrågan är åter igen i fokus, tillförlitligt och miljövänligt är viktigt. Hur arbetsbördan faller råder det delade meningar om, både ”det blir så inte betungande” och ”mer arbetstid” beroende på hur många returer det blir förekommer, en respondent kopplar till antalet distansstudenter inom kommunen och arbetsbördan. Att kostnaderna kan bli tunga för ett litet bibliotek nämns, en respondent förslår ett nationellt transportsystem med en fast årskostnad oavsett volym.

Ett nationellt cirkulationssystem med möjlighet att avregistrera lånen eller en liknande systemlösning är önskvärt och behövs för att lösa ansvarsfrågan och befria låntagaren från ansvaret under återtransporten. Ekonomiska transaktioner som förseningsavgifter lyfts också upp som nödvändigt att lösa. Ett folkbibliotek har skrivit ett utförligt svar och kopplar ihop frågan med Sverigekortet och menar att utredarnas förslag kräver en utförlig utredning kring back-office-funktioner, teknikstöd och legala aspekter. Hur ska en reserverad bok hanteras, tillbaka till ägarbiblioteket innan nästa bibliotek som står i kö får den, eller direkt till köande bibliotek? Skulle det i praktiken betyda ett nationellt flytande bestånd är en respondent tveksam till detta.

Huruvida förslaget är ekonomiskt berättigat eller ej diskuteras, och ett stadsbibliotek menar att det egentligen inte är ett problem, det är sällan frågan ställs av låntagarna.

#### Organisationer och övriga

Föreningen Sveriges sjukhusbibliotekschefer anser att målet ligger utanför sjukhusbiblioteks uppdrag och att de i dagsläget inte kan leva upp till målet. Eftersom det skulle gagna slutanvändaren kan frågan ändå diskuteras. I dag finns sjukhusbibliotek som ingår i regionala samarbeten där det är möjligt att återlämna på valfritt bibliotek inom regionen.

Övriga svarande är principiellt för målet. Dock måste målet måste relateras till kostnad och övriga konsekvenser. En förutsättning är ett nationellt transportsystem. Möjlig nackdel skulle kunna vara att medierna ligger under transport under en tid när de skulle kunna lånas ut.

## FRÅGA II: INSATSER PÅ NATIONELL NIVÅ

KB föreslås få ett övergripande ansvar att samordna och fatta beslut i frågor som rör det nationella mediesamarbetet.

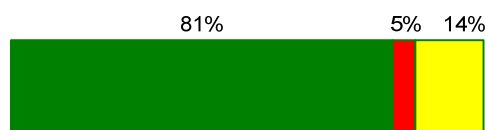
Samarbetet regleras i form av avtal (överenskommelser) mellan KB och biblioteken/biblioteksorganisationerna (avsnitt 8.2).

#### FÖRDELNING AV SVAREN I WEBBENKÄTEN

Att KB bör få ett övergripande ansvar vinner stor acceptans bland respondenterna, drygt 81% av respondenterna har tillstyrkt förslaget, knappa 5 % avstyrker och 14 % har meddelat annan synpunkt. Folkbibliotekssektorn ger förslaget lite större acceptans med 88 % tillstyrkanden jämfört med 78 % för forskning och högre utbildning. Inom den senare sektorn finns skillnader, specialbiblioteken tillstyrker till nästan 90 %, medan universitet och högskolor är mer tveksamma, ca 65 % tillstyrker, ca 15 % avstyrker och ca 21 % anger annan synpunkt.

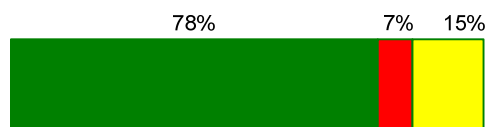
I folkbibliotekssektorn finns tveksamheter hos länsbiblioteken där 30 % anger annan synpunkt, medan hos folkbiblioteken är stödet i det närmaste hundra procentigt.

#### ALLA SVARANDE



Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %	Antal textkommentarer
Tillstyrks i huvudsak	105	81,4	38
Avstyrks i huvudsak	6	4,7	3
Annan åsikt	18	14,0	17
Summa	129	100,00	58

#### FORSKNINGS- OCH HÖGRE UTBILDNINGSEKTORN



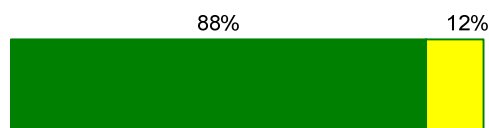
#### UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	22	64,7
Avstyrks i huvudsak	5	14,7
Annan åsikt	7	20,6
Summa	34	100,00

#### SPECIALBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	34	89,5
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	4	10,5
Summa	38	100,00

#### FOLKBIBLIOTEKSSEKTORN



#### STÖRRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	12	100,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	0	0,0
Summa	12	100,00

#### MINDRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
-----------------	------------	--------------

Tillstyrks i huvudsak	19	95,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	1	5,0
Summa	20	100,00

#### LÄNSBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	12	70,6
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	5	29,4
Summa	17	100,00

**Nyckelord:** central samordning, huvudmännens mandat, avtal, nivåer, rekommendationer och föreskrifter, bibliotekslagen och högskoleförordningen, avtalslösa bibliotek leder till nya samarbeten?, dialog och inflytandestruktur, kunskap och kompetens

#### TILLSTYRKER

##### Forskning och högre utbildning

Stöd finns för förslaget att ge KB ansvar att samordna och besluta i övergripande frågor, en central samordning är nödvändig. Många av respondenterna som skrivit kommentarer trycker på att dialog är av största vikt, smidig och obyråkratisk. Det finns stöd för att KB samordnar alla bibliotekstyper i fjärrlånefrågor, men medför också ett ansvar för KB att se till att alla bibliotekstyper kommer till tals och att beslutsprocessen blir tydlig. Biblioteken bör kunna ta ställning till att delta i avtalen, och att avtalens innehåll kan påverkas. Olika avtalsnivåer är ett förslag. Ett par respondenter frågar sig också kan ett bibliotek ställa sig utanför samarbetet och vad händer då? En respondent påpekar att KB också måste se till att systemen fungerar mot de krav som sätts upp. Flera av specialbibliotekens kommentarer är odelat positiva, men det påpekas också att det är viktigt att de små specialbiblioteken skiljer sig från de övriga biblioteken och lätt kan komma i kläm.

Ett bibliotek skriver i sin bilaga: *Jag anser att det viktigaste just idag är att fokusera på ansvar och struktur. Vi behöver en tydligare struktur för fjärrlånehanteringen, en struktur med betydligt färre nivåer och aktörer. KB borde kunna ha ett övergripande ansvar för denna nationella hantering och också ha ett system för att en rimlig ersättning betalas ut i samband med detta.*

En brevskrivare menar att KB bör ta det övergripande ansvaret för det fjärrlånesystem som skall utarbetas.

##### Folkbibliotekssektorn

Folkbibliotekssektorn instämmer i att en nationell biblioteksstrategi behövs för att uppnå likvärdig verksamhet inom hela bibliotekssektorn. KB bör se till att ny kompetens tillförs så att folk- och skolbiblioteken blir bra representerade i dialoger och samverkansarbetet.

Även folkbiblioteken trycker på att regler, avtal och överenskommelser är grundade i dialog, bör vara smidiga och på en övergripande nivå. Flera påtalar att det inte är önskvärt

med detaljreglering utan det är viktigast med övergripande infrastruktur så som system, nationell katalog och logistik. De olika bibliotekstypernas roller och ansvarsområden bör tydliggöras, liksom definitioner av mediesamarbetena. Det är viktigt att alla typer och storlekar av bibliotek kommer till tals och har möjlighet att påverka innehållen i de avtal och policys som införs. Flera respondenter pekar också på att folkbibliotekssektorn är ny för KB och att det är viktigt att folkbibliotekslåntagarnas intressen kommer fram. Många folkbibliotek verkar i små kommuner vilket gör att biblioteket fogar över begränsade resurser.

Regionbibliotekens roll diskuteras också, vad är KB:s ansvar och vad faller på regionbiblioteken att samordna?

#### AVSTYRKER

Två högskolebibliotek och SUHF har avstyrkt och lämnar kommentar. biblioteken pekar på potentiella krockar mellan avtal/åligganden från KB och huvudmannens uppdrag och de resurser som lärosätet avsätter till biblioteket. Autonomiutredningen lyfts fram. Det ena biblioteket ställer också frågan: *Kan högskolebiblioteken gå ur samarbetet helt och hållet?*

SUHF lyfter fram bibliotekslagens och högskoleförordningens ordalydelse och ställer frågan: *Vad händer om man inte kan uppnå konsensus om det nationella mediesamarbetet? Kan bibliotek som inte vill acceptera villkoren i avtalet stå utanför samarbetet? Det skulle kunna resultera i att ett antal bibliotek inte ingår i det reglerade sammanhanget alternativt startar egna samarbeten.*

SUHF har också i sin bilaga uttryckt *Högskolebibliotekens framgång är beroende av nära samarbete med respektive huvudman [...] Det är därför inte rimligt och inte praktiskt genomförbart att nationella regler för fjärrlåneverksamheten skall styra över de lokala uppdragen.*

*Att sätta centra regler för mediesamarbete före det egna lärosätets behov är varken möjligt eller önskvärt.*

#### ANNAN SYNPUNKT

##### Forskning och högre utbildning

Respondenterna ser att det uppstår en konflikt mellan uppdragsgivarens, dvs. lärosätets eller moderorganisationens beslut om servicenivåer, avgifter etc. och utredarnas förslag att ge KB mandat för ett övergripande ansvar att samordna och fatta beslut i frågor som rör det nationella mediesamarbetet. *KB kan inte utarbeta ett regelverk vad gäller lånetider mm för biblioteken. KB kan ge rekommendationer vad gäller mediesamarbete. Ska KB vara överordnat den institution vari forskningsbiblioteken verkar? Det egna uppdraget är överordnat ett nationellt samarbete. Detaljstyrning genom regler är inte önskvärt, rekommendationer skulle passa bättre. Autonomiutredningen nämns av en respondent, och även skillnaderna mellan de olika bibliotekstypernas storlek, uppdrag och målgrupper. En respondent har förstärkt sitt svar genom en bilaga där man skriver: *Vi vill ännu en gång påpeka att forskningsbiblioteken och folkbibliotekens uppdrag, huvudmän och användare är av så skiftande karaktär att en centralstyrd fjärrlånepolicy med regler och riktlinjer varken kan bli speciellt effektiv eller önskvärd, ens för användarna.**

Flera respondenter undrar också över förhållandet mellan bibliotekslagen och de nationella fjärrlåneavtalen. Om ett flertal bibliotek inte ser att de kan ansluta till det nationella mediesamarbetet genom KB:s avtal, kan det i så fall innebära att andra fristående

nätverk/samarbeten bildas? Vad blir konsekvensen om/när ett bibliotek väljer att inte ansluta sig?

Trots detta har en och annan respondent indikerat att en bättre samordning är till godo för alla, en respondent önskar att KB bör driva upphovsrättsfrågor, upphandla konsortieavtal, utveckla nationell katalog och erbjuda samordnade transportlösningar.

Ett brev ställer sig positiva till en reglering via avtal, men har inte tagit ställning till KB:s roll.

#### Folkbibliotekssektorn

Flera respondenter ser motsvarande konflikt mellan det kommunala självstyret och KB:s reglerande verksamhet, och förordar rekommendationer som tillkommer genom samråd, en respondent föreslår en partsammansatt arbetsgrupp. Det finns tveksamheter om avtalskonstruktionerna löser mediasamarbetet på nationell nivå, men man ser gärna att KB får ett nationellt uppdrag för samordning av digitala tjänster, nationell katalog och nationella transporter. Lånecentralernas och regionbibliotekens framtida roll spelar in i ett ställningstagande. Lokala medieplaner bör stimuleras liksom regionala samarbeten anser ett länsbibliotek, som menar att ev. avtal och regelverk bör göras i samråd med biblioteken och deras huvudmän. I sin bilaga skriver de också att lokal och regionala medieplaner heller än avtal bör fungera som verktyg för styrning.

Ett folkbibliotek framför farhågor om att en organisation kring dessa frågor blir tungrodd, men också att rekommendationer behövs. Dessa bör tas fram i samråd med biblioteksorganisationerna där även SKL är en viktig part. Remisser och samråd ses som viktiga instrument i processen. Man lyfter också den viktiga frågan om hur bibliotekslagen och KB:s nationella samordning förhåller sig till biblioteksverksamhet som drivs i entreprenadform. Vidare föreslås avtal på olika nivåer och en transparent process och beskrivna konsekvenser för om ett bibliotek inte ansluter.

#### Organisationer

Svensk Biblioteks förening ser KB:s roll som stödjande genom rekommendationer, föreskrifter och allmänna råd, och pekar på att KB:s inflytandestruktur är viktig. Detta är att föredra jämfört med en biblioteksmyndighet som arbetar med avtalskonstruktioner. Kultursamverkansmodellen nämns också som ett forum att förlägga diskussioner om mediasamarbete.

## FRÅGA III STATLIGT STÖD TILL DET NATIONELLA MEDIESAMARBETET

Det statliga stödet till det nationella mediasamarbetet inriktas på insatser som i högre grad än idag ger effekt direkt för slutanvändaren.

Som exempel kan nämnas en förbättrad teknisk infrastruktur med nya användarstyrda tjänster, en successivt utbyggd nationell bibliotekskatalog med LIBRIS som grund, digitalisering av efterfrågade medier inkl. kurslitteratur, nya transportlösningar med enhetliga distributionsprinciper och biblioteksgemensamma regionala förvärv.

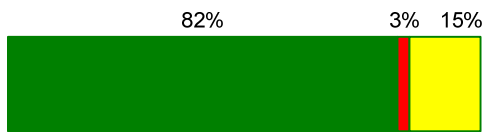
## FÖRDELNING AV SVAREN I WEBBENKÄTEN

Drygt fyra femtedelar av respondenter tillstyrker förslaget att det statliga stödet riktas mot insatser till slutanvändarnas bästa. Räknat på alla svaren har 15,5 % annan åsikt och endast 1,6 % avstyrker.

Universitets- och högskolebiblioteken visar störst tveksamhet, 32 % har annan åsikt och nästan 65 % tillstyrker. Avstyrkan finns från 1 respondent. Specialbiblioteken är uttalat positiva, drygt 87 % tillstyrker, drygt 10 % har annan åsikt och 1 respondent avstyrker.

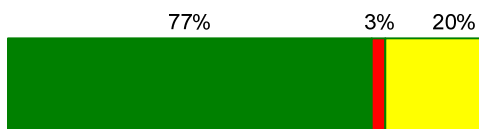
Från folkbiblioteken är stödet totalt och länsbiblioteken tillstyrker till tre fjärdedelar. Inom sektorn finns inget avstyrkande.

### ALLA SVARANDE



Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %	Antal textkommentarer
Tillstyrks i huvudsak	107	82,9	42
Avstyrks i huvudsak	2	1,6	2
Annan åsikt	20	15,5	20
Summa	129	100,00	64

### FORSKNINGS- OCH HÖGRE UTBILDNINGSEKTORN



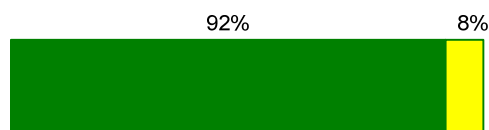
### UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	22	64,7
Avstyrks i huvudsak	1	2,9
Annan åsikt	11	32,4
Summa	34	100,00

### SPECIALBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	33	87,2
Avstyrks i huvudsak	1	2,6
Annan åsikt	4	10,3
Summa	38	100,00

## FOLKBIBLIOTEKSSEKTORN



### STÖRRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	12	100,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	0	0,0
Summa	12	100,00

### MINDRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	20	100,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	0	0,0
Summa	20	100,00

### LÄNSBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	13	76,5
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	4	23,5
Summa	17	100,00

**Nyckelord:** Samordnade transporter, ekonomisk ersättning, incitament, nationell katalog, tillföra medel, användarstyrda tjänster, teknisk infrastruktur, kurslitteratur, digitalisering, upphovsrätt, licenser, regionala förvärv, användarstyrda förvärv

## TILLSTYRKER

### Forskning och högre utbildning

Flera respondenter hyser oro att en utebliven fjärrlånekompensation kommer att inverka negativt, en respondent ser kompensationen som en sanktion som på ett positivt sätt styr servicenivån. Tas kompensationen bort försvinner styrningen. En respondent menar att i så fall måste transporterna bli billigare. Kompensationen kan gärna användas för utveckling av gemensamma systemlösningar om de är genomförbara oavsett det lokala systemet, skriver ett bibliotek. Farhågan handlar mera om en kollision mellan nationell ny teknik och lokala system som kan vara svåra att styra och utveckla. Vidare påpekas också att utebliven

komensation kan komma att skapa problem i förhållande till uppdragsgivaren. Ett svar fokuserar på nödvändigheten av att statligt stöd måste följa med nya uppdrag till kommunerna, utredarnas förslag i fråga III uppfattas mera som visioner.

Ett bibliotek reserverar sig mot biblioteksgemensamma förvärv, en annan diskuterar användarstyrda tjänster och menar att en avvägning mot andra behov också är nödvändigt.

Två respondenter är odelat positiva, en under förutsättningar att små bibliotek inte tvingas till utlån ur de egna samlingarna om personalresurserna inte räcker. Ett bibliotek som inte katalogiserar i Libris ser inte att förslagen kan ge positiva effekter för biblioteket. Den nationella katalogen nämns av en respondent som trycker på att den måste prioriteras, internationellt katalogiseringssamarbete lyfts fram av en annan svarande. Att det är viktigt att kunna skicka artiklar i elektroniskt format tas också upp.

#### Folkbibliotekssektorn

Ett länsbibliotek lyfter fram att huvuddelen av folkbibliotekens fjärrlån utgörs av kurslitteratur. För att inte ett användarstyrt fjärrlånesystem ska domineras av kurslitteraturbeställningar är det viktigt att finna en lösning, t.ex. genom digitalisering. Digitalisering av kurslitteratur nämns i flera kommentarer som önskvärt och positivt. En svarande pekar på vikten av att en mer användarvänlig teknik tas fram, en annan lyfter fram de klimatmässigt positiva effekterna. En respondent påpekar att somliga studenter trots att kursboken finns elektronisk vill låna i pappersform, och menar att digitaliseringen inte tillgodoser hela behovet.

Gemensamma transporter och en nationell bibliotekskatalog är också förslag som flera nämner som prioriterade. Dessa båda vägs mot varandra i ett svar där transportordningen anses vara viktigare. Transporterna diskuteras också i samband med lokala, regionala och nationella transportsystem, där lokala/regionala redan finns som fungerar bra och bör tas som utgångspunkt i en framtida lösning, ev. parallella system. En respondent pekar på svårigheterna med stora avstånd i norra delarna av landet, nationell upphandling nämns också. Den nationella katalogen anses också vara prioriterad och nödvändig för samarbetet. Ett svar resonerar om de krav som kan ställas på en nationell katalog, bl.a. flera olika gränssnitt, användarvänlighet etc.

Användarstyrda system nämns av flera som positivt, liksom digitala tjänster. Flera respondenter menar att hela frågeställningen också handlar om att det skjuts till nya medel för att kunna uppnå utredarnas förslag på ny infrastruktur som är viktigt för utveckling av nationellt mediasamarbete.

De biblioteksgemensamma och regionala förvärven är de svarande mest tveksamma till, dels görs det redan i dag av länsbibliotek och lånecentraler, dels tvekar man om hur det skulle gå till att involvera universitets- och högskolebibliotek. För gammaldags skriver en respondent, en annan att det inte behövs ytterligare en nivå. Det finns kommentarer om regionala förvärv, ett bibliotek skriver att det bör eftersträvas, en menar att det är svårt att förstå utredarnas begrepp ”biblioteksgemensamma förvärv”. I sammanhanget nämns också biblioteksregioner med regionala medieplaner och samverkan över länsgränserna.

Fjärrlånekompensation nämns endast av en svarande som menar att det är rimligt att dela ut kompensation till alla som deltar aktivt med in- och utlån inom det nationella mediasamarbetet. Det kommunala självbestämmande nämns men på ett mer undanskymt sätt i förhållande till andra av remisens frågor.

En respondent pekar också på kompetens och kunskapsuppbyggnad i samband med fjärrlånen. Dels handlar det om bibliotekets möjlighet att bygga upp sina samlingar med

hjälp av fjärrlånebeställningar som omvandlas till förvärv. Dels handlar det om att slutanvändaren bör få kunnig hjälp med sin informationsfråga som kanske inte utmynnar i ett fjärrlån. De användarstyrda systemen undergräver båda dessa sidor av biblioteksverksamheten om inte bra återkoppling finns. Biblioteken behöver hjälp med kompetensutveckling. Beståndet styrs av innevånarna, personalen och politiska styrdokument. Kan andra sätt att lösa medborgarnas informationsbehov med boken skickad direkt hem? Här behövs ordentliga ställningstaganden.

#### Organisationer och övriga

Föreningens Sveriges sjukhusbibliotekarier pekar på sitt specifika uppdrag, men ställer sig positiva till en förbättrad teknisk infrastruktur med användarstyrda tjänster och en utbyggnad av LIBRIS som nationell katalog, medan transporter och biblioteksgemensamma förvärv inte är av intresse.

#### AVSTYRKER

Två respondenter avstyrker, båda anser att dagens fjärrlånesystem på det hela taget fungerar tillfredställande. Man trycker på att bibliotekariernas kompetens bör utnyttjas.

Vidare pekar en svarande på en rad problem och komplikationer i utredarnas förslag. Framför allt ifrågasätts ett borttagande av fjärrlånekompensationen och efterlyser en grundlig analys av konsekvenserna. Finansiering och verkställande av en förbättra teknisk infrastruktur samt aktiv dialog under utvecklingen påtalas och en svarande skriver att det är en komplex fråga. Digitaliseringen uppfattas på likartat sätt, som en oerhört komplex fråga, där man menar att det kanske istället är bättre att fokusera på nationella avtal för e-kurslitteratur istället, men att även det inte kan gälla alla medborgare. Biblioteksgemensamma förvärv ser man inte som rationellt för alla bibliotekstyper och lyfter istället fram ämnesmässiga samarbeten.

#### ANNAN SYNPOINT

##### Forskning och högre utbildning

Ett flertal respondenter menar att det inte går att göra ett ställningstagande till frågan i sin nuvarande form då konkreta planer inte redovisas i utredningen.

Ett par punkter vinner acceptans, t.ex. samordnade transporter som flera lyfter fram som önskvärt. Avvikande åsikt om transporterna har en svarande: *En kvalitativ och genomtänkt verksamhet eller en snabb transporttjänst med stora volymer? [...] Däremot tror vi inte att nya transportlösningar tillför särskilt mycket.* Ett bibliotek är tveksamt till hur transportlösningen ska fungera.

En nationell katalog med utgångspunkt i Libris har också lyfts fram av de flesta som ett positivt och önskvärt förslag liksom teknisk infrastruktur med användarstyrda tjänster. Funderingar kring finansieringen finns, det borde tillföras nya medel.

Kurslitteraturen lyfts i de flesta kommentarerna, här finns två huvudlinjer av argumentationer. Den ena framhåller att det är viktigt och angeläget att finna en lösning på upphovsrättsfrågan och digitalisering av kurslitteraturen, medan den andra linjen menar att det är näst intill naivt att utgå från att biblioteken äger frågan. Det har redan gjorts försök i samarbete med förlagen som inte slagit väl ut och att upphovsrätten är för komplicerad att förändra på bibliotekens initiativ. I stället menar några respondenter att krafterna bör inriktas på att arbeta mer med att ge direkt tillgång till digital kurslitteratur genom avtal

istället för att fjärrlåna digitalt material. Ett bibliotek har dessutom ett resonemang om var kostnaderna för e-bokspaketen med kurslitteratur faller, hos biblioteken eller studenterna?

Biblioteksgemensamma regionala förvärv intresserar inte respondentgruppen som i de flesta kommentarerna uttryckligen avstyrker delförslaget. Ett flertal har användarstyrt och forskningsinriktat förvärv med ämnesinriktning.

En ev. indragning av fjärrlånekompensationen till förmån för utvecklingsförslagen uppskattas inte heller. Att kompensation i pengar utdelas till nettoutlånarna framhålls som viktigt, inte minst mot huvudmannen/uppdragsgivaren. Ett par svarande hyser farhågor att intresset för att ingå i fjärrlånesamarbetet drastiskt minskar utan utdelning av kompensation för bibliotekens arbete med fjärrlånen. En skribent skriver: *För närvarande är det svårt att se att de insatser KB skulle göra i form av infrastrukturinsatser skulle uppväga förlusten av kontant fjärrlånekompensation.* I en bilaga finns ett eget avsnitt om finansieringen där ekonomiska kalkyler på de olika ersättningssystemen som finns i dag jämförs och problematiseras. Man skriver: *Vi är också gärna i fortsättningen med och stödjer andra bibliotek och deras litteraturbehov. Men egentligen endast under förutsättning att alla inblandade tar sitt ansvar och att vi även fortsättningsvis erhåller en rimlig ersättning för detta.*

Ett brev berör fjärrlånekompensationen, de är tveksamma till förändringen, och menar att det är osäkert om utvecklingen kommer att uppväga avsaknaden av kompensation och att utredarnas underlag inte är tillräckligt för att kunna ta ställning till konsekvenserna för de enskilda biblioteken. Brevskrivarna anser i stället att den ekonomiska ersättningen bör höjas. De menar också att Libris fungerar bra i sin nuvarande form och att en utbyggnad av katalogen inte är nödvändig.

I ett annat brev svar ställer man sig positiv till utveckling av en gemensam systemlösning för en användaranpassad teknisk infrastruktur och anser att det är mycket viktigt. Vidare anser brevskrivaren det angeläget med utveckling av samtransporterna för snabb effektivering av lånen. Kurslitteraturen beskrivs i ett eget avsnitt, medan frågan om digitalisering av kurslitteratur inte kommenteras. Om kompensationen skriver man: *När den hittillsvarande fjärrlånekompensationen för fjärrlån av tryckt material upphör bör därför de frigjorda medlen sättas in i ett förbättrat nationellt system för fjärrlånehanteringen – vilket skulle ge en fortsatt generös lånepolicy.*

Ett av breven har varit svårt att tolka in i frågeställningen, men fjärrlånekompensationen kommenteras: *Fjärrlånekompensationen har tillkommit för att ekonomiskt utjämna den snedbelastning som i sammanhanget kan uppkomma för vissa givande bibliotek. Att tillfälligt använda dessa medel för att genom en riktad insats förbättra det gemensamma systemet för fjärrlån kan diskuteras, att lyfta bort dessa medel för att finansiera central utveckling kommer att underminera systemet. I ett större perspektiv torde andra utvecklingsfrågor än förbättring av fjärrlåneverksamheten vara mer angeläget att prioritera som stöd för en nationell infrastruktur på området.*

#### Folkbibliotekssektorn

Fyra länsbibliotek har markerat annan åsikt och bifogat kommentarer. Länsbiblioteken efterlyser mer konsekvensbeskrivningar och fylligare redogörelser för de ekonomiska förutsättningarna. En respondent ifrågasätter att den regionala kompletterande medieförsörjningen ska bekosta utvecklingen av den nationella katalogen, en annan menar att nya statliga medel bör tillföras för att bekosta en nationell katalog, men påpekar att den är viktig. Användarundersökning föreslås som ett sätt att utvärdera vad som ger bäst nytta

för slutanvändarna. En viss tveksamhet finns också till betydelsen av biblioteksgemensamma regionala förvärv, det ser olika ut i olika delar av landet. Att mediasamarbetet behöver utvecklas skriver en respondent och att detta bör ske genom samråd skriver en annan.

#### Organisationer och övriga

SUHF har skrivit en längre kommentar i enkäten och i en bilaga där föreningen ställer sig positiva till en förbättrad teknisk infrastruktur med användarstyrda tjänster och en utbyggnad av Libris till nationell katalog och till samordnade transportlösningar.

Digitalisering av kurslitteratur berörs både i kommentaren och i bilagan där det framhålls att tillgängliggöra digital litteratur via fjärrlån är en konstruerad väg och leder till fel fokus. Istället bör man undersöka andra vägar att göra litteraturen tillgänglig direkt till användarna via avtal. Situationen runt upphovslagstiftningen beskrivs i bilagan.

Biblioteksgemensamma regionala förvärv är inte intressant. SUHF:s medlemmar tillämpar användarstyrt förvärv och framhåller att biblioteken är specialiserade efter ämnesområden.

SUHF har också i kommentaren berört förslaget att avsätta fjärrlånekompensationen för utveckling och ger utredningen kritik. Föreningen framhåller att kompensationen är ett viktigt incitament för biblioteken att avsätta arbetstid för att förse andra bibliotek med litteratur. En konsekvensanalys efterfrågas.

## FRÅGA IV: ENHETLIGA RIKTLINJER

Enhetliga riktlinjer för biblioteken ersätter nuvarande system med olika riktlinjer för lånetider, avgifter, remisskedjor, användarstyrda tjänster m.m. (avsnitt 7.3).

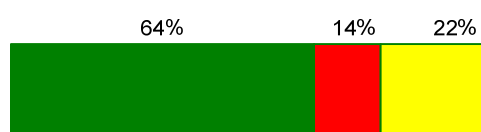
### FÖRDELNING AV SVAREN I WEBBENKÄTEN

Av alla respondenter har drygt 64 % tillstyrkt utredarnas förslag om enhetliga riktlinjer, nästan 22 % har annan åsikt och 14 % avstyrker.

I den här frågan finns en markant sektorskillnad, där folkbibliotekssektorn är mer positiv, inom sektorn har 81 % tillstyrkt, ingen respondent valde att avstyrka och 19 % markerade annan åsikt. Inom sektorn ser fördelningen snarlik ut, av större och mindre folkbibliotek samt länsbiblioteken har 3 vardera markerat annan åsikt.

Forskning och högre utbildningssektorn är mer tveksam, 54 % har markerat tillstyrkes, 23 % vardera för alternativen avstyrkes och annan åsikt. Från UH-biblioteken har endast 38 % tillstyrkt, lika många har avstyrkt, 23,5 % har annan åsikt. Specialbiblioteken ger förslaget en högre acceptans, nästan 66 % tillstyrker och cirka 24 % har annan åsikt. Avstyrkan lämnade fyra bibliotek vilket motsvarar 10,5 %.

#### ALLA SVARANDE



Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %	Antal textkommentarer
Tillstyrks i huvudsak	83	64,3	34
Avstyrks i huvudsak	18	14,0	12
Annan åsikt	28	21,7	29
Summa	129	100,00	75

#### FORSKNINGS- OCH HÖGRE UTBILDNINGSEKTORN



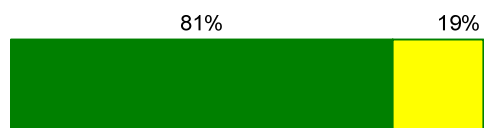
#### UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	13	38,2
Avstyrks i huvudsak	13	38,2
Annan åsikt	8	23,5
Summa	34	100,00

#### SPECIALBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	25	65,8
Avstyrks i huvudsak	4	10,5
Annan åsikt	9	23,7
Summa	38	100,00

#### FOLKBIBLIOTEKSSEKTORN



#### STÖRRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	9	75,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	3	25,0
Summa	12	100,00

#### MINDRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
-----------------	------------	--------------

Tillstyrks i huvudsak	17	85,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	3	15,0
Summa	20	100,00

#### LÄNSBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	14	82,4
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	3	17,6
Summa	17	100,00

**Nyckelord:** synkroniserade lånetider, prissättning, kopior, underlättande, lyhörddhet, politiska beslut, skilda huvudmän, uppdrag, generalisering svårt, lokala förutsättningar, frivilligt, remisskedjor, stelt

#### TILLSTYRKER

##### Forskning och högre utbildning

En respondent tillstyrker utan reservation med ordet *utmärkt*, ytterligare ett par respondenter är odelat positiva men med tillägg, bl.a. att glesbygdsperspektivet vägs in och att jämkningar och anpassningar är nödvändiga.

Ytterligare tillägg som innebär att respondenter inte ger ett oreserverat tillstyrkande finns i form av att riktlinjerna inte bör vara tvingande, att det är bibliotek som hanterar fjärrlån in, att längre lånetider kan behövas i vissa fall för t.ex. avhandlingsarbete, att det måste få förekomma avvikelser etc. Långgivande bibliotek bör sätta lånetiden och ev. restriktioner som läsesalslån.

Prissättning diskuteras av tre respondenter, kopiorna bör även i framtiden tas betalt för, kostnaden kan ha en hämmande effekt som motverkar överbeställning.

En svarande menar att utredningen överdriver problemet med att fjärrlån hanteras olika på biblioteken och att de avgifter som finns i dag är relativt låga.

##### Folkbibliotekssektorn

Självklart ur ett brukarperspektiv, underlättar för bibliotek och användare med enhetliga riktlinjer, jämlikt och önskvärt, en strävan osv. har sju respondenter skrivit, ett par lägger till att det kan bli svårt att genomföra och att konsekvenserna måste undersökas. Man menar också att riktlinjerna bör utarbetas genom dialog med biblioteken, lyhörddhet och delaktighet är också ord som används.

Fem respondenter lyfter fram det kommunala självstyret och att avgifterna beslutas på politisk nivå som försvårande för enhetliga riktlinjer. Ett stadsbibliotek lyfter frågan om enhetliga avgifter som en viktig fråga för att slutanvändarna ska behandlas lika i hela landet.

Kopplingen mot de tekniska tjänsterna görs av två svarande som menar att riktlinjerna bör finnas inbyggt i systemet, så att systemet stödjer bästa valet. Fria remisskedjor skriver två respondenter tillämpas i dag, och en svarande ser att remisskedjorna också hör ihop med de

tekniska tjänsterna. De fria remisskedjorna har, skriver ett bibliotek, gjort att låntagaren fortare får efterfrågat material, vilket ofta består av kurslitteratur, i deras fall närmare 90 % av fjärrlånebeställningarna.

En svarande funderar över miljöavgifterna som nämns i utredningen.

#### AVSTYRKER

Det är i huvudsak UH-biblioteken som kommenterat sina avstyrkanden, framför allt lyfts problematik med skilda huvudmän och olika uppdrag upp som ett absolut hinder för enhetliga riktlinjer. Biblioteken behöver själva besluta lånetiden och avgifter, ett par respondenter skriver också att det inte upplever det som ett problem med dagens skillnader. Boklån är avgiftsfria, avgifterna handlar i huvudsak om kopiorna där det också är viktigt att betänka skillnaderna mellan privatpersoner och företag/myndigheter som beställare skriver ett bibliotek. Ett par respondenter skriver också om att det finns befogade skäl till de skillnader som existerar. SUHF hänvisar till sitt svar på fråga II där de problematiserar vad som skulle ske om bibliotek ställer sig utanför fjärrlånesamarbetet, se s. 39.

#### ANNAN SYNPUNKT

##### Forskning och högre utbildning

Det finns flera respondenter som i grunden är positiva till förslaget, ”så långt som möjligt bör allt pressas in i samma mall”, men också pekar på att det inte går att generalisera genom alla bibliotekstyper och alla delar av samlingarna och att avvikelser blir nödvändiga. Olika förutsättningar finns på biblioteken bl.a. beroende av storlek och mängden personal vilket gör att det kan bli svårt att samordna som allt förslaget anger. Flera påpekar också att förslaget och frågan är lite för stor att ta ställning till, vilket har gjort att flera har kommenterat varje del för sig.

Lånetiderna anses vara svåra att samordna för alla bibliotekstyper, bl.a. pekar en respondent på olika huvudmän, en på att lånetiden oftast är anpassade efter lokala förutsättningar.

När det kommer till kostnader och avgifter finns skilda uppfattningar, de kan gärna vara enhetliga skriver en svarande, medan två respondenter vill förbehålla sig rätten att besluta kostnader i samband med lån.

Flera respondenter kommenterar remisskedjorna, lite gammaldags och icke önskvärt.

Användarstyrda tjänster bör vara frivilliga skriver en svarande, en annan menar att utredarnas beskrivning i 7.3 ger en förenklad bild.

##### Folkbibliotekssektorn

Flera av svaren lyfter fram slutanvändaren och användarperspektivet som ledstjärna, liksom problemen med det kommunala självstyret.

För slutanvändarna förenklar enhetliga riktlinjer, ger förutsägbarhet, men de bör inte vara detaljstyrande. En nationell tjänst förutsätter en högre grad av samstämmighet i riktlinjer och regler, men dessa ska vara utarbetade med slutanvändaren i fokus, då blir också flexibilitet viktigt.

Lokala medieplaner lyfts upp på nytt.

Remisskedjorna är avskaffade och biblioteken väljer bästa vägen för fjärrlånet, flera svarande skriver att de inte önska några nya överbyggnader med stela riktlinjer genom remisskedjor.

Ett bibliotek skriver *Ett nationellt samarbete fordrar kunskap om förutsättningarna och givna premisser och föreslår gemensamma dokument* och pekar också på att centrala beslut kan få ekonomiska konsekvenser på den lokala nivån som försvårar avtalsskrivning vid mediesamarbeten.

#### Organisationer

Svensk biblioteks förening ger ett principiellt ja till förslaget med vill se mer konsekvensutredning. I svaret på fråga II, sid. 40, berörs även riktlinjer, avtalskonstruktioner etc.

## FRÅGA V: EN ENHETLIG POLICY

En enhetlig policy gentemot användaren ersätter nuvarande system med olika riktlinjer inom olika bibliotekstyper (avsnitt 7.3, 8.2).

### FÖRDELNING AV SVAREN I WEBBENKÄTEN

Frågan har fått 65 % tillstyrkanden, cirka 16 % avstyrkanden och knappt 19 % var av annan åsikt.

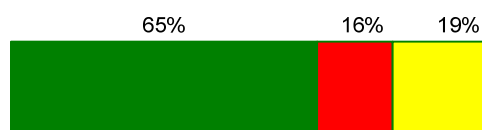
Det finns en större skillnad mellan de två sektorerna där folkbiblioteksdelen är mer positivt inställda till enhetlig policy, 81 % har markerat tillstyrkes till skillnad mot FoU-sektorns 53 %.

Inom folkbibliotekssektorn har två större folkbibliotek avstyrkt vilket betyder 4 %, annan åsikt har lämnats av 8 % av de större folkbiblioteken, 15 % av de mindre och knappa 18 % av länsbiblioteken. Förslaget tillstyrks av 75 % av de större folkbiblioteken, 85 % av de mindre och 82 % av länsbiblioteken.

Forskning och högre utbildning har avstyrkt till 26 %, inom universitets- och högskolesektorn har nära hälften, 47 % avstyrkt medan endast knappa 8 % av specialbiblioteken avstyrker. Knappt 15 % av UH-biblioteken och cirka 26 % av specialbiblioteken har meddelat annan åsikt, och således har 38 % av UH-biblioteken och knappa 65 % av specialbiblioteken tillstyrkt.

Fråga IV och V är samma fråga vänd ur två perspektiv; fråga IV från bibliotekens och fråga V från användarnas. Textkommentarerna och fördelningarna i båda frågorna är mycket snarlika, t.ex. är användarfokus och brukarperspektiv ofta omnämnt i fråga IV på samma sätt i fråga V. Ett flertal respondenter hänvisar till sina svar i föregående fråga, eller använder samma text som till fråga IV.

#### ALLA SVARANDE



Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %	Antal textkommentarer
Tillstyrks i huvudsak	84	65,1	25
Avstyrks i huvudsak	21	16,3	17

Annan åsikt	24	18,6	24
Summa	129	100,00	66

#### FORSKNINGS- OCH HÖGRE UTBILDNINGSEKTORN



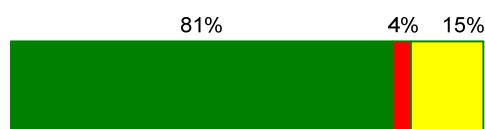
#### UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	13	38,2
Avstyrks i huvudsak	16	47,1
Annan åsikt	5	14,7
Summa	34	100,00

#### SPECIALBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	25	65,8
Avstyrks i huvudsak	3	7,9
Annan åsikt	10	26,3
Summa	38	100,00

#### FOLKBIBLIOTEKSSEKTORN



#### STÖRRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	9	75,0
Avstyrks i huvudsak	2	16,7
Annan åsikt	1	8,3
Summa	12	100,00

#### MINDRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	17	85,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	3	15,0
Summa	20	100,00

## LÄNSBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	14	82,4
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	3	17,6
Summa	17	100,00

**Nyckelord:** ej tvingande, avvikelser möjliga, förenklar, detaljstyrning ej önskvärt, flexibilitet, generöst, inbyggt i tekniska tjänster, målgrupper, ekonomi, inköp, urval, samlingarna utgångspunkt, svåruppfyllt

### TILLSTYRKER

#### Forskning och högre utbildning

Svaren är mycket lika dem på fråga IV, avvikelser bör kunna vara möjliga, de bör inte vara tvingande men det är önskvärt att de följs så långt som möjligt. Den egna organisationens användare kan behöva prioriteras.

#### Folkbibliotekssektorn

Folkbibliotekssektorns svar är skiljer sig något från föregående frågas, bl.a. efterfrågas ett förtydligande om vad som menas med riktlinjer och policy, en respondent menar att i en policy måste det finnas ett kvalitetsbegrepp.

En enhetlig policy förenklar för användare och personal, men för att vinna legitimitet behövs en genomarbetad process på bibliotekssidan. Som övergripande princip är det bra, brukarperspektivet viktigt. En oro för detaljstyrning nämns av ett par respondenter, liksom att olika bibliotek, även av samma typ, har olika förutsättningar. Riktlinjerna bör vara inbyggda i de tekniska tjänster som erbjuds.

Två folkbibliotek har lämnat kommentarer som kan ses som fullt stöd till förslaget, självklart och enklare för användarna. En respondent påpekar att det inte är jämlikt över landet beroende på kommunala, lokala förhållanden. En annan menar att gemensamt utformade riktlinjer skulle vara till hjälp och beskriver ett förslag där fjärrlån alltid betraktas som inköpsförslag, och att kunna beställa fjärrlån via nätet bör kunna underlätta. *Bra för slutanvändaren med generösa regler och kanske kan reglerna för folk- respektive högskolebibliotek vara något olika.*

#### Organisationer och övriga

Svensk biblioteksförning hänvisar till svaret på fråga II, sid. 40.

Föreningen Sveriges sjukhusbibliotek pekar på sitt specifika uppdrag där det inte ingår att ge service till allmänheten, dock ser de fördelar med att landets bibliotek har en enhetlig policy och ställer de sig positiva till ett arbete med att arbetet påbörjas. De ser en möjlighet att arbeta fram enhetliga policys mellan sjukhusbiblioteken som ett första steg, där det skulle vara till hjälp av en enhetlig policy för landets bibliotek. *På sikt ser vi det inte som omöjligt att sjukhusbiblioteken blir en del av en gemensam policy.*

Ett bibliotek lyfter fram distansstudenternas situation, och pekar på skillnader mellan campusstudenter och distansstudenter när det gäller fjärrinlån. *Vad hjälper hembiblioteket till med resp. vad hjälper lärosätet till med? Mycket rörigt nu.*

#### AVSTYRKER

De flesta respondenterna som avstyrker pekar på bibliotekens skilda uppdrag, målgrupper och ekonomiska förutsättningar. Att det finns rimliga skäl till dagens skillnader är också något som flera respondenter tar upp och somliga pekar på tidigare svar.

#### Forskning och högre utbildning

En total likhet är omöjlig att uppnå, en respondent menar att policyn bör vara riktad mot biblioteken, inte användare. En skribent anser det inte vara rimligt att vilken användare som helst kommer in på ett universitets- el. specialbibliotek och t.ex. begär fjärrlån av skönlitteratur som lättare kan fås genom ett folkbibliotek osv.

En svarande undrar: *En enhetlig policy för vad?* och menar att utredarna lämnar fjärrlånefrågan i avsnitt 7.3. En annan är också frågande, när det gäller lånetider och avgifter tillstyrker man, men inte när det kommer till vad som ska lånas ut, där uppdrag och ekonomi spelar stor roll.

#### Folkbibliotekssektorn

Viktigt att folkbibliotekens intressen tas tillvara, men svårt att svara på frågan innan man sett policyn. Ett bibliotek menar att det intressanta är en samstämmighet i policys mellan bibliotek av samma typ, men att det för folkbiblioteken ska finnas möjlighet att koppla fjärrlånebeställningen till sin biblioteksplan, mediepolicy och förvärvsplan. En automatiserad rutin skulle komma att gynna den första låntagaren, men inte efterföljande, om inte biblioteket ges möjlighet att ta ställning till ev. inköp istället för lån. *Ca 30-40 % av våra emottagna beställningar via vår hemsida är på litteratur som vi antingen redan har eller köper in istället för att fjärrlåna... Det finns JK och JO beslut som rör fjärrlån och inköp som stöder bibliotekens rätt till urval* skriver bibliotek och att rätten till fri information inte är liktydigt med en garanti för fjärrlån.

#### ANNAN SYNPUNKT

#### Forskning och högre utbildning

Åter igen hänvisas till skilda uppdrag, målgrupper, förutsättningar och samlingar som gör det svårt att skapa enhetlighet. En respondent skriver att det beror på vilken policy som antas. Medborgarens perspektiv kan inte alltid överordnas det lokala perspektivet, men att det är bra att samordna så långt det går, enhetlighet inom varje biblioteks rimliga gränser.

Materialet, eller samlingarna, bör vara utgångspunkt för regleringen, t.ex. kan inte kurslitteratur och annan litteratur ha sammalånetid, unikt, rart och referensmaterial måste särbehandlas. Detta bör beslutas av det enskilda biblioteket.

Hänvisningar till svar på tidigare fråga görs också av ett antal respondenter.

#### Folkbibliotekssektorn

Grundinställningen är tämligen positiv, men att det skulle vara möjligt att uppfylla är det flera som tvivlar på, utopi är ett ord som används.

Kommunalt självbestämmande inverkar även i denna fråga, men att slutanvändaren böra vara i fokus nämns i flera svar. Flexibiliteten är viktig för slutanvändarens bästa, och påpekar att enhetlighet inte behöver betyda att de är fokuserade på användarens behov. Lokala medieplaner beskrivs också.

Ett väl fungerande utbyggt Libris med bra stöd för bibliotek och slutanvändare skulle målen med fjärrlåneverksamheten kunna uppnås, och först då avgörs om enhetlig policys behövs.

Ett bibliotek har skrivit en längre kommentar där avgifter, remisskedjor, flytandebestånd m.m. diskuteras. De skriver att om slutanvändaren själv kan se var boken finns och snabbaste vägen att få den minskar behovet av gemensamma riktlinjer och remisskedjor. Men till dess att det är verklighet kan gemensamma regler vara bra.

En enhetlig policy måste läggas på en så allmängiltig nivå att den inte motsäger det lokala självstyret över den egna verksamheten. Den ska snarare innehålla rekommendationer än bestämmelser. KB som myndighet kommer inte att kunna sätta sig över t ex kommunallagen och skollagen utan måste hitta vägar att finna förankring för fungerande riktlinjer och de olika bibliotekens roller i det nationella mediesamarbetet. Enhetlighet och förutsägbarhet är viktigt för brukarna, ger transparens.

#### Organisationer

SUHF påpekar att detta skulle kräva en gemensam organisation, och skulle styra över det lokala arbetet. Om det är ett problem för användarna finns även samma problem med de lokala lånen.

## DELFRÅGA V:A KURSLITTERATUR

(Enkätfråga 25)

Kan användarnas önskemål beträffande fjärrlån av kurslitteratur hanteras på ett mer enhetligt sätt än i dag, oavsett vilken typ av bibliotek som kontaktas?

Frågan saknar styrt svarsalternativ varför respondenterna har svarat helt fritt och frågan har uppfattas på en mängd olika sätt. För att på något sätt kunna sammanfatta ett spretigt material har jag klumpat ihop huvudinnehållet under ett fåtal rubriker. Samma respondentsvar kan ha noterats under flera olika rubriker. Sammanräkningen redovisas i text och tabell.

Många respondentsvar är avgivna helt utifrån det egna bibliotekets och målgruppens synvinkel där det egna bibliotekets riktlinjer står i fokus, och bibliotekets interaktioner med varandra blir sekundärt. De flesta resonerar från utlåningsperspektiv, färre resonerar om inlån. Studenternas perspektiv belyses i flera fall genom tankar om till vilken grad biblioteken kan ta på sig ansvar att tillgodose studenternas litteraturbehov. Kan verkligen biblioteken tillgodose behovet genom fjärrlån? Vad skulle det betyda för studenterna om digitalisering och centrala avtal tillämpas?

Ja, det är önskvärt med en enhetlig hantering

Under den här rubriken har 32 % av respondenternas svar markerats. Länsbibliotek och Folkbibliotek är i det närmaste eniga om alternativet. FoU- och specialbiblioteken är mer tveksamma.

Många av svaren är ett resonemang, varför jag delvis tolkat andemeningen som ett instämmande. Det finns även i dessa svar villkor; t.ex. ”önskvärt om alla ställer upp”. Däremot råder det skilda meningar om innehållet i enhetligheten, alla bör låna ut, eller ingen bör låna ut kurslitteratur. Båda grupperna har räknats ihop under rubriken.

#### Nej, det är inte önskvärt med en enhetlig hantering

Från FoU svaren är det lika många som inte anser det önskvärt som de som vill ha mer enhetlig hantering, övriga respondentgrupper har i lägre grad ställt sig negativa till enhetlig hantering. Totalt har 11 % av svaret räknats in under rubriken.

#### Det är kanske önskvärt med en enhetlig hantering/på sikt

Fyra specialbiblioteken och två folkbibliotek antyder att det kan vara önskvärt på sikt, eller att det kanske kan vara det, det motsvarar 5 % av svaren.

#### Vet ej / avstår/ ej aktuellt

För specialbiblioteken är frågan inte relevant, över hälften av specialbibliotekens svar placerades under rubriken, dvs. 18 % av alla svaren.

#### Svårt att svara, frågan är för komplex

Fem FoU-bibliotek anser att det inte går att svara på frågan så som den är ställd i enkäten, frågan är för komplex för ett enkelt svar, ett länsbibliotek och tre folkbibliotek har också räknats in i gruppen.

#### Svårt att få att fungera

Totalt fyra bibliotek är av åsikten att det skulle vara svårt att få det att fungera med tanke på skillnader mellan uppdrag och huvudmän.

#### Löses genom digitalisering och/eller centrala avtal

Ett flertal av svaren är en kombination av något av alternativen ovan och digitalisering/centrala avtal, med undantag av lånecentralerna vars svar bara har markerats under denna rubrik.

#### Svarat, men ej på frågan

15 % av respondentsvaren beskriver i de flesta fall hur biblioteket i dag hanterar fjärrlån av kurslitteratur samt förklarande text. Somliga svar är långa och utförliga, men det går inte att tolka huruvida respondenten tagit ställning till enkätfrågan, om det är möjligt att hantera fjärrlån av kurslitteratur på ett mer enhetligt sätt. Enkätfrågan handlar om enhetligheten, dvs. att de flesta gör lika, oavsett vilken väg man väljer att gå.

Ställningstagande	FoU	Special bibl.	Läns bibl.	Låne centr	Folk bibl	Föreni ng	Övr	Summa	% av alla svar
Ja, önskvärt	7	5	11	-	17	2	1	43	32 %
Nej, inte önskvärt	7	3	1	-	2	1	-	14	11 %
Kanske/ på sikt	-	4	-	-	2	-	-	6	5 %
Vet ej/ avstår/ ej aktuellt	1	21	-	-	2	-	-	24	18 %
Svårt att svara, komplext	5	-	1	-	3	-	-	9	7 %
Svårt att få att fungera	3	-	-	-	1	-	-	4	3 %
Löses genom digitalisering/ centrala avtal	7	-	1	3	2	-	-	13	10 %

## DELFRÅGA V:B BARNLITTERATUR, SKÖNLITTERATUR M.M.

### Enkätfråga 26:

Kan en enhetlig policy utarbetas för fjärrlåneönskemål beträffande bl.a. följande kategorier: barnlitteratur, skönlitteratur, multimedia, nytutgiven litteratur? I vilka sammanhang krävs en mer generös/restriktiv policy?

Delfråga V:B består egentligen av två frågeställningar, dels om enhetlig policy, dels ställningstagande kring generös eller restriktiv hållning. Frågan är dessutom öppet ställd vilket har gjort att svaren är svårbearbetade, vissa har svarat på båda frågorna men många har bara svarat på den senare delen av frågan.

Tre tabeller speglar svaren, den första redovisar ställningstagandet för eller emot en enhetlig policy, de två andra hållningen generös respektive restriktiv.

Vidare har somliga respondenter resonerat utifrån gammalt eller nytt material, vad som kan köpas eller ej, mediatyp, bibliotekstyp och samlingarnas ändamål. Några respondenter resonerar om pliktbibliotekens samlingar, där man vill se en generösare hållning, så att folkbiblioteken lättare kan låna från pliktsamlingarna.

En enhetlighet för fjärrlån av barnlitteratur, skönlitteratur, multimedia och nytutgiven litteratur menar 24 % av respondenterna är önskvärt, störst stöd finns hos folkbiblioteken. För länsbiblioteken är det också övervikt mot att det är önskvärt, och nio specialbibliotek samt fem FoU-bibliotek är av samma åsikt.

Specialbiblioteken har även på denna fråga inte känt att det är aktuellt och avstår från ställningstagande i 18 av svaren.

Huruvida de uppräknade kategorierna ska behandlas generöst eller restriktivt råder det delade meningar om. Barnlitteraturen vill av högskolorna hanteras restriktivt, medan folkbibliotekssektorn vill ha en generös hantering. Nyutkommet överväger mot restriktivt, många på folkbibliotekssidan utgår från att inköp bör göras istället för fjärrlån varför en restriktiv hållning uppmuntrar till inköp. Nyutkommen facklitteratur bör behandlas generöst.

Ställningstagande	FoU	Special bibl.	Läns bibl.	Låne centr	Folk bibl.	Föreni ng	Övr.	Summa	% av alla svar
Ja, önskvärt	5	9	6	-	10	1	1	32	24 %
Nej, inte önskvärt	6	1	3	1	1	-	-	12	9 %
Kanske/ på sikt	-	1	-	-	-	1	-	2	2 %
Vet ej/ avstår/ ej aktuellt	5	18	1	-	-	1	-	25	19 %
Svårt att svara, komplext	-	-	1	-	-	-	-	1	1 %
Svårt att få att fungera	1	1	-	-	-	-	-	2	5 %
Biblioteken bör vara självförsörjande	-	-	7	1	-	-	-	2	5 %
Svarat, men ej på frågan	2	1	1	1	2	-	-	6	5 %

Generös policy	FoU	Special bibl.	Läns bibl.	Låne centr	Folk bibl.	Övr.	Summa
Generös rent allmänt	3	-	1	2	1	-	<b>7</b>
Skönlitteratur	3	-	-	1	4	-	<b>8</b>
Smala titlar	1	-	-	-	-	-	<b>1</b>
Nyutkommet	2	2	-	-	-	-	<b>4</b>
Barnlitteratur	-	-	-	1	5	-	<b>6</b>
Multimedia/film etc.	-	-	-	-	1	-	<b>1</b>

Restriktiv policy	FoU	Special bibl.	Läns bibl.	Låne centr	Folk bibl.	Övr.	Summa
Nyutkommen	3	5	-	-	4	1	<b>13</b>
Allmängods	1	-	-	-	-	-	<b>1</b>
Barnlitteratur (fr hgsk)	2	-	-	-	-	-	<b>2</b>
Unikt /specialsamlingar	-	3	-	-	-	-	<b>3</b>
Köpbart	-	-	1	-	-	-	<b>1</b>
Multimedia/film etc.	-	3	2	-	5	1	<b>11</b>
Elektroniskt	1	-	-	-	-	-	<b>1</b>

## FRÅGA VI: INKÖP ISTÄLLET FÖR FJÄRRLÅN?

Enkätfråga 27:

Kan inköp av beställda medier ersätta ett fjärrlån som förstahandsalternativ i de fall de går att anskaffa snabbt och till en rimlig kostnad?

Skulle fjärrlåneverksamheten i så fall i första hand kunna omfatta medier, som inte längre går att förvärva?

Även fråga VI är en öppet ställd fråga, uppdelad i två delfrågor. Liksom de två tidigare frågorna varierar svarens längd och tydlighet.

Somliga respondenter har klart och tydlig markerat vilken delfråga som avses, medan det stora flertalet har inte gjort någon åtskillnad. Jag har därför delat upp svaren i tre tabeller; i den första tabellen redovisas svaren som inte gått att dela upp, följande två tabeller är svaren uppdelade i första och andra frågeställningen.

Flera svarsalternativ i kombination med varandra är möjliga, t.ex. en kombination av ja och förvärvspolicy/medieplan avgör. Alla resonemang har inte heller kunnat passas in på ett svarsalternativ, då det är ett resonemang som går utanför frågan.

Första delfrågan: Kan inköp av beställda medier ersätta ett fjärrlån som förstahandsalternativ i de fall de går att anskaffa snabbt och till en rimlig kostnad?

Av de svar som tydligt markerat att de svarar på delfrågan har ingen svarat nej och ett bibliotek svarade nja. 56 % svarat med ja i någon form. Av svaren som inte gått att dela upp i delfrågor är de två variationerna av ja det övervägande svaret, tillsammans utgör närmare 36 % av svaren. Svartalernativet ”så gör vi redan” är också ett instämmande, men jag har valt att särredovisa det för att tydliggöra skillnaden mellan att redan tillämpa principen och att instämma i påståendet. Av de som specifikt svarat på delfrågan är det nio svar, 18 %, och i den sammanslagna gruppen 18 svar vilket utgör 13 %, som redan gör det. Sammanräknas de tre jakande alternativen betyder det att för gruppen som särredovisat stödjer närmare tre fjärdedelar påståendet, och i den sammanslagna gruppen knappt hälften. Jag tolkar det som att nästan alla stödjer tanken men med vissa inskränkningar.

Ett antal respondenter kombinerat sitt jakande med t.ex. förvärvsplan/mediaplan och budget och i texten förklarar sambandet. I regel har jag kodat dessa svar som ”ja, i princip/första hand”. Många pekar på att riktigt smal litteratur och kurslitteratur bör undantas.

Att förvärvspolicyn eller medieplanen är viktig för ett ställningstagande till ett potentiellt förvärv i stället för fjärrlån visar svaren i den första tabellen, där delfrågorna inte delats upp.

Ett universitetsbibliotek lyfter upp frågan med de kommunala bibliotekens ekonomiska situation och menar att det fjärrlånas både billiga och lättåtkomliga titlar från UH-biblioteken, och att det kärva ekonomiska läget i kommunerna drabbar statliga bibliotek.

En svarande ställer frågan vad är en rimlig kostnad? Kurslitteraturen nämns som en knäckfråga, det blir svårt för vissa bibliotek att tillämpa inköp i stället för fjärrlån när det gäller kurslitteratur, ofta kommer det att handla om ett enda lån, och nya upplagor av samma titel är ett problem. Förvärv som inte lånas mer än en gång tas upp av flera respondenter, arbetet med att köpa in, iordningställa och gallra beskrivs. Tankar om hur kompletterande medieförsörjningen bör fungera finns också.

En respondent skriver i sitt svar: *biblioteket lätt hamnar i en orimlig position där mycket smala intresseområden kräver en oproportionellt stor del av anslaget till inköp. En möjlighet vore att KB formulerar riktlinjer för vad biblioteksanvändarna ska kunna förvänta sig av basservice på respektive bibliotek enligt modell från forskningsbiblioteken.*

Ställningstagande utan uppdelning i delfrågor	FoU	Special bibl.	Läns bibl.	Låne centr	Folk bibl.	Fören.	Övr.	Summa	% av alla svar
Ja	9	8	3	1	5	1	-	27	19 %
Ja, i princip/första hand	7	5	3	-	8	-	-	23	17 %
Nej	1	7	1	-	2	-	-	11	8 %
Nja, kanske/ibland	1	-	1	-	2	-	-	4	3 %
”Så gör vi redan”	10	5	1	-	2	-	-	18	13 %
Förvärvspolicyn/ medieplanen avgör	11	7	3	-	9	-	1	31	22 %
Budgetfråga	3	6	3	-	6	-	-	18	13 %
Svarat, men ej på frågan	-	1	-	-	-	-	-	1	0,7 %
Utrymme – få ej plats	1	3	-	-	-	-	-	4	3 %

Avstår från att svara	-	2	-	-	-	-	-	2	1,4 %
<b>Ställningstagande <u>endast första delfrågan</u></b>	<b>FoU</b>	<b>Special bibl.</b>	<b>Läns bibl.</b>	<b>Låne centr</b>	<b>Folk bibl.</b>	<b>Föreni ng</b>	<b>Övr.</b>	<b>Summa</b>	<b>% av alla svar</b>
Ja	1	3	7	2	3	-	-	16	32 %
Ja i princip/första hand	2	2	1	-	5	2	-	12	24 %
Nej	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nja, kanske/ibland	-	-	-	-	1	-	-	1	2 %
"så gör vi redan"	4	1	1	1	2	-	-	9	18 %
Förvärvspolicyn/ medieplanen avgör	4	3	1	-	-	-	-	8	16 %
Budgetfråga	2	1	-	-	-	1	-	4	8 %

Andra delfrågan: Skulle fjärrlåneverksamheten i så fall i första hand kunna omfatta medier, som inte längre går att förvärva?

Delfrågan besvara jakande av nästan 46 % mot 51 % nekande i gruppen som specifikt svarat på delfrågan. Av den sammanslagna gruppen går det inte att urskilja ja- respektive nej-svar på delfråga.

Ett bibliotek nämner specifikt antikvariskt förvärv som möjlighet. En respondent ställer frågan: *Vem ansvarar för förvärv/bevakning av äldre litteratur?*

En respondent resonerar om problemen med att låna ut all äldre litteratur, delar av de äldre samlingarna passar inte för fjärrlån.

Fyra respondenter har kopplat ihop frågan med tankar om utrymme och samlingarnas tillväxt.

Många skriver att det alltid finns behov av att låna in annat, smalt, udda etc. även om det är möjligt att köpa, då man vill undvika hyllvärmare. Kopplingen mot förvärvsplan/medieplan är också tydlig, om den önskade titeln inte över stämmer med inlånande biblioteks profil bör ett fjärrlån göras oavsett om boken går att köpa eller ej. Det betyder att man inte delar delfrågans grundtanke.

<b>Ställningstagande <u>endast andra delfrågan</u></b>	<b>FoU</b>	<b>Special bibl.</b>	<b>Läns bibl.</b>	<b>Låne centr</b>	<b>Folk bibl.</b>	<b>Föreni ng</b>	<b>Övr.</b>	<b>Summa</b>	<b>% av alla svar</b>
Ja	-	2	4	1	3	-	-	10	27 %
Ja i princip/första hand	2	-	2	1	1	1	-	7	19 %
Nej	3	4	3	-	8	1	-	19	51 %
Antikvariskt förvärv förekommer	1	-	-	-	-	-	-	1	3 %

## FRÅGA VII: ENHETLIGA DISTRIBUTIONSPRINCIPER, OLIKA TRANSPORTLÖSNINGAR

Enkätfråga 28:

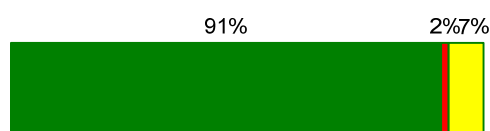
En målsättning är att skapa kombinationer mellan lokala lösningar som möjliggör korta transportsträckor och nationella lösningar som drar nytta av skalfördelar i konsolidering och samlastning av gods (avsnitt 7.6 Transporter).

### FÖRDELNING AV SVAREN I WEBBENKÄTEN

Förslaget har fått stor acceptans, 91 % av alla respondenter har tillstyrkt, 2 % avstyrkt, vilket motsvarar 3 respondenter och 7 % markerade annan åsikt (9 respondenter).

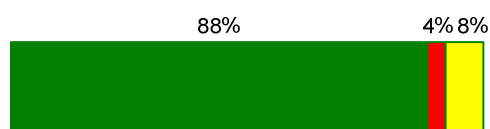
Mellan sektorerna och inom varje sektor finns inga markanta skillnader, från de mindre folkbiblioteken och länsbiblioteken finns bara tillstyrkanden.

#### ALLA SVARANDE



Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %	Antal textkommentarer
Tillstyrks i huvudsak	117	90,7	40
Avstyrks i huvudsak	3	2,3	3
Annan åsikt	9	7,0	9
Summa	129	100,00	52

#### FORSKNINGS- OCH HÖGRE UTBILDNINGSEKTORN



#### UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEBIBLIOTEK

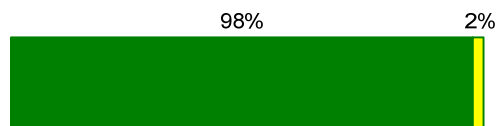
Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	30	88,2
Avstyrks i huvudsak	1	2,9
Annan åsikt	3	8,8
Summa	32	100,00

#### SPECIALBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	33	86,8
Avstyrks i huvudsak	2	5,3

Annan åsikt	3	7,9
Summa	38	100,00

#### FOLKBIBLIOTEKSSEKTORN



#### STÖRRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	11	91,7
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	1	8,3
Summa	12	100,00

#### MINDRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	20	100,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	0	0,0
Summa	20	100,00

#### LÄNSBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	17	100,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	0	0,0
Summa	17	100,00

**Nyckelord:** snabbt, leveranssäkert, ekonomiskt, miljöeffekter, regionala, lokala och nationella transporter, befintliga fungerande transportlösningar

#### TILLSTYRKER

Forskning och högre utbildning

Kommentarerna fokuserar i de flesta fall på slutanvändarens perspektiv och behov av snabba transporter. Flera skriver att de välkomnar ett gemensamt transportsystem för biblioteken, men att det måste fungera friktionsfritt. Miljömässiga effekter nämns, samtransport skulle i högre grad gynna miljön. Flera högskolor har i dag ett gemensamt system som bör kunna byggas ut.

En respondent menar att hittills har inget som är bättre än posten prövats av biblioteken. De geografiska förutsättningarna påtalas, bl.a. att det är svårare i Norrland med de längre avstånden.

Kostnaderna nämns också, ett gemensamt transportsystem måste också vara rimligt ekonomiskt för alla bibliotek, och kostnadsfrågan bör avgöras av moderorganisationen, besparingar är önskvärda.

Ett par respondenter tar upp hanteringen, det är viktigt att materialet som transporteras hanteras på ett bra sätt, ett bibliotek menar att de ser ett ökat slitage på utlånat material när gummisnoddar används och nämner även transportdamm.

Svensk Bibliotek Transport nämns av ett par skribenter och får positiva omdömen.

Ett brev pekar på att för att snabba upp effektueringen av lånen det är angeläget att ytterligare utveckla samtransporterna.

#### Folkbibliotekssektorn

Likartat som ovan: geografiska förutsättningar, miljöeffekter, hastighet och ekonomi. En gemensam lösning bör inte inkräkta på regional transportservice. Önskvärt med en kombination av nationell och lokala lösningar, samverkan med biblioteken bör ske så att allas behov blir tillgodosedda. Ett länsbibliotek framhäver de regionala lösningarna som de viktigaste, och menar att en nationell transportordning är viktigare än den nationella katalogen.

Transporterna anses vara viktigt för att få fjärrlåneverksamheten att fungera.

*Samtidigt bör man tänka på att det inte alltid är viktigaste för låntagaren att få en jättesnabb leverans. Vidare bör miljöaspekten beaktas med många leveranser/transporter.*

Ett par respondenter beskriver i dag väl fungerande transportordningar.

En respondent funderar om det inte är så att en välfungerande transportlösning måste få kosta? Där snabb leverans och leveranssäkerhet är grunden till dess att scanning-on-demand av litteraturen är möjligt.

Ett bibliotek har skrivit ett fylligt svar med tankar om slingbilarnas för- och nackdelar, samarbeten över läns- och regiongränser och pekar på funktionaliteten som ledstjärna. Filialbibliotekens leveranser bör fungera på samma sätt som huvudbibliotekens, vilket sätter stora krav på transportnätets finmaskighet. *Det betyder också att det kan behövas nationella rekommendationer (där kommunernas intressen har tillvaratagits i framtagandet) för att portalvisionen om allas lika behandling ska få genomslag där kommunens självbestämmande är som starkast.*

SUHF har i sin bilaga skrivit att de är för samordnade transporter som kan generera kostnadsbesparingar på sikt.

AVSTYRKER

Tre bibliotek har valt att avstyrka, ett skriver att transportfrågan inte är den viktigaste för fjärrlånen och det redan finns tillräckligt med aktörer. Möjligen skulle miljömässiga vinster vara en anledning att gå vidare i frågan. Ett bibliotek menar att det blir krångligt och ett att deras inlånade litteratur är smal och oftast inte finns överallt.

#### ANNAN SYNPUNKT

Ett par respondenter anser inte att frågan är relevant för dem, de har så få fjärrlån att Posten fungerar bra. En skribent framför kritik mot samtransporterna mellan högskolorna, de tar för lång tid. Servicegraden skulle kunna öka.

Hänsyn måste tas till skillnaderna mellan glesbygd och storstad. En svarande anser att volymerna i ett gemensamt system borde bli tillräckliga för en lösning som bara transporterar böcker.

Svensk biblioteks förening menar att principen är bra, men att konsekvenserna bör utredas vidare.

Föreningen Sveriges sjukhuschefer skriver att enhetliga transportlösningar inte diskuteras bland sjukhusbiblioteken. Oftast löser man fjärrlåneförfrågningar med inköp eller via lokala fjärrlån via särskilda avtal. *Om digitalisering av medier och inköp ska ske istället för fjärrlån kan transportfrågan bli en felprioriterad satsning. Skapar man bra transportmöjligheter kanske det inte finns incitament för inköp, digitalisering eller annan e-resursutveckling. Det är viktigt att KB här visar på en tydlig inriktning.*

En brevsribent lyfter den klimatpolitiska aspekten, hur miljövänligt är det att dagligen frakta runt tonvis med böcker o.dyl. på landsvägarna? Då är det mer relevant att försöka få en utökad tillgång till digitala publikationer.

## FRÅGA VIII: EN ANVÄNDARANPASSAD TEKNISK INFRASTRUKTUR, LÅNTAGARINITIERADE FJÄRRLÅN

Enkätfråga 30: En användaranpassad teknisk infrastruktur utvecklas med en hög grad av automatiserade funktioner och tjänster med utgångspunkt i användarens behov (avsnitt 8.2).

Tjänsten bygger på en successiv uppbyggnad av en gemensam nationell bibliotekskatalog.

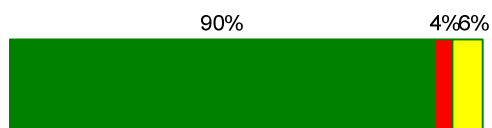
#### FÖRDELNING AV SVAREN I WEBBENKÄTEN

Förslaget har en hög acceptans bland respondenterna, 90 % har tillstyrkt, endast 4 % avstyrker och 6 % meddelar annan åsikt.

Sett ur sektorsindelningen är FoU något mer tveksamma, inom sektorn har 7 % avstyrkt och 8 % markerat annan åsikt, dvs. 85 % tillstyrkte. När UH-biblioteken bryts ut har drygt 82 % tillstyrkt, för specialbiblioteken är andelen nästan 87 %.

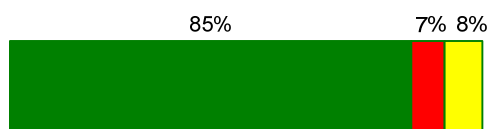
Folkbibliotekssektorn tillstyrker till 92 %, det finns inga avstyrkanden. Länsbiblioteken är eniga, alla har tillstyrkt. 3 mindre folkbibliotek och 1 större har markerat annan åsikt.

ALLA SVARANDE



Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %	Antal textkommentarer
Tillstyrks i huvudsak	116	89,9	36
Avstyrks i huvudsak	5	3,9	5
Annan åsikt	8	6,2	8
Summa	129	100,00	49

#### FORSKNINGS- OCH HÖGRE UTBILDNINGSSEKTORN



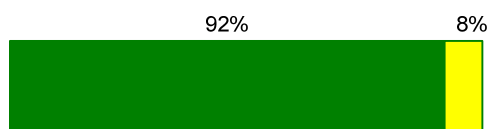
#### UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	28	82,4
Avstyrks i huvudsak	3	8,8
Annan åsikt	3	8,8
Summa	34	100,00

#### SPECIALBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	33	86,8
Avstyrks i huvudsak	2	5,3
Annan åsikt	3	7,9
Summa	38	100,00

#### FOLKBIBLIOTEKSSEKTORN



#### STÖRRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	11	91,7
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	1	8,3

Summa	12	100,00
-------	----	--------

#### MINDRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	17	85,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	3	15,0
Summa	20	100,00

#### LÄNSBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	17	100,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	0	0,0
Summa	17	100,00

**Nyckelord:** kostnads- och konsekvensanalyser, för- och nackdelar, Libris, lokal kataloger, kataloginformation, interaktivitet, användarvänligt, arbetsbesparande, förvärvsstöd, inköpsförslag, resursfråga, närhetsprinciper

I de kommentarer som lämnats har ett antal respondenter skrivit om den nationella katalogen, som är en förutsättning, men inte den egentliga frågeställningen. Därför är svårt att utvärdera om samtliga tillstyrkanden som avgivits är en tillstyrkan av utredarens förslag: *användaranpassad teknisk infrastruktur utvecklas med en hög grad av automatiserade funktioner och tjänster med utgångspunkt i användarens behov.*

#### TILLSTYRKER

##### Forskning och högre utbildning

En bra tanke skriver en respondent, angeläget skriver en annan. Ett par respondenter tillstyrker under förutsättning att en kostnads- och konsekvensanalys görs, vilket också måste betyda att de också kan ändra ståndpunkt beroende på vad analyserna visar? Det befars att det kan komma att bli komplicerat att administrera systemet. En respondent menar att de har så få fjärrlån från den egna organisationen att ett låntagarinitierat system inte kommer att ge särskilt stor nytta.

SUB frågar sig om alla ska ha samma service och menar att en definition av användargrupper behövs.

En respondent skriver: *Vilka konsekvenser en fjärrlåneverksamhet direktstyrd av enskilda medborgare kan få för det enskilda biblioteket framgår inte direkt av utredningen.*

Att nuvarande Libris bör öppnas mera för låntagarbeställningar, så att beställningen går direkt till det utlånande biblioteket utan kontroll på inlånande bibliotek är ett förslag. En annan skribent lyfter också fram att Libris fungerar väl och bör byggas ut till att omfatta alla bibliotek.

Förslaget kräver också att användaren kan förstå och använda kataloginformationen så att t.ex. rätt upplaga beställs, att det tydligt framgår vad som kan lånas etc. vilket ställer stora krav på katalogposterna och beståndsposterna och visningen av informationen. En respondent påpekar att det betyder mycket arbete på det enskilda biblioteket att skapa/ändra poster så att de kommer att fungera i ett framtida system. Gränssnittet bör vara flexibelt.

När det gäller tidskriftsartiklar önskar en respondent enklare hantering och samma nivå för på avgifter för samma tjänster från alla.

#### Folkbibliotekssektorn

Förslaget ses som arbetsbesparande och skulle ge användarna bättre service, toppen skriver en respondent, bra, hög prio och efterlängtad skriver andra. Bibliotek 24 föreslås som förebild. I mediasamverkanssammanhang är tekniska infrastrukturlösningar lika viktiga som en nationell katalog. Ett förslag är att användarna också bör kunna beställa direkt utan att gå via ”ombud”.

Ett bibliotek har skrivit en längre kommentar som beskriver deras nuvarande arbetssätt med inlån som fungerar mycket bra och gör att låntagare kan bo kvar i hemorten under studietiden. De skriver att innan beslut tas för förändringar av fjärrlånesystemet är det viktigt att undersöka alla för- och nackdelar så att slutresultatet inte blir sämre för slutanvändaren och ser positivt på att låntagarna själva hemifrån kan beställa de böcker de önskar.

Ett svar pekar på utvecklingen i Danmark, allt är inte positivt med ett användarinitierat system.

Närhetsprincipen, transportsträckor och volymer är andra aspekter som vidrörs i svaren. Kräver troligen en filterkonstruktion för att inte transportererna ska öka för mycket. Samarbetet inom SELMA ges som exempel, där transportererna ökade efter katalogsammanslagningen.

Flera respondenter skriver om vikten av att det ändå kommer en signal till hembiblioteket om att en fjärrlånebeställning gjorts så att biblioteket kan ändra beställningen och i stället göra ett inköp om det är ett bättre alternativ.

Kopplingen mellan fjärrlån, förvärv och samlingsuppbyggnad, kunskapsuppbyggnad, servicenivå och resursutnyttjande samt bibliotekens uppdrag, storlek, geografiska belägenhet osv. har starka kopplingar till varandra och kommer att påverkas av ett fullt utbyggt system för låntagarinitierade fjärrlån. I grunden är respondenten positiv till förslaget.

Kopplingen till en nationell katalog tas upp av flera respondenter, en menar att katalogen inte bör begränsas till biblioteken utan andra delar av ABM-området, artikeldatabaser nämns också. Att samordna den lokala katalogen med en nationell katalog ses också som angeläget. Öppna lösningar och interaktivitet med användarna framhävs, det ska underlätta för användarna men också vara logiskt och praktiskt för biblioteken.

Ett länsbibliotek skriver att nya statliga medel behövs och att en nationell katalog måste ha högsta prioritet hos KB.

#### Organisationer

SUHF har lämnat kommentar där de på ett principiellt plan tillstyrker men också vill ha en ordentlig kostnads och konsekvensanalys. Föreningen menar också att målgrupperna

behöver ringas in, och ställer frågan: *Kan/skall "biblioteksväsendet" tillgodose alla behov som användarna har av media?*

#### AVSTYRKER

Alla avstyrkanden kommer från FoU-sektorn.

Två respondenter resonerar om möjligheterna för det egna biblioteket att hantera direktutlån och extra låntagare, framför allt är det resursbrister som ger problem. En respondent föreslår att Libris och Bibliotek.se slås ihop, de är också oroliga att mindre bibliotek inte kommer att få sina behov tillgodosedda.

Förslaget är lovtvå, men det råder tveksamheter om hur förslaget ska kunna finansieras och verkställas, vikten av en aktiv och bra dialog under utvecklingsfasen lyfts också fram.

En respondent lyfter fram flera nackdelar av ett automatiserat system i en fyllig kommentar, där de skriver att fjärrlånearbetet är komplext och fyllt av kvalitéer och vinster för det beställande biblioteket. Genom automatiseringen riskerar biblioteket och slutanvändarna en försämrad biblioteksverksamhet. Fjärrlånet är ett stöd för förvärv, kunskaper om den forskning som bedrivs vid det egna lärosätet kan utvinnas ur fjärrlånearbetet. För beställaren är det till fördel om fjärrlånebeställningen uppfattas som inköpsförslag, vidare ger en manuell expediering av fjärrlånebeställningar möjlighet till pedagogiskt arbete och studenterna kan få stöd i sin informationssökningsituation. Man har också lagt märke till att fjärrlånebeställningarna blir färre men mer komplicerade.

#### ANNAN SYNPOINT

Flera respondenter ser problem med helt automatiserade flöden, biblioteken behöver ha möjlighet att besluta om förvärv i stället för inlån. Det krävs "ett mänskligt filter" anser ett bibliotek, som tillstyrker användaranpassad teknisk infrastruktur men avstyrker sk. "unmediated requesting". Ett stadsbibliotek pekar på att 30-40 % av fjärrlånebeställningarna är på litteratur som biblioteket antingen redan har, eller som man väljer att köpa in, och de menar att automatiserade flöden gynnar den första låntagaren men inte de efterföljande. Fjärrlånebeställningarna behöver kunna hanteras och kopplas till bibliotekets förvärvspolicy.

En skribent menar att dagens Libris fungerar utmärkt men att det på sikt kan utvecklas automatiserade processer så är de välkomna. De påpekar också att det finns samlingar inom biblioteket som inte ingår i Libris, de nämner också databrunnar som något som kan förändra bilden.

Föreningen Sveriges sjukhusbibliotekschefer ser fördelar med användaranpassad teknisk infrastruktur och stora vinster för slutanvändaren med "unmediated requesting", men är tveksamma till hur stort behovet är i den målgrupp som de ger service till.

Resurser finns också med i två svar, den ena ser inte att det kommer att kunna delta i uppbyggnaden av Nya Libris och den andra ställer frågan mer generell: *Vem har resurser för att inlemma special- och myndighetsbibliotek i detta?*

## FRÅGA IX: EN GEMENSAM NATIONELL KATALOG FÖR OLIKA BIBLIOTEKSTYPER

Enkätfråga 32: En gemensam nationell bibliotekskatalog skapas för olika typer av bibliotek (avsnitt 8.2, 9.4).

Uppbyggnaden av en gemensam nationell bibliotekskatalog är ett omfattande och resurskrävande utvecklingsprojekt, som förutsätter en gemensam finansiering. Arbetet kan behöva prioriteras framför andra utvecklingsinsatser.

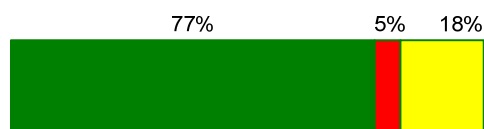
#### FÖRDELNING AV SVAREN I WEBBENKÄTEN

Knappt 77 % av respondenterna tillstyrker förslaget, endast cirka 5 % avstyrker medan knappt 18 % meddelar annan åsikt.

Frågan är tydligt sektorsuppdelad, där folkbibliotekssidan har ett betydligt större intresse av att få tillstånd en nationell katalog, inom sektorn har 90 % tillstyrkt, det finns inga avstyrkanden vilket också betyder att 10 % har meddelat annan åsikt, dessa är markerade av länsbiblioteken.

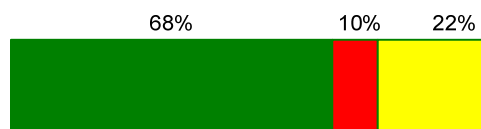
Inom forskning och högre utbildningssektorn tillstyrker 69 %, finfördelat visar sig stödet minska från UH-biblioteken som tillstyrker till knappt 60 % medan specialbiblioteken är mer positiva, nästan 80 % tillstyrker. Sett på hela sektorn avstyrker 10 %, uppdelat avstyrker knappt 15 % av UH-biblioteken och 5 % av specialbiblioteken. Annan åsikt markerades av 22 % för hela sektorn, och nästan 30 % av UH-biblioteken valde alternativet, motsvarande andel för specialbiblioteken är drygt 15 %.

#### ALLA SVARANDE



Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %	Antal textkommentarer
Tillstyrks i huvudsak	99	76,7	51
Avstyrks i huvudsak	7	5,4	7
Annan åsikt	23	17,8	23
Summa	129	100,00	81

#### FORSKNINGS- OCH HÖGRE UTBILDNINGSSEKTORN



#### UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEBIBLIOTEK

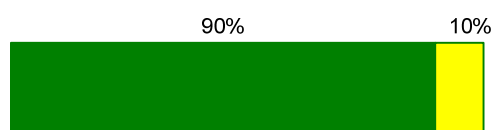
Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	19	55,9
Avstyrks i huvudsak	5	14,7
Annan åsikt	10	29,4

Summa	34	100,00
-------	----	--------

#### SPECIALBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	31	79,5
Avstyrks i huvudsak	2	5,1
Annan åsikt	6	15,4
Summa	39	100,00

#### FOLKBIBLIOTEKSSEKTORN



#### STÖRRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	12	100,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	0	0,0
Summa	12	100,00

#### MINDRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	20	100,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	0	0,0
Summa	20	100,00

#### LÄNSBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	12	70,6
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	5	29,4
Summa	17	100,00

**Nyckelord:** prioriterat, en förutsättning, gränssnitt, målgruppsanpassningar, samkatalog, synlighet, finansiering, resursfråga, annan utveckling lidande?, omfattande, dyrt

#### TILLSTYRKER

Forskning och högre utbildning

Prioriteras och är en förutsättning för att ett nationellt mediesamarbete. Många är positiva och ser det som självklart. De positiva effekterna lyfts fram som en möjlighet till standardisering av rutiner för katalogisering och att annat utvecklingsarbete också vilar på en nationell katalog, men också att det kan bli sårbart. Gränssnittet bör vara bra och flexibelt och anpassad till fler målgrupper.

En respondent ser positivt på en nationell katalog ur strikt fjärrlånesynpunkt, men frånsatt detta finns annat som är viktigare. Bör finansieras på departementsnivå. Även annat bör prioriteras, en avancerad teknisk infrastruktur för digitala tjänster nämns.

Två respondenter uttrycker att de är positiva till samkatalogen men inte till Libris som lokalt system eller att nationella katalogen också ska utgöra ett bibliotekssystem. En respondent anser det naturligt att utgå från Libris.

Finansieringen kommenteras av ett par respondenter, en är frågande till betydelsen av gemensam finansiering och den andra skriver att en gemensam finansiering är en fråga för moderorganisationen, medan biblioteket själva råder över arbetsinsatser som kan bli nödvändiga. En respondent ser det som personresursfråga.

Några respondenter har förslag på vilka bibliotekstyper som bör ingå i en nationell katalog, en respondent menar att det är mycket viktigt att även folkbibliotekens bestånd finns med i Libris.

En bilaga har ett intressant resonemang kring de små specialbibliotekens del i fjärrlånesamarbetet och synligheten i en nationell katalog. Det är viktigt för dem att just deras samlingar blir synliga i en nationell katalog, då de lokala katalogerna nås av färre och smalare grupper av användare. En ökad synlighet i en nationell katalog skulle innebära att specialbibliotekens samlingar blir en bättre nationellt resurs, och i förläggningen även internationellt.

#### Folkbibliotekssektorn

Att den nationella katalogen är viktig och har hög prioritet har uttryckts av nio respondenter, ett par skriver att det är en självklarhet.

Finansieringen kommenteras av ett flertal respondenter, ett par nämner uttryckligen att finansieringen är en avgörande fråga, och i vissa fall som en förutsättning för ett ställningstagande. Man skriver bl.a. att det bör ske genom att staten tilldelar KB nya resurser i form av pengar och personal. *Ge KB nya resurser så att en nationell gemensam bibliotekskatalog äntligen kan bli verklighet!* En annan föreslår samarbete med andra aktörer t.ex. Axiell och ytterligare en skriver att statliga resurser måste tillskapas även för andra viktiga uppgifter utöver den nationella katalogen. Ett enskilt bibliotek kan ha svårt att omprioritera för att skapa ekonomiskt utrymme för utvecklingsarbete.

Flera respondenter befarar att annat utvecklingsarbete blir lidande och vill se vilka olika insatser som eventuellt måste prioriteras bort. *Detta är en viktig fråga men får inte vara det enda som händer inom nationell biblioteksutveckling under de närmaste åren.*

Ett par respondenter nämner specifikt att en samsöklösning inte är tillräckligt utan att det ska vara en gemensam katalog, bl.a. upplevs bibliotek24 som krångligt.

Bland svaren finns också utförliga beskrivningar om de funktionaliteter som skulle behövas för olika målgrupper, det mesta sammanfattas i nästa fråga. En svarande skriver också att det är viktigt att både folk- och högskolebibliotek är delaktiga vid utformningen av katalogen. Viktiga målgrupper är barn, människor med andra språk än svenska eller med funktionsnedsättning.

Två respondenter menar att nationella katalogen inte räcker utan att det bör kopplas till annan teknisk infrastruktur för digitala tjänster och andra uppgifter.

Förslag på bibliotekstyper som också skulle kunna ingå i katalogen är skol-, sjukhus- och folkhögskolebibliotek.

#### Organisationer

Sveriges sjukhusbibliotekschefer skriver *En viktig och prioriterad fråga.*

#### AVSTYRKER

Alla avstyrkanden kommer från FoU-sektorn.

Libris som gemensamt lokalt system inte kan tillstyrkas skriver tre respondenter då de anser att det är ett för omfattande/dyrt arbete, däremot är ett par positiva till en sammanslagning av Libris och bibliotek.se. En respondent skriver att en katalog inte räcker, även cirkulation behövs, vilket av respondenten bedöms vara ett allt för omfattande arbete. En nationell katalog passar inte alla bibliotekets verksamhet, man har inte hela sitt bestånd i Libris, man har smal speciallitteratur eller man har inte öppen utlåning.

Om allt för mycket resurser läggs på en nationell katalog skulle det innebära att andra utvecklingsinsatser, t.ex. databrunnsprojektet, skulle bli nedprioriterade. Man frågar också om det betyder att alla folkbibliotek ska gå över till Libris.

#### ANNAN SYNPUNKT

##### Forskning och högre utbildning

En nationell katalog är inte den högst prioriterade insatsen skriver fem respondenter, vad kommer att ned- eller bortprioriteras i så fall, det finns andra mer angelägna utvecklingsinsatser skriver ett flertal respondenterna. Många skriver också att de varken har personalmässiga eller ekonomiska förutsättningar att delta i ett utvecklingsarbete, och ställer sig frågande till formuleringen ”gemensam finansiering” och ”andra utvecklingsinsatser”. Finansieringen bör ske genom extra anslag till KB. Om extra finansiering ordnas kan det finnas intresse.

Ett svar menar att en nationell katalog kan underlätta för vissa användare men försvåra för andra, att folkbiblioteken i dag inte syns i Libris (med några få undantag) ses inte som en nackdel för kärnkategorin av låntagare, medan det kan finnas vinster för folkbiblioteken.

##### Länsbiblioteken

Ett par regionbibliotek anser att det bör ske oavsett och ifrågasätter formuleringen ”prioriteras framför andra utvecklingsinsatser.” Några andra vill se en finansieringsplan, men är i grunden positiva.

Ett länsbibliotek är tveksamt till en satsning på en nationell katalog utifrån perspektivet att fjärrlån utgör 0,6 % av den totala utlåningen och pekar på att stävan borde vara att minska fjärrlånen genom aktivt arbete med medieplanering. En fungerande transportordning är viktigare än en nationell katalog.

#### Organisationer

Både biblioteksföreningen och SUHF är generellt positiva till en nationell katalog, men menar att det inte går att göra ett ställningstagande med utredningen som underlag.

SUHF undrar vilka andra utvecklingsinsatser som skulle komma att prioriteras ner. Biblioteksföreningen skriver att det inte går att på ett generellt sett ge frågan företräde, detta bör behandlas i KB:s nationella råd.

#### ENKÄTFRÅGA 34: ÖNSKAD FUNKTIONALITET SETT FRÅN ANVÄNDARENS SYNVINKEL

Frågan är öppet ställd och har besvarats på en mängd olika sätt. Jag har sammanställt svaren i tabellform där jag försökt sammanföra likande svar i grupper.

Gränssnitt	Antal omnämnde
Enkelt, lätt, användarvänligt, enkel sök & navigation	25
Inte så många inställningar	4
Snabba svarstider	8
Användarstyrt, personligt	5
Överskådligt, tydligt	4
God sökbarhet	4
Enklare språk, ej facktermer etc.	4
Särskilja medietyp i sökningen & resultaten	3
Tillgänglighetsanpassat	3
Återkoppling	3
Ändra skriftsystem	2
Mångspråkigt	2
Gemensamt, enkelt beställningsformulär	2
Pedagogiskt	2
Lokal& regional sortering, välja bibliotek	2
Avgränsa	2
Kunna se sina egna beställningar/ lån	2
Lätt att beställa	2
Visa restriktioner	1
Visa tydligt upplagor etc.	1
"Menar du detta"-funktion	1
Ämnesrelaterade förslag vid sökning	1

Lokalisera	Antal omnämnde
Var finns boken?	10
Visa lokalt bestånd	4
Visa hela regionen	1
Utöka med WorldCat	1

<b>Beställa</b>	<b>Antal omnämnde</b>
Finns boken inne?	10
Låntagaren ska kunna beställa själv	8
Tydligt visa vad som går att beställa	7
Ange var boken ska/kan hämtas	5
Var i kedjan finns boken	4
Låntagaren ska själv kunna begära omlån	3
Via webb ska låntagare kunna beställa via hembiblioteket	3
När kan boken hämtas	2
Reservera	2
Kunna beställa allt som finns på det egna biblioteket	2
Se om boken har reservationer (kö)	2
Visa kortast väntetid	1
Visa var boken står	1
Beställa hemsändning	1
Via webb, låntagaren kan beställa direkt från ägande biblioteket	1

<b>Innehåll</b>	<b>Antal omnämnde</b>
Presentationer, TOC, recensioner, omslag, förkortad katalogisering för skönlitteratur	3
Alla typer av media	3
Även elektroniskt material	2
Alla samlingar, hela bibliotekssverige	2
Helst fulltexter	2
Bra ämnesord	2
Gemensam katalog	1
Alla exemplar	1
Inga restriktioner för vad som kan lånas	1
Anv. ska kunna styra & påverka resultatet i relation till andra kataloger/databaser	1

<b>Systemet</b>	<b>Antal omnämnde</b>
Bättre hantering av fria e-resurser	2
Uppleva kontakt med det lokala biblioteket	2
Polycys & regler inbyggda i systemet	2
Större automatisering	1
Lokala anpassningar tillåtna	1
Kopplas till utlandslån	1
Interaktiv	1
Via mobiltelefon	1
Möjlighet att ändra personuppgifter	1

Hjälp via e-post/chatt – hur gör jag?	1
---------------------------------------	---

Övrigt	Antal omnämnde
Förordar särskild utredning	4
Nationellt lånekort förutsätts	3
Snabba leveranser	2
Gratis	2
Bra för somliga, svårt för andra	2
Förenklad funktion i Libris för låntagarbeställning och hantering i de gränssitt biblioteken arbetar med – enklare länk	2
Fjärrlåna e-resurser	1
Gemensamma riktlinjer	1
Enhetliga avgifter & lånetider	1
Enligt den Danska modellen	1
Användartester/ se ur användarens synvinkel	1
Snygg!	1
Allt mer material t.ex. tidskrifter är låsta till e-licenser det måste ges tillgång för samtliga på samma sätt som tryckta tidskrifter	1
Kvalitetssäkring, närhetsprincip, valmöjlighet, miljökonsekvens	1

### ENKÄTFRÅGA 35: ÖNSKAD FUNKTIONALITET SETT FRÅN BIBLIOTEKETS SYNVINKEL

Frågan är öppet ställd och har besvarats på en mängd olika sätt. Somliga av svaren handlar om resurser och allmänt om transporttider etc. och har inte inkluderats i sammanställningen.

Gränssnitt	Antal omnämnde
Enkelt, lätt, användarvänligt, enkel sök & navigation	9
Överskådligt, tydligt	1
God sökbarhet	1
Möjlighet till lokalt gränssnitt	1
Särskilja medietyp i sökningen & resultaten	1
Tillgänglighetsanpassat	2
Visa bestånd	2
Mångspråkigt	1
Gemensamt, enkelt beställningsformulär	2
Lokal& regional sortering, välja bibliotek	2
Avgränsa	2
Lätt att beställa	1

<b>Lokalisera</b>	<b>Antal omnämnde</b>
Var finns boken?	4
Visa hela regionen	3
Slussa över till lokal katalog	1

<b>Beställa</b>	<b>Antal omnämnde</b>
Bara förfrågan på det som lånas ut	2
Var i kedjan finns boken	4
Omlån	2
Leveranstider	4
Se beställningen för att kunna välja förvärv istället	3
Reservera	1
Rationella kravrutiner	4
Lånestatus	6
Lätt att se lån + låntagare	1
Förteckning över beställningar	1
Kunna hantera avgifter	1

<b>Innehåll</b>	<b>Antal omnämnde</b>
Presentationer, TOC, recensioner, omslag, förkortad katalogisering för skönlitteratur	3
Även elektroniskt material (även länkar)	2
Bra ämnesord	1
Gemensam katalog	2

<b>Systemet</b>	<b>Antal omnämnde</b>
Kommunicera med lokalt bibliotekssystem/katalog	7
Samsökning i flera system	1
Driftsäkert	6
Lokal anpassning	2
Libris även som lokalt system (cirkulation & förvärv)	3
Postimport	1
Bygg ut till fullskaligt fjärrlånesystem	5
Snabbt	5
Logistikstöd	1
Automatiskt godkännande i systemet av best.	2
Meddelande till låntagaren	1
Z39.50 moduler	1
API:er	1
Hämta katalogposter till lokalt system	2
Stöd för ISO-ILL	1

Övrigt	Antal omnämnde
Förenklade rutiner	2
Statistik	1
Lätt att katalogisera	1
nationellt system f bibliografisk service	1
Kunna anpassa posterna	1
Helhetssyn på förvärvsprocessen	1
Adressregister till bibliotek	1

## FRÅGA X: ETT NATIONELLT BIBLIOTEKSID

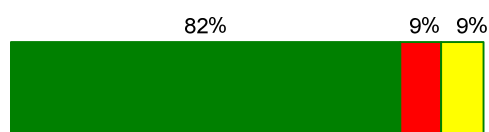
Enkätfråga 36: Möjligheten att införa ett nationellt biblioteksID (bibliotekskort eller motsvarande) utreds (avsnitt 9.1.2).

### FÖRDELNING AV SVAREN I WEBBENKÄTEN

82 % av respondenterna stödjer förslaget genom att tillstyrka, 9 % vardera avstyrker eller markerar annan åsikt. Sektorsuppdelat finns en viss skillnad, folkbibliotekssektorns stöd är nästan totalt, 92 % har tillstyrkt. Ett länsbibliotek avstyrker och ett större folkbibliotek markerar annan åsikt.

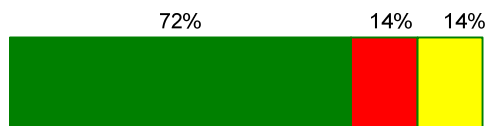
Sektorn forskning och högre utbildningen lämna något mindre stöd, 72 % tillstyrker och 14 vardera avstyrker och lämnar annan åsikt. Uppbrutet har FoU-biblioteken tillstyrkt till knappa 68 %, cirka 18 % avstyrker och knappa 15 % har annan åsikt. Specialbiblioteken är något mer positiva, 76 % tillstyrker, drygt 10 % avstyrker och 13 % har annan åsikt.

#### ALLA SVARANDE



Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %	Antal textkommentarer
Tillstyrks i huvudsak	106	82,2	40
Avstyrks i huvudsak	11	8,5	10
Annan åsikt	12	9,3	10
Summa	129	100,00	60

#### FORSKNINGS- OCH HÖGRE UTBILDNINGSSEKTORN



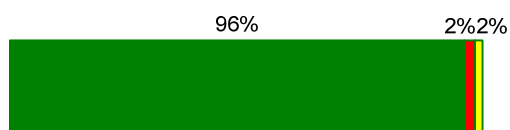
#### UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	23	67,6
Avstyrks i huvudsak	6	17,6
Annan åsikt	5	14,7
Summa		100,00

#### SPECIALBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	29	76,3
Avstyrks i huvudsak	4	10,5
Annan åsikt	5	13,2
Summa	38	100,00

#### FOLKBIBLIOTEKSSEKTORN



#### STÖRRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	11	91,7
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	1	8,3
Summa	12	100,00

#### MINDRE FOLKBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	20	100,0
Avstyrks i huvudsak	0	0,0
Annan åsikt	0	0,0
Summa	20	100,00

#### LÄNSBIBLIOTEK

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Tillstyrks i huvudsak	16	94,1

Avstyrks i huvudsak	1	5,9
Annan åsikt	0	0,0
Summa	17	100,00

**Nyckelord:** Efterfrågat, effektivisering, färre kort, campuskort, kort med mervärde, juridisk förbindelse, sekretess/PUL, säkerhet, kompatibilitet, onödigt

#### TILLSTYRKER

##### Forskning och högre utbildning

Tanken är tilltalande även om vägen är lång... Efterfrågas av många och ses som en positiv utveckling. Stora fördelar för användarna som slipper hantera många olika kort, förenkling både för användarna och för biblioteken som lättare kan kontrollera ”slarviga” låntagare. En nationell katalog kan ses som ett första steg mot införandet av ett Sverigekort. Gemensamt ID, skriver en respondent, är en förutsättning för att kunna låna/lämna på vilket bibliotek som helst.

Ett par svarande skriver att det är svårt att överblicka konsekvenserna, bl.a. om det öppnar för direkta lån från slutanvändarna, och kan låntagaren då lämna tillbaka sin bok på ett annat bibliotek? En skriver att det bör vara frivilligt att ansluta sitt bibliotek.

Flera respondenter framhäver att bibliotekskortet kan användas för många andra syften, kopiering, passerkort, flera UH-bibliotek nämner campuskortet, dessa måste kunna kombineras. Ett nationellt bibliotekskort får inte äventyra samordningsarbetet på lokal nivå med gemensamma kort som pågår på universitet och högskolor.

Som negativt nämns att det är tekniskt utsatta och sårbart.

Ett brevsvår skriver: Det är särskilt viktigt att KB snarast **utredet ett gemensamt nationellt bibliotekskort**, vilket skulle vara en utveckling för både bibliotek och användare.

##### Folkbibliotekssektorn

Viktigt mål som bör utredas. Frågor som sekretess och säkerhet och teknisk kompatibilitet till lokala system samt symbolvärdet behöver belysas. I dag lever vi ett rörligare liv, och i det sammanhanget kan ett nationellt biblioteksID skapa mervärde genom att göra det lättare att använda biblioteken, skulle också underlätta för biblioteken att nå låntagarna direkt. En respondent föreslår att även biblioteken skulle ha nationella biblioteksID i likhet med Norge.

Ett nationellt biblioteksID bör kunna kombineras med en lokal profil av själva kortet. Flera respondenter nämner att andra funktioner bör kunna kombineras, t.ex. kultur- och fritidsaktiviteter, och att det bör vara kompatibelt med redan existerande lokala lösningar.

En respondent nämner att det skulle kunna ligga som funktion på exempelvis VISA-kort, en annan tycker det skulle vara bra om man kan använda vanligt ID-kort.

Ett folkbibliotek tillstyrker och ger frågan hög prioritet men belyser också att den är komplex och behöver utredas speciellt. Lånekortet är ett synligt bevis på den juridiska förbindelsen mellan biblioteket och låntagaren som inte utan vidare kan föras över till alla andra bibliotek. Hänsyn måste tas till bibliotekens varierande behov av reglering mot sina låntagare. Ett bibliotek menar att det finns stora samhällsekonomiska vinster med att föra

ihop många medborgarbehov i ett och samma kort, patientID, kollektivtrafik etc. men också att det betyder ett stort back-office system och finansiering. Kortet skulle också kunna ges mervärde genom att fungera som betalkort för mindre summor (avgifter, kopiering etc.) samt ge tillgång till studierum och hjälpmedel med mera. De skriver också om kostnader och att dessa måste ligga på en nivå så att även små bibliotek har råd. *Ett Sverigekort är slagkraftigt och effektiviserande också i ett arbete där resurser i stigande grad måste samutnyttjas över politik- och verksamhetsgränser.*

#### AVSTYRKER

Ett länsbibliotek avstyrker med hänvisning till det kommunala självbestämmandet, och till personuppgiftslagen. Tekniskt finns förmodligen inga hinder, om det fanns ett behov hade det redan införts. *Det vore bättre att stimulera till samverkan inom funktionella biblioteksregioner, t ex efter den modellen man har i nordöstra Skåne.*

Flera UH-bibliotek menar att campuskortet och lokala samarbeten är viktigare och att det är ett litet behov hos högskolans kunder. Ett högskolebibliotek påpekar att låntagaren redan har nationell tillgång genom vanliga fjärrlån, en annan respondent önskar befintliga kortsystem blir kompatibla istället för ett nytt kort.

Specialbiblioteken nämner kostnader och arbetsinsatser, alla tillåter inte enskilda att låna direkt och att det finns en poäng i att användarna i första hand bör använda det närmsta biblioteket och ett bibliotek på den kvalitetsnivå som låntagaren behöver. En skribent vill ha möjlighet att bedöma om de vill låna ut litteraturen och vill undvika ”okynnesbeställningar”.

#### ANNAN SYNPOINT

Principiellt intressant men behöver utredas vidare, framför allt avtalsfrågan som är komplicerad, men även kopplingar mot andra funktioner som passerkort och kopiering.

Ingen uppenbar vinst med ett nationellt lånekort, ett inloggningsID är däremot intressant vid ett gemensamt system. Ett par specialbibliotek använder giltig legitimation i dag och ser inte att något mera behövs. Två bibliotek lånar inte ut till hemlån och tvekar.

Ett universitetsbibliotek ser ett smartcard som intressant, men som det ser ut i dag ser de ingen möjlighet att samordna de olika låntagarregistren som antingen bygger på uppgifter i biblioteksdata-baser, folkbokföringen eller lärosätets centrala register. Samordningen ses som i det närmaste omöjlig, medan det ur slutanvändarperspektiv är tilltalande.

Ett folkbibliotek ser det som en intressant fråga men har svårt att se hur det ska hanteras med kommunalt självstyre och juridiska spörsmål.

SUHF tycker inte att utredning lyckas beskriva fördelarna och funktionen tillräckligt tydligt för att kunna kommentera frågan och hänvisar till sin bilaga. Ett gemensamt lånesystem skulle kunna öppna för en inloggning. SUHF lyfter också fram campuskortet.













## APPENDIX

### ANSTÄLLDA SOM ARBETAR MED FJÄRRÅN

0 till 4 anställda (totalt)	Biblioteks typ	varav fjärrlånepersonal
Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH	Universitets- eller högskolebibliotek	0
Röda Korsets Högskola	Universitets- eller högskolebibliotek	1
Konstfacks bibliotek	Universitets- eller högskolebibliotek	1 ( ej heltid)
Dans och Cirkushögskolans bibliotek	Universitets- eller högskolebibliotek	0,75 personal sköter allt, inkl fjärrlån
Arkitekturskolans bibliotek / Kungl. Konsthögskolan (KKH)	Universitets- eller högskolebibliotek	0
Judiska biblioteket i Stockholm	Specialbibliotek	0
Arkitekturmuseet Biblioteket	Specialbibliotek	Vi är 1,5 och arbetar båda med fjärrlån.
Stockholms stadsarkiv	Specialbibliotek	1
FMV	Specialbibliotek	0,4
Hjälpmiddelsinstitutets bibliotek	Specialbibliotek	2
Forum för levande historia / Biblioteket	Specialbibliotek	ej svar
Konstbiblioteket	Specialbibliotek	4
Centrum för Vetenskapshistoria, Kungl. Vetenskapsakademien	Specialbibliotek	1
CANs bibliotek	Specialbibliotek	2
Rikskonserter/EMS bibliotek	Specialbibliotek	0 (vi hanterar inte några fjärrlån alls f.n.)
Fiskeriverkets bibliotek	Specialbibliotek	2
SCB:s bibliotek	Specialbibliotek	< 1
Fotografibiblioteket	Specialbibliotek	0
Livruskammarens bibliotek	Specialbibliotek	0,2
SIPRI Library and Documentation Department	Specialbibliotek	4
Östasiatiska Biblioteket, Östasiatiska museet	Specialbibliotek	1
Livsmedelsverkets bibliotek	Specialbibliotek	1
Svenska Emigrantinstitutets bibliotek	Specialbibliotek	ej svar
Åjtte, svenskt fjäll- och samemuseum, Biblioteket	Specialbibliotek	0
Etnografiska museet Biblioteket	Specialbibliotek	0
Sveriges geologiska undersökning, biblioteket	Specialbibliotek	1
Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek	Specialbibliotek	0
Kungliga Akademien för de fria konsterna	Specialbibliotek	- - -
Armémuseum Bibliotek	Specialbibliotek	1
Kungliga Dramatiska teaterns bibliotek	Specialbibliotek	0

Läkemedelsverkets bibliotek	Specialbibliotek	0,5
Tekniska museet, Biblioteket	Specialbibliotek	0
Regionbibliotek Halland	Länsbibliotek	0,5 tjänst
Jämtlands läns bibliotek	Länsbibliotek	1,25
Länsbiblioteket i Värmland	Länsbibliotek	ej svar
Informations- och lånecentralen Umeå	Lånecentral	1,5
Boxholms bibliotek	Mindre folkbibliotek	ej svar

<b>5 till 9 anställda (totalt)</b>	<b>Biblioteks typ</b>	<b>varav fjärrlånepersonal</b>
Biblioteket, Högskolan Kristianstad	Universitets- eller högskolebibliotek	Motsvarande 2,0 tjänst (all personal arbetar med fjärrlån)
Polishögskolans bibliotek	Universitets- eller högskolebibliotek	1 men ej heltid
Sophiahemmet Högskola	Universitets- eller högskolebibliotek	1
Ersta Sköndal högskola	Universitets- eller högskolebibliotek	Fjärrlån hanteras av "informationsdisken"
Riksarkivets bibliotek Marieberg-Arninge, inkl. Krigsarkivets bibliotek	Specialbibliotek	Samtliga arbetar med fjärrlån
Svenska filminstitutets bibliotek	Specialbibliotek	1
Nordiska Afrikainstitutets bibliotek	Specialbibliotek	1
Svenska barnboksinstitutet	Specialbibliotek	ej svar
Svenska Akademiens Nobelbibliotek	Specialbibliotek	alla
Totalförsvarets forskningsinstitut	Specialbibliotek	4
Nordiska museets bibliotek	Specialbibliotek	Ingår i löpande rutiner som flera delar på 0,7
Länsbibliotek Sörmland	Länsbibliotek	0,7
Norrbottnens länsbibliotek	Länsbibliotek	0,25
Länsbibliotek Jönköping	Länsbibliotek	0,5 bibl. + 0,5 ass.
Länsbibliotek Dalarna	Länsbibliotek	1
Regionbibliotek Kalmar	Länsbibliotek	1,75
Länsbibliotek Sydost	Länsbibliotek	köp av tjänster motsvarande ca 2 personer
Länsbiblioteket i Örebro län och Länsbibliotek Västmanland i samverkan	Länsbibliotek	Länsbiblioteket i Örebro län köper tjänsten av Örebro Stadsbibliotek Länsbibliotek Västmanland: 1,5
Länsbiblioteket Västernorrland	Länsbibliotek	1,25
Informations- och lånecentralen, Malmö	Lånecentral	3 personer som har det som del av sin tjänst
Biblioteken i Trosa kommun	Mindre folkbibliotek	2 bibliotekarier som båda även har andra arbetsuppgifter ca 0,1 tjänst
Hofors bibliotek	Mindre folkbibliotek	4
Rättviks bibliotek	Mindre folkbibliotek	4
Vaggeryds bibliotek	Mindre folkbibliotek	Alla jobbar med fjärrlån

Älvkarleby folkbibliotek	Mindre folkbibliotek	1
Mönsterås bibliotek	Mindre folkbibliotek	ingen separat tjänst, ingår i infotjänst
Norsjö bibliotek	Mindre folkbibliotek	Ingen direkt fjärrlånepersonal, ingår i fleras arbetsuppgifter
Arboga bibliotek	Mindre folkbibliotek	1
Olofströms bibliotek	Mindre folkbibliotek	1
Vaxholms stadsbibliotek	Mindre folkbibliotek	-

<b>10 till 24 anställda (totalt)</b>	<b>Biblioteks typ</b>	<b>varav fjärrlånepersonal</b>
Högskolebiblioteket i Skövde	Universitets- eller högskolebibliotek	1 till 2
Mälardalens högskolebibliotek	Universitets- eller högskolebibliotek	2,5
Biblioteket Högskolan Väst	Universitets- eller högskolebibliotek	Ingen anställd enbart för fjärrlån
Högskolebiblioteket i Halmstad	Universitets- eller högskolebibliotek	1,5 tjänst (3 personer)
Högskolan Dalarna	Universitets- eller högskolebibliotek	0,5
Biblioteket, Högskolan i Gävle	Universitets- eller högskolebibliotek	8 (alla har många andra uppgifter också)
Högskolebiblioteket, Blekinge tekniska högskola	Universitets- eller högskolebibliotek	-
Anna Lindh-biblioteket	Universitets- eller högskolebibliotek	2
Musik- och teaterbiblioteket	Specialbibliotek	2
Riksantikvarieämbetet, Vitterhetsakademiens bibliotek	Specialbibliotek	4
Patent och registreringsverkets bibliotek	Specialbibliotek	ca 0.5 tjänst uppdelat på 4 personer
Kultur Skåne. Bibliotek, bildning och media	Länsbibliotek	0
Länsbibliotek Gävleborg-Uppsala	Länsbibliotek	2
Länsbibliotek Östergötland	Länsbibliotek	0,25
Länsbiblioteket i Västerbotten	Länsbibliotek	1.5
Ljungby Kommunbibliotek	Större folkbibliotek	1
Centralbiblioteket	Mindre folkbibliotek	ej svar
Mjölby bibliotek	Mindre folkbibliotek	1
Torsby bibliotek	Mindre folkbibliotek	Alla bibliotekarier gör fjärrlån. Ingen har det specifikt i sin tjänst
Falkenbergs bibliotek	Mindre folkbibliotek	1
Bodens stadsbibliotek	Mindre folkbibliotek	2 st (bibliotekarie samt biblioteksassistent)
Vara folkbibliotek	Mindre folkbibliotek	12
Höganäs Bibliotek	Mindre folkbibliotek	1
Strängnäs bibliotek	Mindre folkbibliotek	2
Kramfors bibliotek	Mindre folkbibliotek	5

<b>50 till 99 anställda (totalt)</b>	<b>Biblioteks typ</b>	<b>varav fjärrlånepersonal</b>
Linnéuniversitetet	Universitets- eller högskolebibliotek	8 (ej heltid)
SLU-biblioteket	Universitets- eller högskolebibliotek	5
Biblioteken i Halmstad	Större folkbibliotek	2
Umeå stadsbibliotek	Större folkbibliotek	2 för in och utlån
Örebro Stadsbibliotek	Större folkbibliotek	0,75
Luleå stadsbibliotek	Större folkbibliotek	2
Norrköpings stadsbibliotek	Större folkbibliotek	1 årsarbete ( 3 st deltider)
Jönköpings folkbibliotek	Större folkbibliotek	1
Helsingborgs Stadsbibliotek	Större folkbibliotek	4 st. Ingen egen avdelning eller heltidstjänst. Områdesbibliotek hanterar egna beställningar.

<b>100 eller fler anställda (totalt)</b>	<b>Biblioteks typ</b>	<b>varav fjärrlånepersonal</b>
Kungliga biblioteket	Nationalbibliotek	Omräknat ca 4 heltidstjänster
Umeå universitetsbibliotek	Universitets- eller högskolebibliotek	4,0 årsarbetare
Lunds Universitets Bibliotek	Universitets- eller högskolebibliotek	7,7 (heltider)
Karolinska Institutet Universitetsbiblioteket	Universitets- eller högskolebibliotek	ca 14
Stockholms universitetsbibliotek	Universitets- eller högskolebibliotek	4,5
Linköpings universitetsbibliotek	Universitets- eller högskolebibliotek	ca 4
Uppsala universitetsbibliotek	Universitets- eller högskolebibliotek	Ca 7,5
Stockholms stadsbibliotek	Större folkbibliotek	4
Malmö stadsbibliotek	Större folkbibliotek	1.5 tjänst delat på 4-5 personer
Stadsbiblioteket Göteborg	Större folkbibliotek	4
Föreningen Sveriges sjukhusbibliotekschefer	Sveriges sjukhusbibliotekschefer	

## ENKÄTEN

**Synpunkter på vissa förslag och bedömningar i utredningen Lätt att hitta - lätt att låna.** Ny modell för bibliotekens nationella mediesamarbete - en utredning av bibliotekens fjärrlån (KB:s dnr 50-554-2009)

**Praktiska anvisningar!** denna remiss presenteras ett urval förslag att kommenteras särskilt av remissinstanserna. Ett svar måste lämnas vid varje förslag för att man ska komma vidare i enkäten. Förslagen är numrerade med romerska siffror (från I-X). Dessutom förekommer en sidnumrering med arabiska siffror (från 1-37). Denna sidnumrering är av systemteknisk karaktär och kan lämnas helt utan avseende.

Synpunkter på övriga förslag och bedömningar i utredningen som inte listas nedan redovisas i ett särskilt dokument, som skickas via e-post till Elisabet Ahlqvist, Kungliga biblioteket, Avdelningen för nationell samverkan, [elisabet.ahlqvist@kb.se](mailto:elisabet.ahlqvist@kb.se) Svar på denna remiss kan lämnas **senast fredagen den 27 augusti 2010.****Inledning**Fjärrlåneutredningens vision för det nationella mediesamarbetet är att alla invånare ska få samma tillgång till information på samma villkor oavsett bibliotekstillhörighet (avsnitt 8.1).Samma synsätt kommer till uttryck i det nyligen publicerade förslaget till revidering av Bibliotekslagen: Länsbibliotek, lånecentraler, högskolebibliotek, forskningsbibliotek, *folkbibliotek* och andra *offentligt* finansierade bibliotek ska avgiftsfritt ställa *medier* ur de egna samlingarna *till förfogande för andra bibliotek inom det allmänna biblioteksväsendet* samt i övrigt samverka för att erbjuda låntagarna en *jämlig* biblioteksservice (§ 10).

Andelen fjärrutlån utgör endast en liten del av bibliotekens totala andel utlån. Under 2008 motsvarande fjärrutlånen ca 0,6 % av folkbibliotekens totala andel bokutlån (med undantag för depositioner) och 1,1 % av forskningsbibliotekens totala andel utlån av tryckt material samt nedladdningar av elektroniska dokument.

Staten ger ekonomiskt stöd till bibliotekens mediesamarbete. År 2009 uppgick Kungliga bibliotekets fjärrlånekompensation till forskningsbiblioteken till ca 10,1 miljoner kronor. Kulturrådets stöd till informations- och lånecentralerna i Malmö, Stockholm, Umeå samt till Sveriges depåbibliotek och Internationella bibliotekets lånecentral uppgick 2009 till totalt ca 14,4 mkr. Kulturrådets anslag till läns- och regionbiblioteken uppgick till totalt 27,7 mkr.

Enligt fjärrlåneutredningens förslag bör det statliga stödet till det nationella mediesamarbetet istället inriktas på insatser som i högre grad än idag ger effekt direkt för slutanvändaren.

Som exempel kan nämnas en förbättrad teknisk infrastruktur med nya användarstyrda tjänster, en successivt utbyggd nationell bibliotekskatalog med LIBRIS som grund, digitalisering av efterfrågade medier inkl. kurslitteratur, nya transportlösningar med enhetliga distributionsprinciper och biblioteksgemensamma regionala förvärv.

Denna remiss har sin utgångspunkt i fjärrlåneutredningens förslag. Efter behandling i Nationella referensgruppen och Expertgruppen för Sverigebiblioteket har vissa förslag kompletterats och nya har tillkommit.

Tack för din medverkan!

1 Bibliotekets/organisationens namn

2 Typ av bibliotek/organisation

3 Totalt antal anställda

4 Varav fjärrlånepersonal

5 Antal fjärrlån IN år 2009

6 Antal fjärrlån UT år 2009

7 Kontaktpersons namn

8 Kontaktpersons e-postadress

**FRÅGA I: ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR BIBLIOTEKENS NATIONELLA MEDIESAMARBETE**  
GÅ TILL DELFRÅGA I:a nedan

**DELFRÅGA I:a ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR BIBLIOTEKENS NATIONELLA  
MEDIESAMARBETE ÄR**

ATT varje förfrågan till ett bibliotek hanteras som om frågan vore lokal med den förutsättningen att alla invånare ska ha samma tillgång till information på samma villkor, oavsett vilket bibliotek hon väljer att använda (avsnitt 8.1, 8.1.1).

9 Ovan beskrivna förslag i DELFRÅGA I:a

Tillstyrks i huvudsak  Avstyrks i  
huvudsak  Annan synpunkt

10 Kommentar/motivering till  
ställningstagande i DELFRÅGA I:a

**DELFRÅGA I:b ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR BIBLIOTEKENS NATIONELLA**

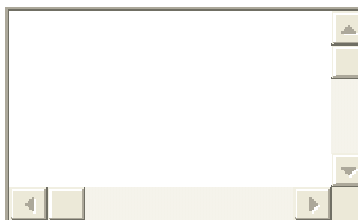
## MEDIESAMARBETE ÄR

ATT utbytet av alla typer av medier mellan bibliotek är avgiftsfritt för användaren, med undantag för kostnader i samband med utlandslån samt eventuellt andra särskilda kostnader (avsnitt 8.1.1, 8.2).

### 11 Ovan beskrivna förslag i DELFRÅGA I:b

- Tillstyrks i huvudsak
- Avstyrks i huvudsak
- Annan synpunkt

### 12 Kommentar/motivering till ställningstagande i DELFRÅGA I:b



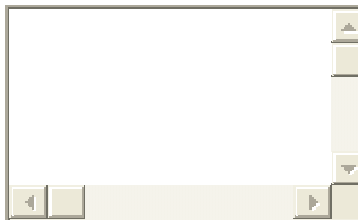
## DELFRÅGA I:c ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR BIBLIOTEKENS NATIONELLA MEDIESAMARBETE ÄR

ATT lånetiden för fjärrlån-UT är gemensam för samtliga bibliotek, oavsett medietyp (avsnitt 8.1.1).

### 13 Ovan beskrivna förslag i DELFRÅGA I:c

- Tillstyrks i huvudsak
- Avstyrks i huvudsak
- Annan synpunkt

### 14 Kommentar/motivering till ställningstagande i DELFRÅGA I:c



## DELFRÅGA I:d ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR BIBLIOTEKENS NATIONELLA MEDIESAMARBETE ÄR

På sikt finns ytterligare ett mål:

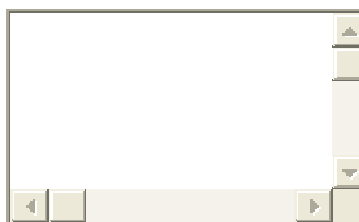
ATT lånade medier kan återlämnas av användaren på valfritt bibliotek (avsnitt 8.1.1).

Kan den positiva effekt som detta mål kan tänkas ha för användaren uppväga den extra arbetsinsats som krävs av biblioteken?

**15 Ovan beskrivna förslag i DELFRÅGA I:d**

- Tillstyrks i huvudsak
- Avstyrks i huvudsak
- Annan synpunkt

**16 Kommentar/motivering till ställningstagande i DELFRÅGA I:d**



**FRÅGA II: INSATSER PÅ NATIONELL NIVÅ**

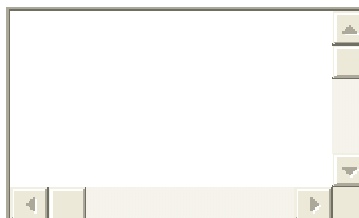
KB föreslås få ett övergripande ansvar att samordna och fatta beslut i frågor som rör det nationella mediesamarbetet.

Samarbetet regleras i form av avtal (överenskommelser) mellan KB och biblioteken/biblioteksorganisationerna (avsnitt 8.2).

**17 Ovan beskrivna förslag i FRÅGA II**

- Tillstyrks i huvudsak
- Avstyrks i huvudsak
- Annan synpunkt

**18 Kommentar/motivering till ställningstagande i FRÅGA II**



**FRÅGA III: STATLIGT STÖD TILL DET NATIONELLA MEDIESAMARBETET**

Det statliga stödet till det nationella mediesamarbetet inriktas på insatser som i högre grad än idag ger effekt direkt för slutanvändaren.

Som exempel kan nämnas en förbättrad teknisk infrastruktur med nya användarstyrda tjänster, en successivt utbyggd nationell bibliotekskatalog med LIBRIS som grund, digitalisering av efterfrågade medier

inkl. kurslitteratur, nya transportlösningar med enhetliga distributionsprinciper och biblioteksgemensamma regionala förvärv.

**19 Ovan beskrivna förslag i FRÅGA III**

- Tillstyrks i huvudsak
- Avstyrks i huvudsak
- Annan synpunkt

**20 Kommentar/motivering till ställningstagande i FRÅGA III**

A large, empty rectangular text box with a light beige background and a thin border. It contains no text. On the right side, there are three small, light-colored buttons stacked vertically. On the bottom left and bottom right corners, there are small, light-colored navigation arrows (left and right respectively).

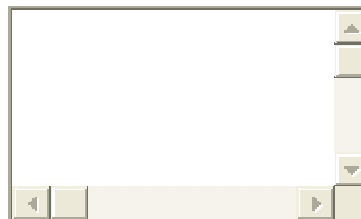
**FRÅGA IV: ENHETLIGA RIKTLINJER**

Enhetliga riktlinjer för biblioteken ersätter nuvarande system med olika riktlinjer för lånetider, avgifter, remisskedjor, användarstyrda tjänster m.m. (avsnitt 7.3).

**21 Ovan beskrivna förslag i FRÅGA IV**

- Tillstyrks i huvudsak
- Avstyrks i huvudsak
- Annan synpunkt

**22 Kommentar/motivering till ställningstagande i FRÅGA IV**

A large, empty rectangular text box with a light beige background and a thin border. It contains no text. On the right side, there are three small, light-colored buttons stacked vertically. On the bottom left and bottom right corners, there are small, light-colored navigation arrows (left and right respectively).

**FRÅGA V: EN ENHETLIG POLICY**

En enhetlig policy gentemot användaren ersätter nuvarande system med olika riktlinjer inom olika bibliotekstyper (avsnitt 7.3, 8.2).

**23 Ovan beskrivna förslag i FRÅGA V**

- Tillstyrks i huvudsak
- Avstyrks i huvudsak



Annan synpunkt

#### 24 Kommentar/motivering till ställningstagande i FRÅGA V

#### DELFRÅGA V:a KURSLITTERATUR

Kan användarnas önskemål beträffande fjärrlån av kurslitteratur hanteras på ett mer enhetligt sätt än i dag, oavsett vilken typ av bibliotek som kontaktas?

#### 25 Svar på DELFRÅGA V:a

#### DELFRÅGA V:b BARNLITTERATUR, SKÖNLITTERATUR M.M.

Kan en enhetlig policy utarbetas för fjärrlåneönskemål beträffande bl.a. följande kategorier: barnlitteratur, skönlitteratur, multimedia, nytugiven litteratur? I vilka sammanhang krävs en mer generös/restriktiv policy?

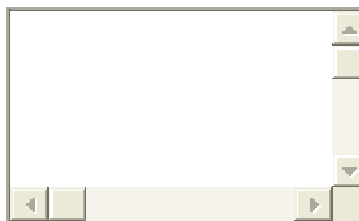
#### 26 Svar på DELFRÅGA V:b

#### FRÅGA VI: INKÖP ISTÄLLET FÖR FJÄRRLÅN?

Kan inköp av beställda medier ersätta ett fjärrlån som förstahandsalternativ i de fall de går att anskaffa snabbt och till en rimlig kostnad?

Skulle fjärrlåneverksamheten i så fall i första hand kunna omfatta medier, som inte längre går att förvärva?

## 27 Svar på FRÅGA VI



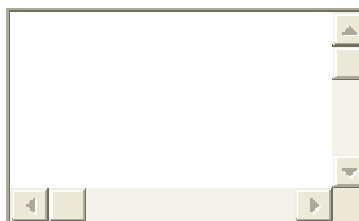
## FRÅGA VII: ENHETLIGA DISTRIBUTIONSPRINCIPER, OLIKA TRANSPORTLÖSNINGAR

En målsättning är att skapa kombinationer mellan lokala lösningar som möjliggör korta transportsträckor och nationella lösningar som drar nytta av skalfördelar i konsolidering och samlastning av gods (avsnitt 7.6 Transporter).

## 28 Ovan beskrivna förslag i FRÅGA VII

- Tillstyrks i huvudsak
- Avstyrks i huvudsak
- Annan åsikt

## 29 Kommentar/motivering till ställningstagande i FRÅGA VII



## FRÅGA VIII: EN ANVÄNDARANPASSAD TEKNISK INFRASTRUKTUR, LÅNTAGARINITIERADE FJÄRRLÅN

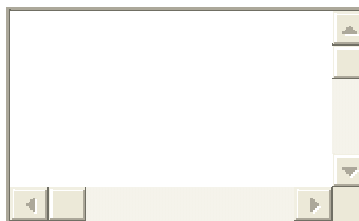
En användaranpassad teknisk infrastruktur utvecklas med en hög grad av automatiserade funktioner och tjänster med utgångspunkt i användarens behov (avsnitt 8.2).

Tjänsten bygger på en successiv uppbyggnad av en gemensam nationell bibliotekskatalog.

## 30 Ovan beskrivna förslag i FRÅGA VIII

- Tillstyrks i huvudsak
- Avstyrks i huvudsak
- Annan åsikt

**31 Kommentar/motivering till ställningstagande i FRÅGA VIII**



**FRÅGA IX: EN GEMENSAM NATIONELL BIBLIOTEKSKATALOG FÖR OLIKA BIBLIOTEKSTYPER**

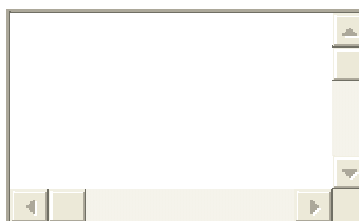
En gemensam nationell bibliotekskatalog skapas för olika typer av bibliotek (avsnitt 8.2, 9.4).

Uppbyggnaden av en gemensam nationell bibliotekskatalog är ett omfattande och resurskrävande utvecklingsprojekt, som förutsätter en gemensam finansiering. Arbetet kan behöva prioriteras framför andra utvecklingsinsatser.

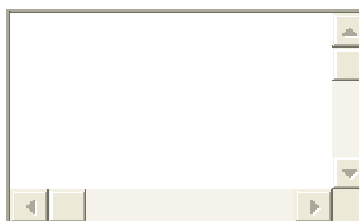
**32 Ovan beskrivna förslag i FRÅGA IX**

- Tillstyrks i huvudsak
- Avstyrks i huvudsak
- Annan synpunkt

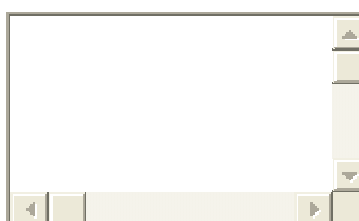
**33 Kommentar/motivering till ställningstagande i FRÅGA IX**



**34 Önskad funktionalitet sett från användarens synvinkel**



**35 Önskad funktionalitet sett från bibliotekets synvinkel**



## FRÅGA X: ETT NATIONELLT BIBLIOTEKSID

Möjligheten att införa ett nationellt biblioteksID (bibliotekskort eller motsvarande) utreds (avsnitt 9.1.2).

### 36 Ovan beskrivna förslag i FRÅGA X

- Tillstyrks i huvudsak
- Avstyrks i huvudsak
- Annan synpunkt

### 37 Kommentar/motivering till ställningstagande i FRÅGA X

Tack för din medverkan!

## RESPONDENTERNA KATEGORISERADE EFTER FJÄRRLÅN IN OCH FJÄRRLÅN UT 2009

